

Чарльз Калдвелл Райрі

РІВНОВАГА ХРИСТІЯНСЬКОГО ЖИТТЯ

Львів 2021

Керівник проекту: Сергій Чепара

Текст вчитували:

Микита Прус, Вікторія Вілк, Марія Дзямка, Сергій Чепара

BALANCING THE CHRISTIAN LIFE

CHARLES CALDWELL RYRIE

(In Ukrainian)
Translated by
LEONID M. KOROWNYK

Winnipeg – 1981 - Edmonton

РІВНОВАГА ХРИСТІЯНСЬКОГО ЖИТТЯ

ЧАРЛЗ КАЛДВЕЛ РАЙРІ

З англійської мови переклав
Леонід М. Коровник

Накладом
Української Євангельсько-Баптистської
Конференції Західної Канади
Вінніпег — 1981 — Едмонтон

By permission of The Moody Bible Institute of Chicago
to the Ukrainian Evangelical Baptist Conference of
Western Canada 1981

Printed in Canada by: Popular Printers 787 Toronto St. Winnipeg

ПЕРЕДМОВА

Вихід з друку кожної доброї книжки завжди вважається здобутком не тільки автора, але і всього народу.

Ми з великим задоволенням відзначаємо, що на сьогодні багаті книжкові скарби з різних галузей знання займають полиці наших бібліотек. Однак, у нас все ще видна велика прогалина у відповідній богословській літературі. А досвід показує, що поступ самого наукового знання, без поступу вищого, духовного, може зовсім не дати того результату, що на нього ми розраховуємо.

Фактично, тільки рівновага наукового і духовного знання гармонізує належно життя особи та цілого суспільства. Тільки справжня і здорова духовність вивершує пізнанням, красою і щастям християнське життя. Цій темі саме і присвячена книжка Ч.К. Райрі “Рівновага християнського життя”.

Зміст цієї книжки особливо оцінять ті, які розуміють процес духовного життя так, як навчає апостольська порада: “Щоб зростати в благодаті й пізнанні Господа нашого Спасителя Ісуса Христа” (2 Пет. 3:18). Простий, ясний, доступний виклад Господньої науки про різні фази нашого християнського життя, безперечно, стане ще одним вкладом до нашого духовного досвіду, а сама книжка — так необхідним поповненням нашої богословської скарбниці.

Перекладач — Леонід Коровник, а з ним і видавець — Українська Євангельсько-Баптистська Конференція Західної Канади виконали одно із важливих служінь для добра нашого боголюбного народу.

Нехай же ласкавий Господь супроводить цю працю Своїми рясними благословеннями.

Д-р І.А. Беркута

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І.

ДЕЯКІ БІБЛІЙНІ ПОГЛЯДИ.....	8
1. ВСТУП.....	9
2. ЩО ТО Є ДУХОВНІСТЬ?.....	12
3. ХТО Є ЛЮДИНА?.....	23
4. СТАРЕ Й НОВЕ.....	32
5. З'ЄДНАННЯ З ХРИСТОМ.....	45

ЧАСТИНА ІІ.

ДЕЯКІ ОСОБИСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	52
6. ЯК МИ ОСВЯЧУЄМОСЯ?.....	53
7. ПОСВЯТА.....	65
8. ГРОШІ Й ЛЮБОВ БОЖА.....	73
9. УЖИВАННЯ ВАШИХ ДАРІВ.....	83
10. ВІРНІСТЬ.....	90

ЧАСТИНА ІІІ.

ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ.....	96
11. ЯК Я МОЖУ ЗНАТИ, ЧИ Я Є НАПОВНЕНИЙ ДУХОМ?.....	97
12. ХИТРОЦІ ДИЯВОЛА.....	108
13. СПОКУСА.....	119
14. ВИЗНАННЯ І ПРОЩЕННЯ.....	127
15. ЗАКОННИЙ ЧИ ЛЕГАЛІСТИЧНИЙ?.....	134
16. ЧИ Я ПОВИНЕН НАМАГАТИСЯ ГОВОРИТИ МОВАМИ?.....	145
17. ЧИ ХРИСТОС ПОВИНЕН БУТИ ГОСПОДОМ, ЩОБ СТАТИ СПАСИТЕЛЕМ?.....	150
18. ЗРІВНОВАЖЕНЕ ХРИСТІЯНСЬКЕ ЖИТТЯ.....	162

**ЧАСТИНА І.
ДЕЯКІ БІБЛІЙНІ ПОГЛЯДИ**

1. ВСТУП

Основна тема чи теза цієї книжки: Справжня і здорова духовність є метою всього християнського життя.

Можливо, що сама простість теми не пояснює багато, або не справляє відповідного враження на читача. І тому перевіримо її ключові слова.

Під словом „справжня” я маю на увазі біблійна, бо тільки в Біблії ми знаходимо правду, яка є незаперечно певною. З цієї причини Біблія мусить бути провідником і мірилом в усіх наших досвідах духовного життя, бо біблійна духовність - єдино дійсна духовність. Практична важливість цього полягає в тому, що всі досвіди духовного життя ми мусимо перевірити біблійною правдою, і якщо якийсь досвід, нема різниці який він був, не витримує випробовування, його треба відкинути. Звичайно, це є легше сказати, ніж виконати, але це є єдиний шлях до справжньої або біблійної духовності.

Друге ключове слово нашої теми є слово „здорова”. Тут я маю на увазі рівновагу. Одним з найбільших руйнівників поступу духовного життя є нестійкість. Один із моїх колишніх учителів постійно нагадував нам, що нестійкість у теології є те саме, що доктринальне безумство. Це так само відноситься до сфери християнського життя. Нестійке застосування доктрин, пов'язаних із біблійною духовністю, закінчиться нестійкістю християнського життя. Якщо занадто наголошувати містичне, то це може затемнити практичність духовного життя. А якщо занадто наголошувати практичність, то це може закінчитися браком видіння. Постійне нагадування про потребу повторних посвячень може допровадити до застою християнського життя, в якому не буде послідовного й реального росту. Надмірне наголошування про потребу покаяння може змусити до нездорового самоаналізу, тоді як занедбання цієї важливої потреби може вчинити нас нечутливими до гріха. Рівновага є основою здорового духовного життя.

Якщо тема цієї книжки про духовність, то потрібно на самому початку розглянути загальне значення слова „духовний”. Це слово, звичайно, збудоване на корені слова „дух” і тому означає „стосується до духа”. В дійсності ж воно вживається у ширшому значенні, але всі ті значення послідовно вживаються в основному у відношенні до слова „дух”. (1) В одному прикладі (Ефес. 6:12) це слово вживається в зв'язку з піднебесними духами злоби, які, як духовні істоти, відрізняються від

людських істот. (2) В іншому — Мойсеїв закон названо духовним (Рим. 7:14). Цей відсилач показує, що закон був даний ізраїльтянам на те, щоб збагатити їхнє духовне життя. (3) Майбутнє воскресле тіло віруючого називається духовним тілом у протилежність природному тілові, яке він має до смерті (1 Кор. 15:44). Вживання цього слова тут не дозволяє окреслювати його тільки у значенні безтілесному. Духовне тіло є подібне до тіла Господнього після воскресіння, яке має тіло й кості, але нової й нетлінної якості (Луки 24:39).

(4) . Крім того, багатостороння діяльність і стан віруючого називаються духовними. Його служіння виконується через уживання духовних дарів, якими Дух Святий його обдаровує (Рим. 1:11; 1 Кор. 12:1; 14:1). Єдність усіх християн, немов каміння у будинку, ап. Петро називає духовним домом, а також заявляє, що віруючі мають приносити духовні жертви, приємні для Бога (1 Петр. 2:5).

Пожива ізраїльтян називається духовною поживою і питтям, а Христос називається духовною „Скелею” що йшла слідом за ними (1 Кор. 10:3-4). Християнин висловлює свою хвалу в псалмах, гімнах і духовних піснях (Кол. 3:16). Його розум має бути наповнений духовною мудрістю (Колос. 1:9), а його становище Бог поблагословив усяким благословенням духовним (Ефес. 1:3).

(5) . Однак, особливе вживання у Новому Заповіті слова „духовний” є пов’язане з ростом і зрілістю віруючого у християнському житті. Духовна людина повинна пережити духовне відродження через Святого Духа, Який дає їй нове життя у Христі. Ап. Павло розрізняє духовну людину і тілесну людину (1 Кор. 2:14-15), тілесна людина, не маючи Святого Духа, є невідродженою (Юди 19). Але духовність включає в себе більше, ніж відродження, і ціллю цієї книжки і є розглянути всю її суть. Нам буде необхідно студіювати деякі біблійні доктрини. Без цієї основи наші висновки не приведуть нас до справжньої духовності. Це також вимагатиме розгляду певних індивідуальних відповідальностей і практичних проблем у виконанні біблійної правди в житті. Так само буде корисно розглянути деякі сучасні неправильні погляди, щоб уникнути деяких небезпек і щоб показати правду в яснішому вигляді. Все це повинно дати відповідну уяву про біблійну духовність.

Само собою зрозуміло, що успішне вивчення такої теми вимагає особливого навчання через Святого Духа. Щоправда, дехто вважає зайвим дослідження, бо Дух Святий Сам навчить. Інші приходять до висновку, що належне дослідження виключає потребу науки Святого

Духа. Служіння ж Святого Духа в навчанні правди Божої є необхідне. Але Біблія (Ів. 16:13; 1 Кор. 2:12) не говорить, що це служіння є завжди безпосереднє. Фактично, нічого не говориться про способи, які Святий Дух може уживати, щоб нас навчати. Він може діяти безпосередньо, але так само може використовувати і посередні способи. Звичайно, Дух Святий уживає для широкого навчання пастирів, благовісників, церковних учителів, та пояснює через духовну літературу (Ефес. 4:11-15). Вживаючи той чи інший спосіб, Сам Дух Святий піклується про навчання. Він чинить це тому, що без Нього ми не могли б зрозуміти Божу правду.

2. ЩО ТО Є ДУХОВНІСТЬ?

Досить дивно, що суть духовності, хоч є предметом, про який багато проповідують, пишуть і дискутують, надто мало окреслена. Часто те чи інше пояснення, що схоже на визначення, тільки описує характеристику духовності, і даремно там шукати стислого окреслення самої її суті. Причина цього в тому, що поняття духовності включає в себе декілька чинників, які нелегко з'єднати у просте визначення. До того ж, один вірш у Біблії, що найбільше схожий на визначення, надто важко пояснити: „Духовна ж людина судить усе” (1 Кор. 2:15). Тому теми про духовність уникають. Незважаючи на це, необхідно сформулювати визначення, бо воно наче наріжний камінь, який надає вигляду цілому будинкові.

СУТЬ ДУХОВНОСТІ

Дійсна духовність включає в себе три чинники. Перший ми вже згадали — відродження. Ніхто не може бути духовним, у біблійному розумінні, не отримавши найперше нового життя, яке дається даром усім, хто вірує в Господа Ісуса Христа, як особистого Спасителя. Духовність без відродження є реформація.

По-друге, Дух Святий спричинюється у великій мірі до створення духовності в нас. Це не означає, що інші Особи Божества не беруть участі в цьому, що віруючий не несе відповідальності за себе, або, що нема інших способів виявлення ласки, а лише стверджує головну роль Духа Святого у духовності. Служіння Духа включає: навчання (Ів. 16:12-15), провід (Рим. 8:14), запевнення (1 Кор. 12:7), боротьбу проти тіла (Гал. 5:17). Повне виявлення цього служіння залежить від наповнення Духом (Ефес. 5:18).

Бути наповненим Духом означає, що Дух має керувати нами. Ключ для пояснення знаходимо в Посланні до ефесян, де подається контраст і порівняння між п'янством і наповненням Духом. Це порівняння дає нам ключ, бо як алкоголь керує п'яницею, коли він його споживає, так Дух керує християнином, коли він наповнений Духом. Як наслідок, він буде поводитись у неприродний для нього спосіб — не в безглуздий або ненормальний спосіб, але у протилежний старому життю. Керування Духом є необхідною частиною духовності.

Третій чинник, пов'язаний із духовністю, є час. Якщо духовна людина судить, досліджує або розпізнає усе (1 Кор. 2:15), то це займає

час, щоб здобути знання і набути досвід, щоб розпізнавати усе. У Біблії іншого перекладу цей вірш звучить так: „Вона може розуміти значення усього, але ніхто не може відповідно розпізнати, оцінити або проникнути до неї.” Цього не можна досягнути за одну ніч. Це може бути тільки у житті зрілого християнина.

Оте слово зрілість, здається має ключа до розуміння духовності, бо християнська зрілість є ростом, що його Святий Дух викликає протягом певного часу у віруючому. Звичайно, не кожній особі потрібна та сама кількість часу, але всім час потрібен. Не час викликає зрілість; скоріше досягнений прогрес і ріст є необхідні. Швидкість помножена на час рівняється відстані, а тому відстань до зрілості можна досягнути протягом короткого часу, якщо прискорити швидкість росту. І цю швидкість можна прискорити, якщо не наша особа, а Дух Святий керуватиме нами.

Я пропоную визначення духовності, яке буде стисле, і в той же самий час ми будемо мати на увазі вищезгадані чинники. Духовність є доросле відношення до Святого Духа. Хоч це, можливо, тільки інший спосіб сказати, що духовність є християнською зрілістю, але цим намагаємось більше відкрито описати чинники керування Святим Духом. Напевно, визначення задовільняє вимоги опису духовної людини у 1 Кор. 2:15, бо той, хто знає з досвіду доросле ставлення до Святого Духа, буде здатний розпізнавати все, що інші в той же час не зможуть розуміти.

Якщо це є правильне визначення, то воно має певні відгалуження, які ми мусимо розглянути.

1. Новонародженого християнина не можна назвати духовним тому, що він не мав досить часу, щоб рости й розвиватись у християнському знанні та досвіді. Дух Святий може керувати новонародженим віруючим, але ділянка керування є умовою розвитку в нормальному процесі християнського росту. Молодий християнин ще не зустрічався з багатьма сторонами загальної християнської поведінки. І хоч він може бути цілком готовий, щоб дозволити Духові керувати його життям і вчинками, але він ще не здобув досвіду й зрілості, які впливають з переживанням проблем, і про які він ще не зробив вирішення під контролем Духа. Спочатку, після отримання Божого спасіння, він може навіть і не знати, що є така особа, як слабший брат¹. Хоч він може бути охочий обмежити свою свободу ради такого брата, йому ще не приходилось зустрічатися із цим у практиці, не говорячи

¹ Мова йде про слабого у вірі християнина (Рим. 13:1-4) — прим. упор.

вже про те, щоб він міг дати правильну пораду щодо цього іншим. Дух може цілком контролювати життя новонародженого християнина до того рівня, до якого він обізнаний із тим життям у його новонародженому стані. Коли ж його знання поглиблюється, а зростання прогресує, нові перспективи життя постають перед ним, які він мусить так само свідомо підкорити Божому проводові. Щоб досягнути дійсної духовності, потрібен час.

2. Старший християнин може не бути духовний не тому, що йому бракувало часу, а тому, що протягом років свого християнського життя він не дозволяв Святому Духові себе контролювати. Тоді як новонароджений християнин не мав необхідного часу, щоб стати духовним, то старший віруючий міг не мати піддатливості. А без повного і постійного контролю Духа він не може бути духовним. Це, звичайно, і було тягарем автора Послання до євреїв, бо його читачі були саме у такому стані.

3. Християнин може підупасти в деяких тяжких обставинах свого життя, не втративши здобутого знання. Тіло може керувати його вчинками під час його духовного занепаду, але коли він повернеться до Господа, то це не означає, що йому потрібно розпочинати процес росту від самого початку. Наприклад, віруючий може занедбати особисте вивчення Біблії, але коли він повернеться до нього, то це не означає, що він забув усе, що попередньо знав. Але цей принцип не може стосуватися до кожної ділянки життя, бо є деякі умови життя, як ось вірність у подружжі, які, порушивши, вже ніколи не можна вповні відновити. Цей гріх може бути прощений, спільність відновлена, але втраченого не можна вернути.

У ділянці зрілості є ступені росту. Найкращою ілюстрацією служить людина, яка, хоч перебуває вже у дорослому віці, продовжує рости, розвиватися і дозрівати. Духовна людина, яка переживає доросле ставлення до Святого Духа, не має застою у своєму християнському житті, бо вона переживає процес зростання у своєму ходженні з Господом. У цьому житті ми ніколи не підіймаємося до плоскої височини, вище якої і поза якою вже не можна і мати успіхів. Отже, духовність — це зростаюче, доросле ставлення до Духа Святого.

Стан дитинства не повинен тривати довго. Нехай ніхто не намагається шукати сховища в обманній побожності, яка принижує або ігнорує процеси росту, які уможливили йому досягнути стану зрілості, яким він відмовляється дати признання. Фальшива покора є іноді причиною такого браку признання досягнутої зрілості. Коли ап. Павло

писав Перше послання до коринтян, то коринтяни були вже чотири чи п'ять років віруючі, і він сподівався, що за той час вони мали б бути духовними. Він ясно говорить, що під час свого перебування в них, він не міг говорити з ними, як із духовними людьми (бо тоді вони були немовлятами у Христі); але він вповні сподівався, що по якомусь часі, коли він напише до них цього листа, вони настільки зможуть, що він зможе звертатися до них, як до духовних (1 Кор. 3:1-2). Мине декілька років і мине дитинство.

ХАРАКТЕРИСТИКА ДУХОВНОСТІ

Духовність легше схарактеризувати, ніж окреслити. І у біблійній характеристиці духовності ми маємо конкретне мірило, за яким можна визначити, чи дана особа є духовна, чи ні. Фактично, воно є так специфічне, що людина перед ним не дуже зручно почувається. Ось певні окреслення такого мірила.

ДУХОВНІСТЬ ВИДНА У ВІРУЮЧОМУ

У його характері. — Якщо духовність включає контроль Духом (Ефес. 5:18), і якщо Дух прийшов, щоб прославити Христа (Ів. 16:14), тоді духовна людина виявлятиме Христа у своєму характері і діях. Прославляти означає показувати, виставляти або виявляти. Доказ, що Дух Святий контролює життя, не знаходиться у проявах Духа, а у виявленні Христа. Плід Духа (Гал. 5:22-23) є досконале зображення характеру Христа; тому духовний християнин виявлятиме любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віру, лагідність і здержливість. Це риси, які відзначатимуть його характер.

У своїй поведінці духовний віруючий наслідуватиме Христа. Сьогодні один з неправильних поглядів у навчанні про переможне життя принижує цю правду. Нам говорять не наслідувати Христа тому, бо це втягає нас у боротьбу, яка належить до вчинків тіла; ми повинні просто дозволити Христові, щоб Він жив Своїм життям у нас. Справді ж, не потрібно вибирати один з цих поглядів, бо вони обидва є біблійні. Христос живе в мені, а що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина (Гал. 2:20). А мене також закликає іти „слідами Його” (1 Петр. 2:21), та поводитися так, як поводився Він (1 Ів. 2:6). Певна річ, якщо Святому Духові дозволить людина виплекати в собі характер Христа, тоді вона своїм життям наслідуватиме Христа. Одним із найбільше корисних дослідів Євангелії є зауважити деталі життя нашого Господа, що їх ми, як Його послідовники, повинні наслідувати. Ось деякі

пропозиції:

У Своєму публічному житті і служінні Господь завжди виявляв милосердя (Мтв. 9:36; 14:14; 15:32; 20:34; Мрк. 6:34; 8:2; Луки 7:13). Його любов до людей завжди була явна (Мрк. 10:21; Луки 19:41). Він постійно пропонував Свою поміч іншим перед тим, ніж інші зверталися до нього за поміччю (Мрк. 8:7; 12:15; Луки 13:12-13; Ів. 5:6), допомагав їм в їхніх фізичних і духовних потребах (Ів. 6). Він ішов до людей, щоб принести їм Божу вістку (Мтв. 4:18; 9:35; 15:10; Мрк. 4:1; 6:2; Луки 4:14), і Його служіння благословляло слухачів (Луки 24:32). Таємницю такого публічного служіння знаходимо в Його особистому житті, бо наш Господь знав і вживав Слово Боже (Мтв. 4) та постійно мав спільність із Своім Небесним Отцем через молитву (Мтв. 14:23; Мрк. 1:35; Луки 5:16; 6:12; 9:18, 29; 11:1). Оце деякі зразки, за яким духовний християнин повинен формувати своє власне життя, щоб слава Господня відсвічувалася в ньому. Духовний християнин має хриstopодібний характер і виявляє його у своїй хриstopодібній поведінці.

У його знанні. Тверда страва Слова Божого належить дорослим християнам (Євр. 5:14), і ап. Павло очікував від коринтян, після чотирьох чи п'яти років їхнього християнського досвіду, бути здібними сприймати тверду страву Слова. Молоко Слова є для немовлят у Христі, і ап. Павло не докоряв коринтянам, що вони кормилися молоком після і свого навернення. Але коли їхня дієта² продовжувала складатися тільки з молока, то він, як автор Послання до євреїв, соромив їх, як недосконалих християн. Що є страва правди? Звичайно Біблія, не наліплює ярликів на уривки Слова Божого — молоко або м'ясо, — а тому-то не є легко відповісти на це питання. Однак, один предмет є ясно визначений як м'ясо, а це та справа, яка пригадувала авторові Послання до євреїв про нездібність його читачів розуміти те, про що він писав. Тим предметом є правда про Мелхиседека і його священство (Євр. 5:10-11). Оце приклад із самої Біблії про м'ясо Слова, і його можна справедливо вжити, як мірило духовності. Що ви знаєте про Мелхиседека? Чи ви знаєте про нього більше тепер, ніж рік тому? Загально визнано, що це не є легка доктрина, але мірильна доктрина для визначення стану прогресу у знанні Слова Божого, що є необхідною характеристикою дійсної духовності.

У його відношеннях. Духовний християнин виявить принаймні два основні відношення протягом свого життя. Перше — це відношення вдячності. „Дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в ім'я Господа

---

² Раціон — прим. упор.

нашого Ісуса Христа” (Ефес. 5:20). Це нагадування слідує за наказом наповнитися Духом (в. 18) і є однією з характеристик Духом наповненого життя. Це має бути всеохоплююче відношення у житті віруючого. Це треба застосовувати кожного часу („завжди”) і в усіх ситуаціях („за все”). Жодний час і жодна обставина не звільняють від цього. Це означає, що бурчання, критиканство, незадоволення і т.п. не характеризуватимуть духовного християнина. Це не означає, що він ніколи не буде незадоволений у відповідному виконанні побожного бажання. Чи що він ніколи не повинен критично ставитися при дослідженнях (Филип. 1:9-10). Але відношення, яке зневажає Бога за те, що нам не подобається, або що Бог може виявити Своє незадоволення нами, не є характеристикою дійсної духовності.

Інше відношення, що характеризує духовного християнина, за словами ап. Павла, „зберігати єдність духа в союзі миру” (Ефес. 4:3). Це не є цілком позиційна справа, цебто це відноситься не лише до єдності у тілі Христа, яку Дух Святий здійснив через охрещення кожного віруючого у тому тілі (1 Кор. 12:13). Це правда, що ми ніколи не могли б утворити самі такої єдності, але нас закликають докласти зусиль, щоб її зберегти. Уже той факт, що вживається слово „зберігати”, показує, що Дух створив єдність, але уже той факт, що там також є напучування, зобов’язує, що ми не повинні розривати тієї єдності. Певно, нема проблеми зберігати єдність із членами тіла Христового, які померли скоріше ніж я, ані також нема труднощів утримувати єдність з іншими християнами, яких я не знаю або з якими не маю зв’язку. Тому єдине середовище, в якому це напучування має застосовуватись, це ті віруючі, з якими я маю зв’язок. Само собою зрозуміло, що є багато проблем у практиці зберігання єдності Духа між віруючими, яких я знаю, і так само з віруючими, які знають мене. Однак, як би тут важко не було, це є вимога духовності.

Саме брак таких взаємин викликав Павлове гостре обвинувачення коринтян (1 Кор. 3:1-7; пор. 1:12-13). Між віруючими, у Коринті, які мали б спільно поклонятися, повстало поділення. Утворилося аж чотири партії (1 Кор. 1:12).

“Павлова партія”, можливо, була чисельною, і складалася і віруючих, які навернулися через Павла і продовжували бути йому вірними. Але як часто буває, вони, здається, вважали себе більш Павловими, ніж Павло того і бажав, їм прихильно висловлювалися про інших талановитих працівників, чим спричинилися до приниження слави Христової.

“Аполлосова партія” (Дії 18:24-28) теж мала навернених через Аполлоса, а також тих, які перейшли на його сторону через його добродушну поведінку й красномовні проповіді. Деякі, можливо, пішли за ним тому, що вони вважали його навчання більш удосконаленим, ніж Павловий простий спосіб проповіді євангелії, або ж їх привабив новокультурний спосіб поведінки. „Петрова партія”, безперечно, складалася з консервативних єврейських віруючих, які згуртувалися навколо героя П’ятдесятниці. Із „Христовою партією”, можливо, було найтяжче миритися, бо ця група гордилася, що вони були Його послідовниками, а не лише учнями якої-небудь людини. Вони були гностиками перед гностицизмом і, безперечно, величалися перед усіма всією духовною перевагою. Ось у такому стані, взаєминах і діяльності ап. Павло без вагання назвав їх „тілесними” (1 Кор. 3:3), бо вони розірвали єдність Духа.

Проте єдність є ділянкою, в якій потрібно дуже обережного і зрівноваженого думання, бо не кожне розділення вважається злом, і не всі з’єднання самі по собі справедливі. У тім самім Посланні (11:19) ап. Павло сказав: „Бо мусять між вами й ересі бути, щоб відкрилися між вами й досвідчені”. Іменник „єретик” ужитий тільки один раз у Новому Заповіті (Тита 3:10), але іменник „єресі” ужитий два рази (тут і в Гал. 5:20, де дія засуджена, як учинок тіла). Слово означає навмисний вибір для себе, що закінчується поділом групи. Хоч єресь є вчинком тіла, який часто виконується тілесним християнином, але він може послужити для добра, щоб ті, які потрапили до ересі, виявили себе в Церквах. Але єресь, здається, поєднується з помилкою, яка, у свою чергу, викликає поділ. У таких випадках єретикові належить пояснити правду два рази, а тоді, при його впертості, відректися від нього (Тита 3:10). Частина розділеної групи, що не пішла за єретиком, повинна продовжувати працю Господню. Отож, щоб зрівноважити (1 Кор, 3:1-5 і 11:19), ми можемо зробити такий висновок: Розділення, що викликають єресь, можуть бути корисні й потрібні, але розділення в ім’я особи є тілесні.

Із другого ж боку, деякі аспекти єдності треба уважно обміркувати. Адже єдність не обов’язково означає величі. Єдність Церкви, очевидно, не була розірвана, коли учні були розпорошені переслідуванням (Дії 11:19). Єдність була між Церквою в Єрусалимі і Церквою в Антіохії, хоч географічно вони були розділені (Дії 11:22-23). Єдність виявилась у багатьох Церквах, які приймали уділ у збиранні засобів для допомоги святим (2 Кор. 8:1). Єдність Церкви у часи Нового Заповіту не була порушена тим фактом, що в місті було декілька Церков,

які збиралися по домах, розташованих у різних частинах міста. Справді, в нас виникає враження з Нового Заповіту, що Господь віддавав перевагу меншим громадам, ніж одній великій громаді в одному місці. І там, здається, не бракувало сили, хоч ті громади були малого розміру.

Крім того, висловлювання особистих переваг, або уживання різних процедур необов'язково порушує єдність Церкви. В дійсності, для утримання єдності тіла і сприяння його прогресу, є необхідно вживати різні духовні дари (1 Кор. 12:12-25). Ап. Павло, можливо, бажав ліпше бути із Силою, а Варнава хотів Марка (Дії 15:39-40), але ап. Павло визнав Маркову вартість у служінні (2 Тим. 4:11). Чесну різницю поглядів можна висловити у межах союзу єдності тіла Христового.

Два основні відношення, які мусять характеризувати дійсну біблійну духовність, є вдячність завжди і в різних обставинах та збереження єдності у тій частині тіла Христового, в якій я живу й якою цікавлюся, з усіма пов'язаними з ними умовами.

У його поведінці. — Духовність так само виявляється в індивідумі в його пристойній поведінці, що є наслідком правильного, розсудливого й зрілого знання (Євр. 5:13-14). Ми вже зауважили, що знання Слова, включаючи тверду страву правди, є передумовою до духовності, але таке знання мусить бути правильно застосоване, щоб нам бути духовними. Читачі Послання до євреїв були недосвідчені у слові правди (в. 13), цебто у слові, яке стосується справедливості в науці й практиці. Як наслідок, вони не були здібні відрізнити добро від зла (в. 14). Це не повинно стосуватися тільки до справ морально здорових чи злих, а розширене до справ, де вище контрастне з нижчим, краще і контрастне з найкращим. Духовний християнин буде здібний проходити обережно через складні обставини християнського життя, аби чинити не тільки те, що справедливе й біблійне, але також те, що корисне, і що служить для добра інших.

Зауважте, що у згаданому вище уривку знову час є пов'язаний із зрілістю або духовністю. Ці люди мали час розітнути їхню духовну свідомість, але вони цього не зробили. Потрібен час, щоб досягнути цього стану та вміти ужити розумно Боже Слово.

ДУХОВНІСТЬ ВИДНА У ДОМІ ВІРУЮЧОГО

Найлегше бути духовним між людьми, а найтяжче вдома. Стосунки вдома є інтимні й постійні, а дії і поведінка публічні з перервами і нерегулярні. Це аксіоматичне нагадування особливо

потрібне для духовних працівників, які пастори можуть робити показ із професійної духовності у публічному служінні, а вдома жити тілесним життям.

Дозвольте мені проілюструвати це, змінивши трохи порівняння. Коли я почав свою працю, мені було призначено викладати грецьку мову Нового Заповіту для початкової групи, що збиралася о восьмій годині кожного ранку, від понеділка до п'ятниці. Протягом академічного року вчитель може дуже близько познайомитися із студентами, а студенти з учителем. Якби при кінці року студенти засвідчили, як високо вони цінили учителеве життя, служіння і духовний приклад, це для нього мало б велике значення. Але, як контраст, коли я відвідаю якусь Церкву під час якоїсь okazji й виголошу там добру проповідь, а після богослужіння хтось мені скаже, яким-то духовним я напевно є, щоб виголосити таку проповідь, то це ще не все. Пошана від студентів цінна тим, що вони познайомилися зі мною, спостерігали за мною при різних умовах напруження і радості, мали нагоду постійно бачити мою терпеливість (або брак її) і мою послідовність. Але випадковий контакт із громадою не дає нагоди оцінити духовності проповідника. Умови ж домашнього життя дають навіть кращу нагоду, ніж щоденна зустріч із студентами грецької мови.

Знову звертаємося до Послання до ефесян відносно наповнення Духом (Ефес. 5:18-21), що дає біблійну основу для цієї характеристики духовності. По наказі наповнитися Духом (в. 18), слідують чотири підрядні фрази, кожна з яких починається дієприкметником. Разом вони творять наслідки або характеристики Духом наповненого життя. Чотири дієприкметники: розмовляючи, співаючи (в.19), дякуючи (в. 20), і корячися (в. 21), та останній (дієприкметник) є не лише закінченням віршів 18-21, але це є також темою речення до того, що розпочинається віршем 22. Інакше кажучи, покора, яка є доказом наповнення Духом, буде найбільше видна у домашніх умовах.

Слово „коріться” означає ставити себе в підлеглу категорію. Це означає відмінні справи для чоловіка і для жінки вдома, але вони обоє мають коритися одне одному (не лише жінка чоловікові, як це, звичайно, навчають). Для чоловіка це включає принаймні три речі: (1) Він має вести, бо він є голова жінки (в. 23). Це не означає, що він має бути диктатором, але відповідальним керівником родини, який має не тільки привілей виносити остаточне рішення, але також і відповідальність. (2) Він повинен любити свою дружину (в. 25). Для чоловіка це нагадування конче потрібне, бо він, по природі, є схильний

бути менше демонстративним, якщо не менше люблячим, ніж жінка. (3) Він зобов'язаний годувати (виховувати — Л.К.) свою дружину (в. 29). Слово „годувати” означає приводити до зрілості і вжите в Новому Заповіті тільки в цій вірші і в 6:4. Слово „гріє” означає нагрівати і вжите тільки тут і в 1 Сол. 2:7 (доглядає = гріє — Л.К.) Тут думка просто та, що чоловік є відповідальний, щоб привести свою дружину і родину до духовної зрілості. Сучасна ж трагедія полягає в тому, що справа мається навпаки. Часто це жінка, що є духовно прониклива, змушена, так би мовити, тягнути чоловіка з собою. Вони обоє повинні бути духовно проникливими, але це є чоловікова відповідальність брати провід у цій надзвичайно важливій справі.

Духовна жінка повинна коритися прововоді свого чоловіка (вв. 22, 24). Іншими словами, вона ніколи не діятиме всупереч його прововоді в родині. Це не означає, що вона не має права голосу, бо її чоловік головує над членами родини (це слово вжите у 1 Тим. 3:4). Звичайно, ніхто не може створити духовності в комусь іншому, але це велика відповідальність чоловіка проявити ініціативу і забезпечити провід у духовному житті родини. Таким чином, духовність індивіда буде видна у відповідному виконанні його родинних обов'язків.

ДУХОВНІСТЬ ВІРУЮЧОГО ВИДНА У ЙОГО ЦЕРКОВНІЙ СПІЛЬНОСТІ.

Друга головна ділянка, в якій особиста духовність буде виявлена, є Церква. Ми вже зауважили, що духовна особа буде намагатися затримати єдність Духа у тій сфері, її якій вона є головним чином зацікавлена — в його власній місцевій церкві. Розкольницький дух є доказом тілесності.

Духовний християнин зробить позитивний вклад до Церкви через уживання своїх духовних дарів. Ми бажаємо розглянути цю цілу справу детально пізніше, а тепер вистачить тільки зауважити, що духовний віруючий уживатиме свої духовні дари в силі Святого Духа у відношенні до Церкви вселенської і місцевої. Незрілий християнин сприяє роз'єднанню, зрілий же єдності через уживання своїх дарів (1 Кор. 12:25). Само собою зрозуміло, член Церкви, який постійно створює проблеми, і постійно вимагає, щоб йому погоджували, не є дійсно духовною особою. Але той, хто служить Господеві, сприяючи добробутові Церкви, виявляє зріле духовне життя. Оскаржування братів є працею диявола (Об'яв. 12:10). Дбати про братів є працею Господньою через Його зрілих дітей.

Це є дійсна й корисна духовність. Суть у цьому та: якщо християнин є зрілий, і якщо він виявляє зріле відношення до Святого Духа, то це виявиться у його особистому житті, у родинному житті й у його житті церковному. Це є біблійна духовність.

3. ХТО Є ЛЮДИНА?

Бог намагається вчинити віруючу людину духовною, а духовність виявляється лише через людей. Ні анголи, ні тварини не є здатні розвиватися духовно. Тому деякі сторони людської природи є важливі для розуміння дійсної духовності. Для цього необхідно дослідити деякі риси людської природи, які стосуються духовності.

ЛЮДИНА СТВОРЕНА

Біблійна наука про те, що людина є створена істота, має важливі розгалуження у розважанні над духовністю. Альтернативою до створення дехто висуває еволюцію. Якби людина розвинулася еволюційно, тоді справді не було б потреби для приходу Спасителя, відродження, нової природи, ані надприродної помочі, щоб жити добрим життям. Якщо вона настільки розвинулася, як еволюція твердить, за допомогою природних процесів, то чи ж вона потребує надприродного втручання до її існування? Сили природи служили їй досить добре. Бог був би лише зайвим додатком до її розвитку. Звичайно, під Богом я маю на увазі Бога Біблії, Який там об'явлений і Який втілювався в Ісусі Христі. Цей Бог є зайвий в еволюційній догмі, але бог людського виробу не лише сумісний з нею, а й часто являється частиною її догми. Хоч для дійсного Бога нема в ній місця, проте Він може бути там включений випадково.

З другого ж боку, якщо людина була створена (ми тепер розглянемо частину, яка слідує, передчасно), і якщо вона згрішила, тоді вона потребує надприродного посередництва, щоб її врятувати з цього стану і дати їй змогу жити життям, приємним для Бога. Доктрина створення людини несе з собою ідею, що людина має певну відповідальність. Якщо Бог створив людину, тоді Хтось є понад людиною, перед Ким вона є відповідальна. Вона не є сама з себе господарем своєї долі; вона не є ані остаточним авторитетом, ані тим, перед ким вона в кінці буде відповідальною. Уже саме слово Творець натякає, що твориво є відповідальне — відповідальне перед Своїм Творцем.

Але чи ж не існує третього вибору — теїстична еволюція? Теїстична еволюція (твердить, що Бог створив перше життя, а тоді природний розвиток перебрав дальший процес на себе) є популярний погляд, але справді він не дає нового вибору з-поміж нами вже згаданих

теорій. Бо якщо Бог створив усе, вживаючи процеси еволюції, то також можна припускати, що людина могла б бути відродженою, або принаймні могла б жити „християнським” життям за допомогою природніх процесів. Теїстична еволюція, здається, є популярною головно поміж тими, які вибирають деякі уривки Біблії і просто вірять у них, а інші уривки вони приймають за алегоричні. У цей спосіб факт Біблії можна прийняти: „Буття і говорить нам ХТО є Творець, а не як Він творив,” не визнаючи деталі того об’явлення: „Але хіба Бог не міг би створити цього через еволюцію?”

Справді ж теїстична теорія еволюції не є сприйнятлива ані для християнина, який вірить у Біблію, ані для еволюціоніста, а тільки для теїстичного еволюціоніста! Біблія ясно заявляє, що людина була створена з пороку земного (Бут. 2:7). Крім того, перша біблійна людина була створена на образ Божий і тому не є подібна на першу людину еволюції. Еволюціоністи також не погоджуються з ідеєю теїстичної еволюції з тієї причини, що визнати надприродність у будь-якому відношенні, означає діяти всупереч їхній теорії. Юліян Гукслі гадає, що надприродність „іде всупереч всьому науковому знанню... Приймати без доказів божественне втручання у ці обміни матерії й енергії в особливий момент історії землі є і непотрібно і нелогічно.” І отже, факт створення людини зосереджує увагу на потребі над природного втручання і на відповідальності творива (людини) догоджати його Творцеві.

ЛЮДИНА ВПАЛА

Правда про упадок людини є, звичайно, іншою стороною монети, яка говорить про факт створення людини Богом, і має багато важливих наслідків у справі духовності.

Не всі вірять, що упадок людини був історичною подією, хоч вони можуть визнати факт гріха. Але неісторичний погляд на 3-ій розділ книги Буття не може не затемнити деталі наслідків гріха, зазначених у тому розділі. Один автор пише:

„Хіба що ми є непереможні фундаменталісти, ми знаємо, що Бут. 3-ій розділ належить уважати як „дійсний міф”, — що, хоч Едему не існує на жодній мапі, і Адамовий упадок не погоджується із жодним історичним календарем, той розділ свідчить про розмір людського досвіду, як він тепер є і як він був на світанку історії, — просто кажучи, ми впалі створіння, а розповідь про Адама і Єву є повість про вас і про мене.”

Це є просто намагання зберегти факт гріха без упадку людини і

притупити наслідки гріха, які є пов'язані, в історичній розповіді Бут. 3-го розділ, з тим упадком.

Буття 3 роз. описує дійсну, історичну подію — з наслідками для цілої людської історії. Метода спокусника була дуже хитра. Вона полягала у тому: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?” Наголос він ставив, без сумніву, на слово „усякого”. Ми приходимо до цього висновку з відповіді, яку дала Єва: „З плодів дерева раю ми можемо їсти.” Принадою сатани було примусити Єву думати про те, ніби що Бог повинен дати їм усе. Інакше кажучи, він вкладав до розуму Єви ту ідею, що у досконалому плані доброго Бога для людей не повинно бути жодних обмежень. Відповідь Єви показала, що вона вважала, що Бог дав їм усе потрібне для їхнього практичного життя: „З плодів дерева раю ми можемо їсти.” Або, кажучи це іншими словами: „Звичайно, Бог дав нам усе.” Аж тільки тоді вона пригадала, що там було одне обмеження, тому додала: „Але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти.” Важливо зауважити в цій частині відповіді, що Євині думки почали зосереджуватися на Божій забороні.

Попавшись на гачок сатани, Єва почала зосереджувати свою увагу на обмеженні Божому. Цим сатана ослабив опір Єви для наступної атаки: „І сказав змії до жінки: „Умерти не вмрете! Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло.” Звичайно, сатана не повідомив Єву, якщо вона послухає його, то її життя вкоротиться, і вона стане причетною до зла, буде як сам диявол. Він обіцяв їй, що стане вона, немов Бог.

Наступний крок Єви був — реалізувати підкинену думку. Вона почала оглядати заборонений плід і звертати свою увагу на його корисні якості. Зрештою, вона міркувала: — Хіба ж він не є корисний для їжі, і хіба ж Бог не бажав, щоб вони споживали корисну їжу? І хіба жінка не повинна бажати приготувати корисну їжу для свого чоловіка? Хіба це не була їй Богом дана відповідальність? Вона теж роздумувала про свою красу, і застосовувала той самий спосіб доводу: — Чому Бог, Який створив чудовий світ, мав би відмовити їй у чомусь чудовому? Тоді роздумувала про знання: — Якщо можна поширити своє знання, якщо плід міг вчинити її мудрішою, тоді бажано їсти той плід. Вона забула головний і надзвичайно важливий факт, що Бог навмисно заборонив їсти плід із того дерева. Її думки були заповнені власними раціональними висновками. Виправдуючи свій учинок, Єва взяла

заборонений плід і з'їла, виявивши непослух об'явленій волі Божій.

Багато наслідків походять від цієї дії — наслідки для змія, землі, жінки, а особливо (наскільки це стосується цілі нашої дискусії) для роду людського. Як тільки Адам і Єва спробували той плід, вони негайно відчули дію смерті, як Бог їх попередив. Слово „смерть” ніколи не вживається у розумінні зникнення. Воно завжди означає відокремлення. У ту мить, коли перші люди скуштували заборонений плід, вони були відокремлені від Бога. Вони відчули таке відокремлення, бо їхнє уникання спільності з Богом переконливо свідчить про це. За порядком збереження виду, їхні діти народились у стані духовної смерті, цебто у відлученому від Бога стані, і дії першої дитини довели це досить ясно (Бут. 4:4,8).

Новий Заповіт стверджує історичність упадку Адама і трагічність духовної смерті. Наш Господь уважав Адама за історичну особу, яка дійсно жила на початку людської історії (Мтв. 19:4). Апостол Павло стверджує у Другому посланні до коринтян 11:3, що сатана звів Єву. Що переступ був учинений, про це є ясно стверджено у Першому посланні до Тимофія 2:14. А цей гріх приніс духовну смерть усьому роду людському: „Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так увійшла й смерть на всіх людей через те, що всі згрішили” (Рим. 5:12). Паралелізм цього уривка (Рим. 5:12-21) є особливо вражаючий. Апостол ставить контрастно Адама із Христом; Адамів учинок гріха із заступничим учинком нашого Господа; і наслідки осуду в Адамі з виправданням для всіх, хто вірить у Христа. Для ясності це можна показати схематично:

Один чоловік Адам	Один Чоловік Христос
Один вчинок — їли плід	Один вчинок — помер за всіх
Один наслідок — осуд для всіх	Один наслідок — виправдання для віруючих

Якщо виключити історичність Адама з теології (як послідовники Барта і ліберали чинять), то що тоді залишиться з паралелізму? Якщо відкинути дійсність упадку з його наслідком духовної смерті, то що тоді сталося з паралелізмом? І навпаки, якщо прийняти історичність Ісуса Христа і дійсність його смерті, тоді певно, що Адам, який порушив

волю Божу, так само жив. Не може бути одного без другого.

Якщо людина є створена і грішна істота, як ці дві пропозиції стверджують, тоді закладена особлива основа, на якій треба будувати доктрину духовності. Якщо ж, як контраст, людина еволюціонує і разом з цим прогресує морально, тоді біблійна доктрина духовності не має жодного значення. Інакше кажучи, якщо природні сили створили людину, і якщо будь-яка негідність могла бути у примітивній людині, яка стирається через знання і прогрес, тоді є мало (якщо взагалі є) місця для надприродності. Відродження людини Богом, життя, прожите в покладанні на невидимого Святого Духа і всі аспекти надприродного християнства і стають зайвими.

Цей проти-надприродний погляд був висловлений у популярний спосіб (хоч „Найвищій Істоті” було дане ввічливе признание) у статті, яка появилася деякий час тому в „Рідерз Дайджест”. Стаття під заголовком „Вгору!” нібито просліджує еволюційний прогрес людини. Її потрібно тільки привести до сучасності, згадавши про людський подвиг — політ у космічний простір. А інакше, то це є, на жаль, типовий і сучасний образ більшість людей мають про людський „еволюційний прогрес”. Це є розподіл ролей у формі драми, яка зближається до своєї кульмінаційної точки:

Дія 1: Від якогось таємного джерела енергії у холодній, чорній порожнечі вічного всесвіту появилася крихітка матерії, сонце, і його нащадок — земна куля.

Дія II: Із тієї крихітки матерії появилася жива клітина, а тоді багатоклітинні організми в глибині моря.

Із того моря, підіймаючись отой перший дюйм вгору, вийшла амфібія, тоді плазун і птах, а із птахом перше обмежене дослідження космічного простору.

Дія III: Інше відгалуження — ссавець. Розвиваючи мозок і здібність уживати знаряддя, а з тим розвиваючи і душу, він винайшов засоби, щоб відірватися декілька ступнів від землі у Китти Гавк (у Північній Кароліні, де брати Райт на літаку „власної” конструкції зробили одні з перших злітань — Л.К.), а тоді мілью у напрямі космічного простору. Тоді десять. Тоді двадцять... Досліджуючи невідоме, людина запустила пробний супутник на тисячу миль у простір по далекій дорозі.

Можливо, у тієї Найвищої Істоти годинник тепер вибиває останні хвилини у людському змаганні підійнятися вгору тілом і душею крізь час і простір до загадкового джерела, звідки вона походить.

Тут необхідно зауважити дві важливі думки: 1. Душа і тіло людини розвинулися за допомогою природних причин; 2. Людина з допомогою наукових засобів досягає надприродного стану. Такі поняття є діаметрально протилежні біблійній науці про створення людини і про її упадок від досконалого до грішного стану (ніж її піднесення від неосвіченого до досконалого стану).

ЛЮДИНА ГРІШНА

Одного разу видатний лікар на конвенції психіатрів заявив: „У психотерапії нема місця для концепції гріха. Впроваджувати цю концепцію є дуже небезпечно. Жодну людину ніколи не можна обвинувачувати за жодні її вчинки.” Припустімо, що його колега на тій самій конвенції устав би й проголосив: „У медицині нема місця для концепції хвороби. Впроваджувати цю концепцію є дуже небезпечно. Жодну людину ніколи не можна обвинувачувати, як носія хвороби.” Його висміяли б присутні. Ознаки хвороби видні скрізь, і без визнання причини є малий шанс на ефективне вилікування. І так воно є з гріхом. Але протягом історії люди намагалися ігнорувати, пом’якшувати або й усувати ідею гріха.

Що є гріх? Дехто пояснює це недостатчею знання або браком належного морального розвитку. Інші підходили до цього більше теологічно й окреслювали гріх, як самолюбство. Це, у певній мірі, добре пояснення, але трудність тут та, що воно не повне. Хоч більшість гріхів мають характер самолюбства, але є приклади й інших причин гріха. Можна знайти випадки, коли учинено гріх не з самолюбної причини. Хіба такий розбійник, як Робін Гуд, не був грішник, хоч він відбирав у багатих і давав убогим?

Біблійне окреслення гріха — це беззаконня (1 Ів. 3:4). Це дуже просте окреслення, але воно охоплює більше, ніж **око** бачить. Щоб зрозуміти гріх згідно з цим окресленням, ми мусимо пригадати, що існує закон, бо якщо ми не зрозуміємо порядку, то не будемо знати, які є відхилення від того порядку. Що таке є закон? Відповідь на це залежатиме, який період людської історії ви маєте на увазі. Закон в Едемському Саду складався з однієї заборони. Закон за часів Аврама складався із певних специфічних постанов і законів (Бут. 26:5). За часів Мойсея закон містився в 613 заповідях Мойсеєвого кодексу, якого Бог дав ізраїльському народові, сьогодні закон означає сотні специфічних заповідей і принципів Нового Заповіту, відхилення від будь-яких із них є

і гріхом. Фактично ж усі заповіді й принципи Нового Заповіту походять від одного всеохоплюючого принципу: „Тож, коли ви їсте, чи коли ви п’єте, або коли інше що робите, — все на Божу славу робіть” (1 Кор. 10:31). Гріх означає бути позбавленим Божої слави (Рим. 3:23).

Гріх є вселюдський: „Бо всі згрішили” (Рим. 3:23; 5:12). Нема праведного ані одного; нема, хто розумів би; нема, хто Бога шукав би” (Рим. 3:10-11). „Отож я в беззаконні народжений, і в грісі зачала мене мати моя”(Пс. 50/51:7). “І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у синах непокірливих, між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші” (Ефес. 2:1-3). Два факти виявляються у цих віршах: всі згрішили вчинком, і всі з природи грішні.

Але постає питання, що найбільше стосується справи духовності: — Чи християнин може згрішити? Відповідь і ствердна й охоплює всіх віруючих. Навіть апостол Павло, як духовно зріла особа, зауважив під кінець свого життя: „Ісус Христос прийшов був у світ спасти грішних, із яких, перший я” (1 Тим. 1:15). Або прислухаймося до свідoctва іншого зрілого апостола, який мав великий досвід християнського життя: „Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо й немає в нас правди! Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!” (1 Ів. 1:8-10). У цих віршах є три визнання: Перше — визнання принципу гріха (в. 8). Ап. Іван визнає, що ми маємо корінь гріха, як контраст специфічним учинкам гріха. Якщо ми, — а він пише до віруючих (зауважте „Діточки мої” 2:1), — не признаємося до грішної природи, то ми себе зводимо на манівці і в нас нема правди. Ми живемо в атмосфері самовитвореної темряви. Друге — визнання особливих гріхів (в. 9). Визнати особливий гріх означає сказати те саме про нього, що й Бог каже, а це може нам щось коштувати. Третє — визнання особистих гріхів (в. 10). Можна признатися до правди у віршах 8-9 абстрактно, не визнавши особистої причетності до гріха. Якщо ми займемо таке становище, тоді вчинимо Бога неправдомовцем і доведемо, що ми не знаємо Його слова. Ці слова написані до віруючих і дуже ясно показують, що всі люди грішні, і що жоден віруючий, не робить різниці, який би він духовний або зрілий не був, не досягає стану безгрішності у цім житті.

ЛЮДИНА Є БАГАТОГРАННА

Людська природа багатогранна, і є багато способів, що дозволяють цю багатогранність класифікувати. В основному людина — істота матеріальна (тіло) і духовна (душа). В її тілі є багато функцій. Функція зору не та сама, що слуху; нервова система є відмінна й окрема, але пов'язана із зором і слухом. Хоч це відмінні, проте пов'язані між собою функції матеріальної частини людини.

Також духовна частина людської істоти має різні, але пов'язані між собою функції. Душа, дух, серце, розум, воля, сумління — все це належить до духовної природи, і часто досить важко окреслити точні відмінності між ними. Наприклад, душа це те, чим ми любимо Бога (Мтв. 22:37). Це те, що воює проти тіла (1 Пет. 2:11). Вона може величати Господа так само, як дух (Луки 1:46-47). А все ж таки дух може брати участь у нечисті (Мтв. 15:19-20; 2 Кор. 7:1).

Якщо дослідити функції серця людини (цебто духовне поняття серця), то ми довідаємося, що сюди часто включаються речі, що так само приписуються душі, духові й розумові. Суть справи полягає в тому, чи ми розглядаємо людину, як матеріальну, чи як духовну, вона є багатогранна. Хоч досліди цих різних функцій і проявів людини (душі, духа, серця і т.д.) є надзвичайно корисні, але ми тепер не будемо над ними затримуватись. Ми мусимо відкласти детальну дискусію до наступних розділів. Наскільки це підноситься до формування наших основних ідей щодо духовності, багатосторонність людини привертає нашу увагу до того факту, що духовне життя буде стосуватися тих різних проявів людської природи і буде впливати на них. „Формула для перемоги” не буде проста, якщо, наприклад, діяти тільки через духа. Вона, безсумнівно, мусить включати серце, розум, сумління і т.д.

ЛЮДИНА Є ЄДНІСТЬ

Хоч людина є багатогранна істота, і хоч всі чинники людини беруть участь у боротьбі між старою і новою природою, коли людина стає віруючою, однак людина є єдністю і діє як одно. Що я роблю, то я роблю, не частина мене. Помилково говорити, що „моя стара природа чинить ось так і так”, або казати, що „це походить від душі, а не від духа”. Щоправда, певні чинники моєї істоти можуть давати початок вчинкові; але той вчинок виконую я, а не частина мене. Дуже часто, коли ми так висловлюємося, то маємо схильність звільняти себе від якогось злого вчинку, відсилаючи це до якоїсь частини нашої істоти, яка якось стає відокремлена, так що ми звільняємося від відповідальності.

Текст із Послання до галатів 2:20 часто вживається для підтримування цієї думки. Створюється враження, що Христос чинить усе майже незалежно від мене. Я повинен піти у відставку, а тоді Христос проживатиме у мені, щоб духовна перемога мені була забезпечена, якщо тільки я не буду стояти на перешкоді. Але текст говорить не тільки про те, що Христос живе у мені, але що Христос живе у мені, а життя є життям, яким я живу, — звичайно, вірою, але я ним живу. А кожен учинок, добрий чи злий, я його чиню, бо нема іншого способу для старої природи, для нової природи, душі, духа чи для якогось іншого чинника моєї істоти висловити себе, як тільки через мене. Тому я є відповідальний за мої вчинки, і не можу складати вину на якусь іншу свою частину, яку я намагався вчинити винною за себе. Рука, яка спускає курок, щоб виконати вбивство, приносить ув'язнення або смерть для цілої особи; пожадливість ока спричинює хворобу для всього тіла, яке вчинило перелюб; розум, який намагається дати раціоналістичне пояснення і виходить з волі Божої, впливає на ціле життя; серце, яке зосереджує свою любов на неправильному об'єкті, формує хибну мету цілої особи. Ніхто не може сказати, що це була вина тільки руки, або ока, або розуму, або серця. Треба винуватити цілу особу.

І навпаки, з ласки Божої, коли через Його силу й здібність щось добре вчинено, то Він приймає це за мій учинок і Він винагороджує за нього. Хоч дія походить від нової природи чи відновленого розуму, і хоч то Його сила, яка уможлиблює виконання дії, проте я це виконую, а Господь визнає і дає мені нагороду. Інакше, якщо Він усе чинить окремо від мене, або через цілком бездіяльного мене, то Він повинен просто винагородити Себе в день суду. Але це не є так, і просто тому, що багатогранність людини творить з'єднану особу.

Оце деякі основні характеристики людини, які є відповідні до духовного життя. Деякі з них вимагають дальшої дискусії, але тут тільки потрібно тепер закласти фундамент цих ідей у думанні читача.

4. СТАРЕ Й НОВЕ

Коли хтось прийме Ісуса Христа, як свого особистого Спасителя, то він стає новим створінням (2 Кор. 5:17). Життя Боже у нім народжує нову природу, яка залишається із ним разом із старою природою так довго як він живе. Поняття присутності, позиції і відношення старої і нової природи в житті віруючого є необхідне для дослідження корисного і зрівноваженого духовного життя.

Ми вже бачили, що кожен, хто народився в цьому світі, є грішний через грішну природу, з якою він народився. Ми є з природи, апостол говорить, дітьми гніву, і ця природа породжує різного роду грішні вчинки (Ефес. 2:3). Іноді про грішну природу говориться як про тіло. Справді ж „тіло” має декілька значень. (1) Іноді це просто означає фізичне тіло людини (1 Кор. 15:39). (2) Часто це означає людей взагалі (Рим. 3:20). (3) Але часто це вживається у Святому Письмі для визначення грішної природи (Рим. 7:18). Як це зрозуміти, коли воно вживається у такий спосіб? Щоб відповісти на це питання, необхідно знайти задовільне визначення слова „природа”. Часто, коли люди думають про грішну природу й нову природу, то уявляють двох окремих людей, які живуть у їхніх тілах. Один є жахливий, страхітливий, звироднілий чоловік, тоді як інший — вродливий, молодий і виглядає переможно. Це не означає, що ось таку уяву треба цілком відкинути, хоч вона часто наводить на думку, що це в дійсності не я, що виконую ці дії, а той „молодий чоловік” у мені. Іншими словами, вона часто приводить до фальшивого роз’єднання в індивідуальній особистості.

Значно краще окреслити природу як здібність або здатність. Отже, стара природа тіла це та здібність, яку всі люди мають, щоб служити й догоджати собі. Або можна сказати, що це здібність виключити Бога зі свого життя. Не було б надмірним окреслити грішну природу, як здібність чинити зло.

Є багато речей, які самі по собі не є злі, але які походять від старої природи, і тому виключають Бога. Тіло, отже, є та здібність, яку всі люди мають, щоб жити життям, яке виключає Бога. У християнина тіло це та сама здібність виключати Бога з його життя і вчинків.

Грішна природа також називається „стара людина” (Рим. 6:6; Колос. 3:9). Цей вислів, здається, підкреслює походження здібності прославляти себе замість Бога. Тобто це нас відводить назад до Адама, від якого ми отримали нашу грішну природу.

Навернення приносить із собою нову здібність, якою ми тепер можемо служити Богові й праведності. Перед наверненням ми були слугами гріха, але тепер ми можемо бути слугами праведності (Рим. 6:18-20). Неспасенна людина має лише одну здібність, але християнин має дві. Це означає, що спасенна людина має лише один напрям дії — служити гріхові й собі, залишивши Бога поза своїм життям³, — тоді як віруючий має вибір. Він може служити Богові. І так довго, як він знаходиться в людському тілі, він може відійти від Бога і жити за старою природою.

Нова природа походить від самого Бога (2 Петра 1:4). Ап. Павло називає її новим чоловіком, як контраст старому чоловікові: „Щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в звабливих пожадливостях, та відновлятися духом вашого розуму, і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у справедливості й святості правди. Тому-то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного” (Ефес. 4:22-25). Є дуже близьке відношення між новою природою і силою Святого Духа (Галат 5:25), і є постійний конфлікт між двома здібностями (Галат 5:17; Рим. 7:15-25; 8:6).

Ці дві здібності не є такі, як дві катушки плівки, на яких зберігаються окремі серії вчинків, які можуть бути відбиті на комп'ютері. Фактично, той самий вчинок може належати і будь-якій природі. Розвага, наприклад, не є зла річ. А все таки нею можна зайнятися до такої міри, що це виключить Бога з життя людини. Натомість в іншому випадку, вона може бути дуже важливою частиною духовного життя. Відділяє старе від нового не дія, а її застосування. Отже, катушки плівки можуть мати ту саму кількість вчинків, які є точно однакові. Мабуть, більшість речей, як ми виконуємо у щоденному житті, можуть бути від будь-якої здібності, і тому в ілюстрації появляються на обох плівках. Але це я, натискуючи гудзика⁴ в кожному вчинкові, визначаю з якої плівки це походить. І це я, не половина мене, хто виконує вчинок. Це я, як комп'ютер, відбиваю вчинки у щоденнім житті. Усвідомлюючи цю двоїсту здібність у кожному віруючому, важливо розуміти, що кожен чинник християнської особистості може приймати уділ в учинках, які походять від старої або нової природи.

³ Схоже, що в цьому місці Райрі дотримується кальвіністського вчення, згідно якого невіруюча людина не може робити добрих діл, хоча у розділі “воля” він пише дещо інше — прим. упор.

⁴ Кнопку — прим. упор.

РОЗУМ

Словом „розум”, ужитому в Старому й Новому Заповітах, висловлюється різноманітність понять. Поняття розуму не означає фізичний орган, а різні функції інтелекту, вольового акту й емоції, які поєднуються з розумом у Біблії. Ці ідеї включають здібність думати чи розуміти, судити, відчувати, визначати й думати критично. Це є процес збагнення, щоб осягнути результат. Сам розум, здається, є нейтральний, а його моральна якість визначається старою чи новою здібністю, якій він підкорений.

Розум неспасенної особи не похвально згадується у Біблії. Він є лихий (Бут. 6:5); він є негідний (Рим. 1:28). Це тому, що люди відкинули світло об'явлення, яке Бог дає всім людям у природі (Рим. 1:18-21). Іншими словами, це є самовизначене негідництво, спричинене людським свавільним відкиненням того, що воно могло б знати про силу Божу через загальне відкриття Бога у твориві. Неспасенна людина, через упадок, не має критичної здібності (Рим. 3:11), коли це відноситься до розуміння речей Божих. Це не означає, що вона не має розуміння чи розумової здібності, але що її розум є затемнений і марний (Ефес. 4:17-18). Фактично, він воює проти Бога (Рим. 8:6-7). Він є занечищений (дослівно, “забарвлений іншим кольором”, Тита 1:15) і зіпсутий (1 Тим. і 6:5). Все це сталося тому, що сатана засліпив розум невідродженої людини, „щоб для них не засяяло світло Євангелії і слави Христа, а Він — образ Божий” (2 Кор. 4:4). Це дуже вирішальний вірш, якого треба пам'ятати у хвилини свідчення, бо це нагадує нам, що для спасіння людини вимагається більше, ніж переконати її у правдивості Євангелії. Ви можете сперечатися, умовляти, переконувати й довести - людину, що вона погодиться з вами, але якщо не буде усунена ота сатанинська сліпота, то там не буде навернення. Звичайно, жодна людина не настільки сильна, щоб змогла сама усунути таку сліпоту, — тільки Святий Дух може це виконати. Інтелектуальні докази мають своє законне місце — і я, звичайно, не наполягаю на необдумане свідчення Євангелії, — але ці докази треба представити у силі Духа, щоб вони могли бути ефективні для спасіння.

Ці біблійні характеристики розуму неспасенної людини не означають, що вона нездібна добре мислити чи правильно діяти. У Своїм милосерді до людини, Бог обдарував людський рід деякими дуже видатними розумовими здібностями, які послужили для загального добра. Це дари Його загальної ласки. Усі ми заборговані багатьом неспасеним людям за досягнення, які їхній розум дав нашій сучасній

цивілізації. А все-таки з усіма добрими якостями, які людські уми можуть посідати, вони проте заражені небажаними характеристиками описаними у Біблії, хоч ці характеристики можуть бути не так очевидні в одній особі як у іншій. І вони не є очевидні у кожній ділянці думки і життя. Але вони є особливо видимі коли неспасенна особа намагається застосувати свій природній розум до сфери духовної (1 Кор. 2:14); а це у свою чергу, звичайно, міняє до певної міри його весь кут зору на життя.

Крім того, треба пам'ятати, що християнин може вибрати дозволити цим характеристикам старого розуму виявити себе у його житті. Бог засудив стару здібність з директивним принципом, так що вона не повинна володіти але вона ще не вмерла й може керувати нами. Якщо їй дозволити діяти, то вона може виявити себе лихою, негідною, тілесною, некритичною, затемненою, марною, занечищеною, зіпсутою і з засліпленим розумом.

Із чудом відродження людина отримує розум Христів (1 Кор. 2:16). Що таке розум Христів? Головним чином, щоб не думати про себе більше, ніж ми повинні думати, і в цьому напрямку повинні розвиватись (Фил. 2:5). Оце знову ж є приклад потреби для збереження рівноваги у духовному житті, що стосується розуму. Ми маємо розум Христів, але ми зобов'язані думати (активний стан і наказний спосіб) скромно. Бог діє, і ми повинні діяти, щоб виявити Його дію. Божественні і людські дії є взаємно пов'язані. Але як ми повинні думати? Згідно з досконалим прикладом Христа, ми повинні думати у повній покорі волі Божій.

Для того, щоб мати розум Христів і покору волі Божій, ми повинні розуміти, що є воля Божа, а це вимагає думання (Ефес. 5:17). Якщо розпізнавання Його волі у справах християнської поведінки викликають сумнів, тоді ми повинні уживати розум, щоб прийти до висновку (Рим. 14:5). Святий Дух повинен розкрити нам розум для правильного розуміння Писання (Ів. 16:13; Луки 24:45). Крім того, нам треба буде підперезати наш розум (1 Петра 1:13), щоб у нас не було розхитаних, недисциплінованих думок; підперізування полонить знання на послух Христові (2 Кор. 10:5). Як важливо це за наших днів. Сьогодні так багато розхитаного думання (якщо взагалі є яке-небудь думання!). Люди керуються радше емоціями, ніж розумом у християнському житті і, замість того, щоб полонити їхні думки до послуху Христові, то кожна дошка для афіш і кожна реклама телебачення полонить їх послухові пожадливості. Наш розум повинен служити стимулом християнства для світу, а не стимули світу повинні керувати нашим розумом.

Яким чином ми можемо практикувати розум Христів? Чи у цій ділянці є „таємниця” для перемоги? Так, є. І це не таємниця! Формула є — постійне відновлення розуму (Рим. 12:2). Зауважте, що це завершена метаморфоза, а не поверхова зміна. Ще зауважте, що дієслово в цій вірші ужите в теперішнім часі, вказуючи, що це є безперервний процес.

Це нагадує нам знову про той факт, що духовність не є миттєве досягнення, а що вона вимагає часу для зрілості.

Ап. Павло заявляє, що негативне перемінюється відновою розуму: „не стосуйтеся до віку цього” (Рим. 12:2). Оце слово „стосується” знаходиться також у 1 Петра 1:14, і його можна перекласти у Рим. 12:2 „І не йдіть за модою цього світу.” Тут малюється така картина — покривання дешевою фанерою світу дійсного життя віруючого. Звичайно, фанера є дорожчий матеріал, яким обклеюється дешеве дерево, але в цій вірші образ є зворотний. Світ є дешевою фанерою, якою занадто часто обкладається коштовна праця відродження, і ап. Павло говорить, що це так не повинно бути. Це означає, що думки, ідеї, стандарти, амбіції, поняття мусять бути всі ті, які пристосовуються до волі Божої, і ми повинні постійно відновлювати наш розум так, щоб виявляти розум Христів.

Є ще інший чинник до цієї формули перемоги відносно розуму, а це Павлове вчення про „Силу Позитивного Думання”, яке знаходиться у (Фил. 4:8) „На останок, брати, що тільки правдиве, що тільки чесне (гідне пошани або благородне), що тільки праведне (праведне в очах Божих — а як це перетинає стандарти світу сьогодні), що тільки чисте (відділене для Бога, як назорей), що тільки любе (захоплююче, що спонукує вас робити те саме), що тільки гідне хвали (привабливе), коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це!” Ми є відповідальні за обдумування цих речей у світі, що наповнений усім протилежним і знаходиться в конфлікті із старим розумом, який постійно воює в нас. Лютер нібито був висловився, що: „Ви не можете перешкодити пташці пролетіти над вашою головою, але ви можете перешкодити їй звити гніздо в вашім волоссі”.

Постійне відновлення основних ідей розуму (Рим. 12:2) і наполегливе зосередження на правильних думках (Фил. 4:8) є таємницею для ефективного виявлення Христового розуму у щоденнім житті. Це характеристика дійсної Духовності.

СЕРЦЕ

Із усіх слів, які говорять про якийсь чинник нематеріальної

частини людини (включаючи душу і духа), слово „серце” найширше своїм значенням і найчастіше вживається, і інші два рази воно, здається, ужите як центр фізичного життя (2 Сам. 18:14; 2 Цар. 9:24); у всіх інших, понад сімсот випадках, воно відноситься до якогось чинника нематеріальної природи людини.

1. Серце є центром нашого інтелектуального життя як таке, служить синонімом розуму. Серце має думки (Євр. 4:12), і лихі думки виходять з нього (Мтв. 15:19). Однак, це є місце, де ми повинні ховати наше знання Слова Божого (Пс. 118/119:11).

2. Серце є також центром нашого емоційного життя. Про це більшість найперше думали б, якби розглядали значення серця. Серце любить (Бут. 6:5), радіє (Пс. 103/104: 15), сумує (Рим. 9:2), бажає (Пс. 36/37:4), та виявляє багато інших емоцій.

3. Серце може також вирішувати. Вирішення чи веління є пов'язані із серцем (2 Кор. 9:7). Серце вибирає (Вихід 7:23), воно може відвертатися (Вихід 14:5), шукати (Пов. Зак. 4:29), і його можна затвердити (Євр. 4:7).

4. Іноді слово „серце” вживається метафорично для середини або внутрішньої частини чогось. Біблія говорить про серце моря (Вихід 15:8), про серце неба (в англ. перекладі - Л.К.). (Пов. Зак. 4:11) і про серце землі (Мтв. 12:40). Це вживання не має відношення до духовного життя.

5. Наше головне зацікавлення в уживанні слова „серце” у відношенні до духовного життя, але найперше ми повинні зауважити, як старі й нові здібності можуть впливати на серце.

Серце неспасенної людини охарактеризоване в досить суворих висловах. Це означає, що інтелектуальні, емоційні, вольові й духовні чинники її життя є всі під впливом цих обставин. Її серце жорстоке й запекле (Рим. 2:5). Слово „жорстоке” означає затверділе або нечутливе до духовних речей. Воно запекле або нерозкаяне, що природно випливає від нечутливості. Воно запаморочене (Ефес. 4:18), лихе (Єрем. 3:17) і необрізане (Дії 7:51). Воно може бути обмануте (Якова 1:26) і воно може обманювати (Єрем. 17:9). Воно може дійти до зіпсутого стану й стати нелюбовним (Рим. 1:31).

Спасіння вносить в життя нову здібність, а з нею нове вміння думати правильно, любити Бога, вирішити чинити волю Божу, мати перемінене серце. Серце християнина (а це означає його інтелектуальне, емоційне, вольове і духовне життя) може тепер бути щире й чисте (Євр. 10: 22), обрізане (Рим. 2:29), цебто воно скинуло з себе грішну природу.

Тепер серце може стати живим осередком духовного життя для віруючого.

Серцем людина вірує для праведності (Рим. 10:10), а з відповідним серцем праведна людина може жити християнським життям. Серце є мешканням Христа (Ефес. 3:17) і Святого Духа (2 Кор. 1:22). Серце є центром послуху у багатьох обставинах християнського життя (Рим. 6:17). Цим серцем ми любимо Бога (Мтв. 22:37) і в серце любов Божа вливається (Рим. 5:5). Отже, тоді можна сказати, що замешкуючий Христос і Дух впливають на всі сторони нашої істоти (бо серце включає їх усі), а ми в свою чергу повинні любити й слухатися Бога усім єством нашої природи (цебто, цілим нашим серцем).

Але це не стається окремо від виконання відповідального людського чину. Нас суворо попереджують що серце віруючого може стати черствим, цебто жорстким або нечутливим до духовних речей (Євр. 3:8, 13). Гріх є зрадливий і може допровадити людину до того стану, коли вона вже не відгукується на спонукування Господа і Його Духа, хоч Вони продовжують замешкувати в її серці. Зрадливість гріха формує мозоль на серці, який затемнює прояв замешкуючого Божества. У Посланні до євреїв записано три запобіжники від затверділості серця християнина. Перше, щоденне заохочування один одного (3:13). Ізольований християнин може стати затверділим християнином, бо він потребує заохочування і пильного зацікавлення іншими віруючими. Друге, уживання Слова Божого в житті, щоб впливати на всі його частини (зауважте, що душа, дух, тіло й серце є всі згадані у Євр. 4:12). Текст не говорить, що Слово Боже розділяє між духом і душею, щоб нібито відрізати душевну частину нашої істоти, а залишити духовну. Якби він так навчав, тоді б він теж навчав, що мозок є відрізаний, а суглоби залишені! Він заявляє, що Слово розділяє або протинає аж до найглибших частин людини, обох нематеріальної (душі й духа) і матеріальної (суглобів і мозку). Іншими словами, Слово розкриває всі частини наші, щоб виставити кожний пік нашої істоти його впливові. Звичайно, життя, яке піддається такій дії, ніколи не матиме затверділого серця.

Третій запобіжник від затверділості є життя молитви (Євр. 4:14-16). Коли допомога потрібна, як це часто буває, то ми знаходимо її біля престолу ласки. Але ми повинні прийняти. Часи дієслів у цих віршах не показують постійно спливаючого запасу ласки, а зливи ласки, так би мовити, що даються кожного разу, як ми приходимо. Таким чином, підкреслена наша відповідальність приходити, інакше ми не

переживемо ласки, яка нам доступна. Оці три — спільність, Слово і молитва — допоможуть віруючому пережити нове життя у його серці: у його інтелекті, емоціях, волі і духовному житті.

СУМЛІННЯ

Сумління у людини є та здібність, з допомогою якої розрізняється морально правильне чи неправильне. Цікаво зауважити, що у Старому Заповіті це слово не вживається, але суть його висловлена терміном „серце” (2 Сам. 24:10; Йова 27:6), показуючи цим, що розуміння цього терміна дуже широке по відношенню до нематеріальної частини людини.

Усі люди мають сумління (Рим. 2:15). Воно може бути правильним провідником (Ів. 8:9). Воно може тільки видаватися правильним, коли вдійсності воно веде людину по неправильній дорозі (Дії 23:1). Таким чином, у спасінні нам потрібно очиститися від лукавого сумління (Євр. 10:22), що навіть у практиці перестало діяти належно, і занечистилося (Тита 1:15) та спалилося (1 Тим. 4:2).

Очищене сумління віруючого повинно бути діючим у його християнському житті. Подиву гідне, скільки різних ділянок життя духовного християнина повинно охоплювати сумління. Послух християнина законам його країни оснований на послусі голосові його сумління (Рим. 13:5). Шкода, що більшість дискусій над цим текстом зосереджуються на відповідальності християнина до його країни в часі війни. Вони повинні так само стосуватися більше практичних справ, як наприклад, їзди автом згідно з сумлінням християнина!

Сумлінно виконана праця для негідного працедавця є теж справою сумління для духовного віруючого (1 Петра 2:19). Це не справедливо для християнина марнувати або зловживати часом його працедавця в ім'я — „я роблю щось для Господа”. Наше сумління повинно бути спроможне ствердити якість свідоцтва, яке ми виконуємо для Господа (2 Кор. 1:12), і сумління інших, яким ми служимо, повинні погоджуватися, що наше свідоцтво є правильне (2 Кор. 4:2). Чи ви коли зустрічали християнина, який вірить, що він не має відповідальності до жодного іншого християнина, який виправдує свою безтурботність на основі свого безпосереднього зв'язку з небом, який обминає усіх людей, їхнє сумління, і навіть своє власне? Коли ап. Павло бажав покликати свідка, щоб ствердити правду, про яку він говорив, то він покликався на своє сумління через Святого Духа (Рим. 9:1).

Одним із найбільше важливих і складних чинників

християнського життя є громадські обов'язки, що так само повинні керуватися сумлінням. У цьому випадку це є сумління слабшого, більше обмеженого брата, якого треба уважати за регулятора життя сильнішого брата (1 Кор. 8:7, 10, 12).

Це важкий принцип для виконання, але який буде виконуватися зрілим, духовним християнином.

Отже, сумління, хоч воно може вести неспасенну людину правильно у деяких обставинах, проте не може спасти її, бо воно є занечищене, спалене й лихе. Але у відродженні воно очищене й уживане Господом, щоб керувати віруючим у виконанні його політичних, професійних, духовних і громадських обов'язків.

ДУША І ДУХ

Питання пов'язані з душею й духом, є досить складні і не легкі до пояснення. До того ж, трапляються пояснення так невиразні, що не можливо отримати від них жодної користі. Ось одне: „Душа в людині є предметом особистого життя, в якому дух є головний.” Фактично, для наших цілей нам потрібно тільки зробити декілька спостережень про душу й духа.

1. Кожна людина має духа. Ми мусимо ствердити цей факт, бо часом можна зустрітися з вченням, нібито людина до отримання спасіння не має духа, а отримує його після навернення, і цей дух стає єдиною причиною духовного життя, Біблія досить ясно навчає, що всі люди родяться з духом. Зауважте у Посланні Якова 2:26: „Бо як тіло без духа мертво, так і віра без діл — мертва!” Іншими словами, щоб людині бути живою особою, вона повинна мати духа; без нього вона є мертва. Перше послання до коринтян 2:11 так само ясно констатує, що всі люди мають духа і це сприяє людському взаєморозумінню. Людський дух є частиною людської особистості. Святий Дух, Який приходить, щоб замешкати у віруючій людині при наверненні, є Особою. Він діє через людського духа (Дії 13:4).

2. Різниця між душею і духом (коли вжита у відношенні до нематеріальної частини людини) не є матеріальна субстанція, але функція (і ці функціональні різниці не є завжди чіткі). Є лише дві категорії субстанції у світі — матеріальна й нематеріальна. Душа і дух належать до нематеріальної. Тому-то коли говориться про склад людини, наскільки це відноситься до субстанції людини, мусимо прийти до висновку, що її склад є подвійний — матеріальний і нематеріальний (просто тому, що нема третьої категорії). Але коли описувати функції

людини, то це очевидно, що її функціональний склад є цілком різноманітний. У матеріальній частині її істоти багато її функцій пов'язані із зором, слухом, нервовою системою і т.д. У нематеріальній частині її істоти багато функцій виявляються серцем, розумом, сумлінням, душею, духом, волею і т.д. Іноді ці функції частково збігаються, а іноді вони відмінні.

3. Функції душі і духа часто подібні, а іноді відмінні. Душа і дух можуть прославляти Бога (Луки 1:46-47). Душа і дух згадуються у жертвопринесенні Христа (Ів. 10:15; 19:30).

Проте Святий Дух, здається, діє через духа, а не через душу (Рим. 8:16), а коли основні слова стають прикметниками, тоді утворюється великий контраст. Душевна людина є неспасенна особа (1 Кор. 2:14; Юди 19), тоді як духовна людина є та, життя якої відповідно споріднене з Богом. У Першому посланні до коринтян 15:44 душевне тіло означає теперішнє невоскресле тіло, тоді як духовне тіло схоже до воскреслого тіла. Тому-то можна сказати, що іноді поняття різняться в тому, що душевність, здається, споріднена з цим світом, тоді як духовність споріднена з Богом.

4. Але цієї відмінності не можна спрощувати, як дехто це робить, навчаючи, що все те, що стосується душі, належить автоматично до тілесного, тоді як все те, що стосується духа, сприяє розвитку душевному. І душа й дух можуть сприяти розвитку духовного життя віруючого, як так само можуть бути перешкодою. Душа повинна любити Бога (Мтв. 22:37), і протиставитися тілесним пожадливістям (1 Петр. 2:11). Дух свідчить, що ми діти Божі (Рим. 8:16), і співи та жертвоприношення віруючого повинні бути духовні (Кол. 3:16; 1 Петр. 2:5). Душа і дух можуть сприяти розвитку духовного життя, але можуть і перешкоджати, якщо невідповідно врегульовані чи контрольовані. Дух віруючого може, як і тіло, бути занечищений (2 Кор. 7:1), а душа християнина потребує пильнування (Євр. 13:17). Вони повинні бути відкриті перед Словом Божим (Євр. 4:12). І незалежно від того, як хто пояснює 1 Сол. 5:23 про склад людини: „А непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть” — тут певно проголошується, що душа і дух повинні входити до процесу щоденного освячення. Жоден із цих віршів не навчає, що душі треба уникати, а духа розвивати, як засіб до духовної перемоги.

Отже, ми зауважуємо, що поняття пов'язані з душею й духом, складні, проте нам ясно, що вони мають відповідну функцію у сприянні розвитку духовного життя.

ВОЛЯ

Біблія приділяє багато більше уваги обговоренню волі Божої, ніж волі людини. А коли вона розглядає волю людини, то не завжди у систематичний спосіб. Крім того, відмінність між старою і новою волею не є зв'язана із самим словом, але споріднена з обома здібностями у віруючому. Щодо слова „розум”, ми бачили досить різке розмежування між невідродженим розумом і розумом Христа. Але з поняттям волі відмінність між старим і новим є висловлена більше в тому, що я роблю, або що моя воля велить робити старим чи новим здібностям.

Ось декілька цікавих застосувань поняття волі у Святому Письмі. Неспасенна людина може бажати добра іншим як сотник, коли він „хотів урятувати Павла” і наказав не вбивати в'язнів, які були на кораблі (Дії 27:43). Так як сумління невіруючого може керувати ним правильно, то він може бажати чинити добро. Віруючий, з його здібностями чинити волю Божу або свою власну волю, може бажати поводитися добре (Тита 3:8) чи зле (1 Тим. 6:9; Якова 4:4).

Ці здібності, що виявляють себе відповідно з волею віруючого, виразно видні у Рим. 7:15-25. Проте деякі факти щодо цього не завжди є ясні. По-перше, власний досвід віруючого є очевидний, бо інакше ап. Павло не міг би сказати: „Бо маю задоволення в Законі Божому” (в. 22). По-друге, цей вираз показує, що людська природа (навіть віруючого) не є по суті добра (в. 18). Саме напруження у виразі виявляє, що це був власний досвід апостола.

Що ж апостол говорить у цій частині? Дехто, навчаючи про переможне життя, твердять, що ап. Павло у Рим. 7-му розділі відчував слабкість, тілесність та незрілість, і що йому не була відома таємниця перемоги, аж поки він не увійшов до світла восьмого розділу. Тому, вони роблять висновок, ми повинні залишити Рим. 7-ий розділ і перейти до 8-го розділу. Автор не може погодитися з цим поглядом тому, що це не пояснювало б належно фразу — „гріх, що живе в мені” (в. 17; а що сталося з ним, коли він досягнув Рим. 8-го розділу?); або: „Бо маю задоволення в Законі Божому” (в. 22; такий вираз не повинен з'явитися аж до 8-го розділу, згідно з цим поглядом). Крім того, 7-ий розділ (якщо послідовність розділів взагалі щось означає для нас) іде після 6-го розділу, в якому ап. Павло вже зазначив таємниці перемоги. Що ап. Павло говорить у 7:15-25, має подвійне значення. Перше, він говорить, що всі віруючі мають ці дві здібності в їхній істоті — здібність служити гріхові і здібність мати задоволення в Законі Божому. І ці обидві здібності залишаються з християнином так довго, як він живе. Друге,

він теж признається, що у постійній боротьбі між двома природами його стара природи випадково виявляє себе. Зауважте, що він говорить, що іноді він чинить лихе, чого він не бажає чинити (в. 19). Іншими словами, дві здібності у його істоті були в постійному конфлікті, і сам навіть апостол Павло не завжди жив постійним переможним життям над старою природою. Християнин не повинен жити у поразці, але він мусить жити ціле своє життя, змагаючись із грішною природою. Бог дав нам спосіб перемоги, але тому, що Бог теж дав нам волю, ми можемо вибрати не використовувати той спосіб. А також, коли людина увірувала, то Бог не поправив її старої природи й та стара природи залишилася необшліфованою, тому-то вона є могутнім ворогом із яким ми мусимо жити.

Це нам пригадує ще одне питання: Чи воля є свободна? Багато вже було написано про „свобідну волю людини” і суверенність Бога. У певному сенсі людська воля є свободна вибирати. У Першому посланні до коринтян у 7 роз., ап. Павло говорить декілька разів, що воля може вибирати з-поміж декількох правильних можливостей, так що будь-який вибір був би правильний (вв. 36, 37, 39). Усі звернення Біблії до людської волі ясно доводять, що людина має дійсну можливість відповідального вибору. Але разом з тим знаємо, що жодна людина не має повністю свободної волі. Воля людини керована й обмежена у багатьох відношеннях просто тому, що вона є волею людською. Ми не є вільні жити протягом місяців без їжі й води. Ми не можемо вибрати, щоб жити без сну. Крім того, ми обмежені обставинами. Ми не можемо забажати і зробити так, щоб перебувати одночасно в декількох місцях. До того ж, ми обмежені Божими намірами в цьому світі. Це не означає, що Бог керує, як диктатор, але це означає, що Він є найвищий Керівник всесвіту, Який накреслив його діяльність у той спосіб, щоб прославити Себе. Можливо, найкраще висловити у простіший спосіб ці ті думки: Бог дав людині дійсну відповідальність щодо її дій, а при свідомості цієї відповідальності вона робить власний вибір.

Практична справа відносно духовного життя тут проста: то я роблю, то я захотів це зробити, а тому я є відповідальний за це. Це не є хтось інший, або якийсь „маленький чоловік” мені, який робить те, що я не бажаю робити; я сам це роблю. Моя воля робить вибір і є відповідальна за дію. Я є відповідальний і підзвітний. Чи ви зауважили у цій усій дискусії про всі ці справи нематеріальної частини людини, що Біблія не говорить про дві особи всередині людини? Є дві здібності, але вони виявляють себе через один розум, одне серце, одне сумління, одну

душу, одного духа, одну волю. Дві здібності однієї особи висловлюють себе через багато окремих чинників. І здається, що це є воля, яка активізує або стару або нову здібність.

„Сучасний напрямок у психології відходить від поняття волі, як здібності, а схиляється до погляду, що це є вислів цілковитого себе або особистості. Нормальне життя включає здібність приймати рішення, і людина є відповідальна за свій вибір. Той вибір, який робить всі інші вибори багатозначнішими, є відданість Христові.”

А та відданість за чином волі є відповідальним відгуком на заклик Божий. „Тож благаю вас... повіддавайте ваші тіла”... (Рим. 12:1). Якими складними мусять бути деталі плану Божого! Хто може керувати усіма речами, дозволяє людям вільний вибір, і прославляється через людей, яким дана можливість робити вибір між старим і новим.

5. З'ЄДНАННЯ З ХРИСТОМ

Можливо, найважливішим доктринальним фактом, що підтримує духовне життя, є з'єднання⁵ віруючого з Христом. Це одна із християнських засад — співрозп'яття християнина з Христом, що служить основою для свободи від сили гріха. На жаль, ця правда є малозрозуміла, не ясно представлена і не завжди застосовувана.

ЙОГО СУТЬ

Ідея про з'єднання з Христом розвинута, головним чином, ап. Павлом у його вживанні та поясненні фрази „у Христі.” Наш Господь оголосив цю ідею в горниці перед Своїм розп'яттям, коли Він сказав: „Того дня пізнаєте ви, що в Своїм я Отці, а ви в Мені, і Я в вас” (Ів. 14:20). Він пояснив це ілюстрацією, коли говорив про перебування віток на виноградіні (Ів. 15:4). Але ап. Павло дав нам далекосяжне значення цієї ідеї.

Він уживає її по відношенню до нашого небесного поклику (Фил. 3:14), вибору в Христі (Ефес. 1:4), прощення (Ефес. 1:7, 4:32; Колос. 1:14), відкуплення (Рим. 3:24), вільності від осуду (Рим. 8:1), вільності від закону (Гал. 2:4), виправдання (Гал. 2:17) і життя (Рим. 6:11, 23; 8:2). Іншими словами, наше виправдання, чи спасіння, неминуче пов'язане з перебуванням „у Христі.” Також наше майбутнє воскресіння гарантується перебуванням „у Христі” (1 Кор. 15:22). Але наше головне зацікавлення цією ідеєю полягає в її відношенні до нашого сучасного освячення чи до християнського життя. Ап. Павло навчав, що у Христі віруючі є освячені (1 Кор. 1:2), вкорінені й збудовані (Кол. 2:7), навчені (Ефес. 4:21), бережені (Фил. 4:7), перемагаючі (2 Кор. 2:14), і мають відвагу та доступ до Бога (Ефес. 3:12). Звідси легко зрозуміти, що наша християнська діяльність основана на нашому перебуванні у Христі.

Що це означає? Моє власне окреслення тут таке: Бути у Христі — це перебування відкупленої людини в новому оточенні, у сфері воскреслого життя. Ключове слово тут “оточення”, бо бути у Христі не означає бездіяльний чи нереальний стан, але активне, пульсуюче функціонуюче життя. Головна характеристика цього оточення є воскресле життя, життя самого Христа. Інший автор, говорячи про цей самий стан віруючого, описує його так: „Він був пересаджений на новий ґрунт і до нового клімату, а обидва — ґрунт і клімат є Христос.”

⁵ В україномовній християнській літературі часто можна побачити термін “союз з Христом” - прим. упор.

Бажаючи окреслити чи пояснити важке питання, як ось це, часом допомагає, коли подивитись на протилежне питання. Що є протилежне перебуванню у Христі? Це перемучити в Адамі та знаходитися в оточенні смерті (1 Кор. 15:22). Це стан, в якому всі люди знаходяться від народження, бо всі згрішили в Адамі (Рим. 5:12). Зауважте контраст у кожному процесі — виправдання, освячення, прославлення — між перебуванням у Адамі й перебуванням у Христі.

ПРОЦЕС	В АДАМІ	У ХРИСТІ
Виправдання	Жодного (лише осуд)	Повне (вічне життя)
Освячення	Невільники гріха	Слуги правди
Прославлення	Друга смерть	Воскресіння на життя

Отож, говорячи про освячення чи християнське життя, що є головною темою цієї книжки, перебування у Христі звільняє нас від рабства гріха і дає можливість жити справедливо перед Богом. Однак, перед тим, ніж довідатися, як це стається, необхідно розглянути інше питання: Як ми досягнули цього стану? Як це сталося так, що ми перебуваємо у Христі?

ЗАСОБИ

Відповідь на це питання: Ми поміщені у Христі не тому, що можемо самі це зробити, але через суверенну охрещуючу дію Святого Духа: „Бо ми всі одним Духом охрещені в тіло одне, — чи то юдеї, геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напоєні Духом одним” (1 Кор. 12:13). Іншим словами, це становище, яке є основою всякого переможного життя, досягається тим, що Бог робить для нас через охрещуючу дію Святого Духа.

Мабуть, ця дія Святого Духа відноситься до найбільше складних. Дехто, що мали глибоке духовне переживання після отримання спасіння, вирішили назвати це „хрещення Духом.” І вони так захопилися цим дорогим досвідом, що їм важко збагнути біблійну доктрину. Це може привести до трагічних наслідків, бо брак розуміння доктрини хрещення Святим Духом затемнить важливу працю з’єднання з Христом, що є основою для дійсної духовності.

Відомі чотири характеристики хрещення Духом Святим:

1. Усі віруючі були охрещені Духом. Це не є привілеєм певних вибраних одиниць. Якби це так було, то тіло Христа складалося б тільки з вибраних чи духовно кваліфікованих для хрещення. У ключовому уривку (1 Кор. 12:13), зауважте, ап. Павло не говорив, що тільки духовні люди в Коринті були охрещені. Він сказав — УСІ. Також зауважте, що апостол їх не напучував охреститися, як деякі групи роблять сьогодні, щоб стати духовними. Звичайно, це було б дуже легке розв'язання проблем, викликаних тілесністю у церкві в Коринті, якби це було дійсне розв'язання. Але хрещення, у собі й від себе, не дає сили; воно приготує обставини, при яких може виявлятися сила. Додатковий доказ, що всі віруючі були охрещені, видно в тому, що нема напучень чи наказів бути охрещеними Духом у Новому Заповіті. Якщо деякі християни були охрещені, а деякі не були, то безсумнівно десь було б напучення для тих, які не були охрещені. Але такого напучення нема, і це просто стверджує той факт, що всі віруючі пережили цю дію Духа.

2. Кожен віруючий охрещений Духом тільки один раз; хрещення не є повторне. Кожен віруючий хреститься під час його навернення, і нема біблійного відсилача, який би показував, що та особа повинна охреститися другий раз. Дійсно, час грецького слова „христити” у 1 Кор. 12:13 показує неповторний досвід. Подумайте хвилинку про імплікації повторних хрещень. Тому що хрещення Духом поміщує людину у тіло Христове, то друге хрещення означало б, що та особа була забрана з тіла Христового після першого хрещення і була, в час другого хрещення, поміщена знову в тіло. Така думка є цілком чужа Писанню.

3. Кожен віруючий охрещений один раз. Бог чинить це для нас, чи ми свідомі глибини цього акту чи ні. Я не маю на увазі цим сказати, ніби жоден досвід не впливає з цього нового стану, але саме хрещення, дійсне поміщення віруючого у тіло Христове, стається незалежно від того, чи ми маємо чи не маємо якийсь досвід, свідомість та уяву про це.

4. Факт, що всі віруючі охрещені, щоб бути приєднаними до тіла Христового, само по собі не гарантує наділення силою, або що вона виявиться у житті. Коринтяни, що були охрещені, не досягнули того духовного стану, щоб сама сила Божа могла виявлятися у їхнім житті. Вони були охрещені, але були далекі від духовних християн (Гал. 3:27; 1:6; 4:9). Виявлення сили в нашому новому стані включає інші чинники, але самого стану неможливо досягнути інакше, ніж через охрещуючу дію Духа.

Таким чином, з'єднання з Христом означає приєднання віруючого

до нового оточення Христового, до воскреслого життя через охрещуючу дію Святого Духа. Колись в Адамі, а тепер ми у Христі, переміщені чудом Божої ласки.

Коли я був студентом, то пересаджування рогової оболонки ока було новою й приголомшуючою операцією. Один особливий випадок був широко рекламований, пов'язаний з пересаджуванням рогової оболонки ока засудженого злочинця, що чекав на страту, до ока сліпого чоловіка. Сліпий відвідав свого донора перед його стратою, а це, звичайно, набуло ще ширшого розголосу в газетах. Вирок було виконано, операція була зроблена, і сліпа людина знову могла бачити. Та рогова оболонка ока чудово ілюструє кожного віруючого у Христа. Колись він був, як око того злочинця, в Адамі — засуджений справедливо на смерть Там не було надії на втечу, хіба що через чудодійне втручання. А це якраз те, що сталося, коли він повірив у Христа, Сталося чудо, і він був забраний від осуду смерті в Адамі,; й поміщений через охрещуючу дію Духа у Христі. А тоді той засуджений був виправданий і поміщений до тієї нової сфери воскреслого життя з усіма його привілеями й відповідальностями. Це є правдива історія кожного віруючого у Христі.

НАСЛІДКИ

Якщо з'єднання з Христом включає (а воно включає) прийняття уділу в усьому, чим Він є, тоді важливішим наслідком цього з'єднання, наскільки це відноситься до переможного життя, має бути здійснення нашого співрозп'яття з Ним (Колос. 2:12; зауважте особливо Рим. 6:1-10). З'єднання із Христом через хрещення у Його смерть, поховання і воскресіння є основою для розп'яття грішної природи віруючого та його перемоги над гріхом. І це досягається нами через охрещуючу дію Духа.

Дехто так переймається питанням про водне хрещення у Посланні до римлян 6-му розділі, що вони пропускають найголовніше в ньому. Одна крайність хоче бути певна, що там навчається про водне хрещення, щоб виправдати занурення як спосіб хрещення; друга крайність намагається довести протилежне, аби уникнути висновку, що занурення у воду вважається необхідністю. Деякі факти видаються очевидними. (1) Водне хрещення, у будь-який спосіб, чи всі способи разом, не могло б ніколи досягнути того, про що у цьому місці послання оповідається. Вода не може розп'яти старої людини й дати силу не служити гріхові (в. 6). (2) Із другого боку, це не так легко усунути образність занурення із цих віршів. Хрещення, у значенні смерті,

поховання і воскресіння, образно видне в акті занурення. Приходячи до висновку, треба визнати, що тут мова про хрещення Духом, Який виконує в людині Свою працю, але одночасно і про водне хрещення, яке означає довершення цієї праці. Водне хрещення є об'єктом у цій наочній лекції, але дія Духа є тим, що чинить цю лекцію правдивою.

Що ж фактично сталося? Для віруючих відбулася смерть через з'єднання з Христом у Його смерті. Що є смерть? Деякі погляди щодо переможного життя змушені окреслювати смерть, як зникнення, бо вони навчають, що грішна природа, будучи мертвою, є викорінена. Інші, більше помірковані, розглядають смерть, як припинення, бо вони навчають, що хоч грішна природа ще є присутня у віруючому, але він може перестати грішити в цьому житті. Таким чином, смерть означає припинення діяльності (але не присутності) грішної природи. Це, можливо, враження, створене деякими поясненнями цього уривку. Але смерть не означає ані зникнення, ані припинення, а завжди означає відділення. Фізична смерть є відділенням нематеріальної частини людини від матеріального тіла. Це не означає, що людина зникла, чи перестала існувати або діяти. Невіруючий, коли вмирає, як видно із Святого Писання, позостається свідомим і активним, хоч окремо від свого фізичного, земного тіла (Луки 16:19-31). Духовна смерть, звичайно, не означає зникнення чи недіяльність. Кожна невіруюча людина, яка ходить по землі сьогодні, є духовно мертва, але в той самий час жива і діяльна. Однак, вона відділена від Бога, і це чинить її духовно мертвою. Друга смерть — це вічний стан відділення, що невіруючі **ЗАЗНАЮТЬ** в огняному озері. Такого досвіду не могло б бути, якщо смерть означає зникнення або припинення. Смерть завжди означає відділення, що вона також означає у Посланні до римлян 6-му розділі.

Що ж тоді означає розп'яття, що про нього згадується в тому ж 6-му розділі, — відділення від чого? Щоб на це відповісти, нам потрібно тільки згадати причину відділення: „Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилася?” (в. 1). Іншими словами, умерти для гріха означає відділення від сили грішної природи, що примушує віруючого перебувати в гріху. Це досягається через розп'яття грішної природи, щоб „знищити” тіло гріховне, аби нам не служити гріхові (в. 6). Оце слово „нищити” не означає знищити, що означало б, що грішна природа викорінюється у християнина. Зауважте його вживання у (2 Сол. 2:8) „І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Ісус Господь заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого”. „Той беззаконник ” буде „знищений” в часі другого приходу Христа, але він

ще буде існувати в озері огнянім, до якого диявол буде вкинений тисячу років пізніше (Об'яв. 20:10; у грецькій мові множина дієслова „мучені будуть” показує, що диявол, антихрист і неправдивий пророк будуть живі в озері огняному на вічні віки). Інше цікаве вживання слова є в Луки 13:7: „І сказав винареві: „Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, —нащо й землю марнує воно?” Тут слово перекладене „марнує”. Очевидно, фігове дерево не нищило ґрунту у значенні знищення, але робило ґрунт безкорисним або бездіяльним, воно не приносило жодного прибутку. У цьому самому значенні грішна природа була „знищена”, цебто учинена нездатною, безкорисною, щоб ми не мусили позоставатися у гріху.

Писання говорить про розп'яття старої природи (Рим. 6:6) і про розп'яття особи (Гал. 2:20). Тут нема суперечності, а скорше просто інша ілюстрація єдності людської істоти. Хоч Христос живе у мені, але це є життя, яким я живу (Гал. 2:20). І хоч без Нього ми нічого не можемо чинити (Ів. 15:5), проте ми пильнуємо бути Йому любими (2 Кор. 5:9). Серцем людина вірить для праведності, і я вірю. Із серця походять злі думки, і я думаю зле. Тіло породжує ненависть, сварки, заздрість, гнів, суперечки (Гал. 5:20), але це є я, що гризу і з'їдаю інших (Гал. 5:15). Отже, це не дивно, чи дисгармонійно для Писання говорити про розп'яття старої природи і особи.

Перефразувати: Наша єдність із Христом означає відділення від влади грішної природи через її розп'яття. Але це також означає воскресіння для оновлення життя (Рим. 6:4). В усій цій частині Писання навчається не тільки про смерть, а й про наше воскресіння. Правда включає не тільки факт відділення від старого, але також найважливіше пов'язання з новим, воскреслим життям Христа. Це згадується у кожному вірші Рим. 6:4-10. Звідси, єдність із Христом не тільки розриває силу старої природи, але також поєднує нас із Ним, Хто дає силу жити новим життям.

Коли це все сталося чи стається? Історично — це відбулося тоді, коли Христос умер і воскрес. Його смерть і воскресіння є основою для усіх цих дивних змін. Але оскільки це стосується нашої особистої історії, то це з'єднання з Христом не здійснюється до того часу, аж поки ми не приймемо Спасителя, і не будемо охрещені у Його тіло Святим Духом. Історичні дії Христової смерті й воскресіння стають частиною нашої особистої історії коли ми увіруємо й охрестимося в Його тіло. Але практично ці правди можуть мати місце, або не мати місця в нашому щоденному досвіді. Факт, що ми були розп'яті з Христом, що

сила грішної природи була зламана і нейтралізована, що нам непотрібно служити гріхові, — є незмінний. Але щоб застосувати це на практиці, вимагається виконання деяких умов. Одна з яких — уважати це за правду (в. 11). Це означає, врахувати важливість і правду фактів, які були об'явлені у віршах 1-10, і вважати їх правдивими ДЛЯ МЕНЕ. Це має на меті розважання, оцінку і покладення на мій власний рахунок усе те, що розп'яття Христа означає для мене відносно зламання сили гріха у моїм житті. Неспроможність зробити цього основного підрахунку стає часто причиною, чому практика цих правд може бути відсутньою в щоденному досвіді віруючого. Що наш Господь учинив актом спасінням, це дав можливість жити християнським життям. Застосовування цієї можливості в практику включає в себе чимало чинників, що вимагають вживання людської волі. Ми не вибираємо мати або розривати єдність із Христом, але ми можемо вибрати користатися або не користатися її вигодами. Ми не можемо створити нової природи або зламати силу старої; але ми можемо вибрати слухати стару й підкорятися їй навіть після того, як її міць була зламана. Коли хтось живе у країні під диктатурою, то він не має вибору, і мусить підкорятися законам диктатури. Якщо диктатора скинено демократичним режимом і вислано до іншої країни, то громадяни є вільні жити новим порядком життя. Але, можливо, були б деякі особи в країні, які бажали б краще мати скиненого диктатора й прагнули б служити йому, хоч його влада вже повалена. І вони могли б йому служити, отримуючи інструкції через таємне радіо й виконуючи їх, а відкидали б свободу, що їм була дана. Грішна природа подібна до скиненого диктатора, яку скинено смертю Христа. Християни є громадянами неба, з новою свободою жити життям приємним для Бога. Коли ж грішна природа не була викорінена, ані воля особи не була анульована, тоді є можливість вибрати покорятися спокусам гріха або голосові Божому.

**ЧАСТИНА II.
ДЕЯКІ ОСОБИСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

6. ЯК МИ ОСВЯЧУЄМОСЯ?

Заголовок такий для одного розділу є, звичайно, сміливість, бо фактично ціла книжка намагається дати відповідь на це питання. Але я бажаю використати його тепер, тому що нам потрібно дослідити життя деяких осіб та справи, пов'язані з процесом освячення. Ми вже поклали деякі біблійні основи для вияснення духовності; тепер ми повинні звернутися до дослідження відповідальностей, необхідних для застосування дійсного духовного життя. У цій частині ми розглянемо різні специфічні ділянки відповідальності, але перше нам потрібна відповідь на питання: Що є освячення? Хто і що освячує християнина?

Що є освячення? Слово „освячувати” в основному означає відокремити. Воно має той самий корінь, що і слово „святий”. Для християнина освячення має три фази. Перша, звичайно, називається — позиційне освячення. Це є просто стан, в якому кожен віруючий перебуває завдяки тому, що він належить до родини Божої через віру в Христа. Це пов'язане з відокремленням, як члена родини Божої, і є правдиве, незалежно від рівня чиєїсь духовності. До тілесних коринтян, з усіма їхніми грішними проблемами, ап. Павло писав: „Але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога” (1 Кор. 6:11; часи грецьких дієслів показують доконаний факт, а не досягання у майбутньому). Отже, там є думка, що всі віруючі стали святими через освячення (див. теж 1 Кор. 1:2; Євр. 10:10).

Друга фаза освячення — це теперішня, заснована на досвіді або поступова, праця постійного відокремлення протягом цілого нашого християнського життя. Кожне напучування у Слові щодо побожного життя стосується цієї фази освячення (1 Петр. 1:6), і це є ділянка, якою біблійна духовність займається.

Але в іншому значенні, ми ніколи не будемо повністю відокремлені для Бога, аж до того дня, коли ми побачимо Христа і станемо подібні до нього (1 Ів. 3:1-3). Третя фаза освячення, звичайно, називається кінцеве освячення, яка очікує нашого повного прославлення у воскреслих тілах (Ефес. 5:26-27; Юди 24-25). Поступове освячення це процес росту у житті, що відповідно відображає наше становище, а кінцеве освячення відбувається тоді, коли наша практика і становище знаходяться в повній згоді.

Існує чудова, хоч простенька, ілюстрація цих трьох фаз

освячення. Маленька дівчинка, яка щойно вийшла з цукеркової крамниці, витративши кишенькові гроші на льодяник на паличці, побачила свою найкращу товаришку, яка йшла по вулиці їй назустріч. Будучи належно вихованою дитиною, вона знала, що буде зобов'язана запропонувати льодяника своїй малій товаришці. Її дилема між чемністю і голодом була розв'язана учинком, який зберігав льодяника тільки для неї самої: вона просто облизала льодяника з обох боків перед тим, як її товаришка підійшла до неї. Облизавши льодяника на паличці, вона відокремила його для себе; її товаришка тепер не бажала того льодяника. Це є приклад позиційного освячення. Коли ми тільки приймаємо Господа, як Спасителя, то Бог нас відокремлює для Себе, негайно, певно і назавжди. Коли ми підемо з Христом, тоді будемо повністю освячені чи відокремлені, і будемо Його власністю. Але це є той процес, щоб стати на практиці, чим ми є у пізнанні, і чим ми будемо вкінці, що досягається деякими особами та певними засобами. Надмірне спрощення говорити, що Бог це все чинить, як також неправильний висновок думати, що Він це чинить без урахування належних засобів.

ПРАЦЯ БОЖА В ОСВЯЧЕННІ

Звичайно, ті, які проповідують про переможне життя, підкреслюють або освячують працю замешкуючого Христа у віруючому, або служіння Святого Духа. Справді ж Святе Письмо навчає, що всі Особи Божества приймають уділ в ділі і освячення. У прикладі про виноградину й галуззя наш Господь проголосив, що Отець є Виноградар, Який обчищає неплодні галузки, щоб вони рясніше родили (Ів. 15:2). Господь звертається у молитві до Отця: „Освяти Ти їх правдою, Твоє слово — то правда” (Ів. 17:17). Ап. Павло також бажав — „Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконало” (1 Сол. 5:23).

Син також має головну роль у освяченні віруючого. Христос замешкує у віруючому і через Його силу християнин має можливість жити життям приємним для Бога (Гал. 2:20). Господня мета є „освятити й очистити” Церкву та поставити непорочною в день Його приходу (Ефес. 5:26-27; Кол. 1:22). Господня смерть є основою для нашого позиційного освячення (Євр. 13:12; 10:10), і Сам Господь є визнаний у тому самому посланні, як представник поступового освячення (Євр. 2:11; дієприкметник і дієслово тут; ужиті в теперішнім часі у грецькій мові, вказуючи на продовжуючу дію).

А все ж таки, щоб нам бути вірними тому, що Святе Письмо

навчає, мусимо зауважити, що праця Святого Духа займає головне становище у процесі освячення. Метою освячення є піднесення віруючого до образу Христа, і це дія Духа, що перемінює нас „у той же образ від слави на славу” (2 Кор. 3:18). Через силу Духа ми „умертвляємо тілесні вчинки” (Рим. 8:13). Дух Святий є Дух мудрості й відкриття для пізнання Христа (Ефес. 1:17). Любов Божа вилася в наші серця Святим Духом, даним нам (Рим. 5:5). А найкращий опис христоподібності знаходимо у списку плоду Духа (Гал. 5:22-23). Це виразна праця Духа, Який замешкує у кожному віруючому, працювати у житті ефективно й безперервно, щоб кожен був наповнений повнотою Божою і поведився гідно покликання, що до нього покликано нас.

ПРАЦЯ ВІРУЮЧОГО В ОСВЯЧЕННІ

Можливо, ніде нема більшої потреби для рівноваги, як у ділянці освячення. Ми повинні усвідомити, що хоч освячення є працею Божою, але воно так само є працею віруючого. Існує свого роду квієтизм⁶, який виключає будь-яку діяльність зі сторони людини, бо це мало б бути „від тіла”. Гасло цього вчення: „Залиши, і дозволяй Богові.” Звичайно, це цілком відповідна думка, коли це стосується справи освячення. Ми повинні залишити нашу власну волю, бажання й амбіцію і дозволити Богові мати Його волю в нашому житті. Але у справі поступового посвячення віруючий має певну роль, яку він рішуче не повинен залишити. Ось типовий приклад такого підкреслення.

Великий і славний факт є той, що, даючи Святого Духа, Бог дав вам усе потрібне для вашого християнського життя і служіння. Не робить різниці, хто ви є, або хто ви не є; не робить різниці, що ви можете робити, або чого ви не можете робити, — ви маєте все, бо ви маєте Його. Він не був даний, щоб вам допомогти, коли ви чините ваше найкраще; Він був даний, щоб виконати все, бо над усім найкращим, що ви можете вчинити, Бог написав „нічого доброго”... Віра є відступитися, і дозволити Йому працювати. Віра є „перестати діяти, і дозволити Богові діяти.”... Єдина „попора”, яку Він просить від вас, це попора, яка погоджується перестати діяти, а дозволяє Йому виконати все.”

⁶ Квієтизм - пасивна поведінка; апатична покірність божественній волі (прим. упор.)

Якщо такий погляд мав би бути правдивий, тоді кожне веління у Новому Заповіті було б беззмістовне, адресоване не до тієї особи. Але це не так, бо Святе Письмо ясно говорить, що я повинен виконувати певні справи, які є необхідною частиною процесу освячення. Інакше, як ми повинні розуміти такий вірш: „Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечистоти тіла та духа, — і творімо святиню у Божім страху!” (2 Кор. 7:1). Багато інших текстів наказують нам чинити справи, які є частиною всього процесу освячення. Людині наказується: „Втікайте від служіння ідолам” (1 Кор. 10:14), „Стережися молодечих пожадлиностей, тримайся правди (2 Тим. 2:22), „Про це піклуйся” (1 Тим. 4:15), „Цурайся нечистих та бабських байок” (1 Тим. 4:7), „Носіть тягарі один одного” (Гал. 6:22). Звичайно, особа, яка бажає зменшити роль людського елементу в освяченні, заявить, що такі вірші означають, що ми повинні дозволити Святому Духові (або замешкуючому Христові) виконувати ці справи через нас. Але навіть і в віршах, де згадується, що Дух навчає, людину включено, як необхідну частину процесу. Зауважте дотримувану рівновагу між окремою особою і Духом у дуже основній справі умертвіння вчинків тіла: “А коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити” (Рим. 8:13). Підмет дієслова „умертвляєте” є „ви” а не „Дух”.

Та проте, що я чиню, то чиню через „Духа”. Божа праця не припиняється тому, що я працюю; і Божа праця не завжди відокремлена від моєї праці. Знову ж людське і божественне - об’єднані у ходінні за Духом (Гал. 5:16). Життя, яке не виконує тілесних пожадлиностей, є життям, яке ходить за Духом, і так мені наказано ходити за Духом. Навіть у Посланні до галатів 2:20 нагадується, що Христос живе у мені, хоч це я живу. Іншими словами, це ясно із Святого Письма, що в освяченні є співвідношення і зв’язок людських і божественних елементів. Виключити або зменшити значення одного або другого означає недобачити важливу частину правди і мати незрівноважену й недосконалу духовність.

ІНШІ ЗАСОБИ ДУХОВНОСТІ

Не тільки Бог, а й ми приймаємо уділ у процесі освячення. Але є ще декілька інших засобів благодаті, об’явлених у Письмі.

1. Слово Боже. Ми вже зауважили, що Господь молився, щоб Отець освятив їх Словом (Ів. 17:17). Перша Церква уважала важливим перебування в апостольській науці (Дії 2:42). Наш Господь Сам служить найкращим прикладом потреби вживання Слова, щоб перемагати

спокусу (Мтв. 4:1-11). Серцем Павлових місійних подорожей була проповідь Слова Божого (Дії 13:5, 44, 46; 17:2; 18:4; 20:32). Вживання Слова є основним і вирішальним для освячення.

Це включає всі сторони Слова Божого. Як немовлята бажать чистого молока з материнських грудей, так віруючий повинен безперервно бажати чистого, духовного молока, яке знаходиться у Святім Письмі (1 Петр. 2:2). Вираз „немов новонароджені немовлята” не означає, що молоко Слова є тільки для новонавернених. Радше воно робить аналогію між тим, яке є бажання кожного немовляти і яке повинно бути прагнення кожного віруючого. Ніхто з нас не переростає своєї потреби для роздумування над основами Слова. Проблема не в тому, що зрілі християни уникають уживати молоко Слова, а скорше проблема є в тому, що незрілі християни виявляють задоволення ніколи не просуватися поза стадію немовляти. Таким чином, біблійні принципи „твердої їжі” повинні також бути частиною дієти віруючого, щоб він мав відповідно розвинуту й здорово основу духовність.

Є дві крайності, що їх потрібно уникати при вживанні Біблії для процесу освячення. Одну можна назвати духовною шизофренією, що характеризується втратою зв'язку з оточенням і розпаданням особистості. Іншими словами, духовний шизофренік це особа, яка ніколи не дозволяє Біблії нав'язати контакт із життєвою ситуацією, в якій вона перебуває. Ортодоксальність⁷ шизофреніка є бездоганною але в його ортопраксії⁸ багато чого бракує. Або за словами Святого Письма, він є слухач, а не виконавець Слова. Його знання Слова не сполучене з його звичками життя. Ми ніколи не повинні відокремлювати доктрини від практики.

Протягом років мого викладання у мене розвинулися ідіосинкразії⁹. Я певний, що деяких із них я не усвідомлюю, але одна, яку я знаю, є моєю незмінною реакцією, коли проповідник починає свою проповідь приблизно так: „Сьогодні, молоде, я буду дуже практичним у моїй проповіді. Я залишу доктрину для ваших учителів і кляси — я тільки хочу бути практичним.” У цей час я вже відвернув свою увагу від промовця, бо він учинив фундаментальну помилку, відокремлюючи доктрину від практики. Усяка доктрина є практична, і

⁷ Ортодоксальність — правильність славлення, православність, правильність вчення (прим. упор.)

⁸ Ортопраксія — правильність життя, практики (прим. упор.)

⁹ Ідіосинкразія (від грец. ідіос — своєрідний, особливий, незвичний та σύνκρᾱσις — суміщення) — підвищена спадкова чутливість організму окремих людей до деяких неспецифічних (на відміну від алергії) подразників. Основою ідіосинкразії є вроджена підвищена реактивність та чутливість до певних подразників, або ж виникаюча в організмі внаслідок повторних слабких впливів деяких речовин реакція, котра не супроводжується утворенням антитіл (прим. упор.)

усяка практика мусить бути основана на здоровій доктрині. Доктрина, яка не є практична, не є здорова доктрина, і практика, яка не є доктринальна, не є правильно основана.

Очевидно, чоловіки (на противагу жінкам) особливо потребують цього застереження, бо ап. Яків заявляє, що той, хто читає Слово і застається без переміни життя, подібний до чоловіка (грецьке слово, ужите в Якова 1:23 означає чоловік), який дивиться у дзеркало й відразу забуває, що він бачить. Ілюстрація досить ущиплива, бо чоловік, бачучи щось не на місці, коли дивиться у дзеркало, не пробує зробити поправку. Але ніщо не відтягне жінки від дзеркала, поки вона цілком переконається, що все у належному стані. І так воно є, на жаль, із Біблією. Чоловіки, будучи більше чутливі, є менше схильні до зворушення Словом, ніж жінки. Ап. Павло також говорить про відповідальність чоловіків у справі знання та у практичному застосуванні слова. Якщо жінки повинні ставити своїм чоловікам біблійні питання вдома, то цим припускається, що чоловік повинен мати відповіді (1 Кор. 14:35). Таким чином, чоловіки особливо, як також усі віруючі, повинні знати Слово та застосовувати це знання у практиці.

Друга крайність, яку потрібно уникати в уживанні Біблії, це містицизм. Псевдодуховні люди знаходяться часто під цим впливом. Ось деякі приклади: „Господь сказав мені не йти до церкви”; „Господь дав мені таку чудову думку цього ранку з такого-то вірша”, — думка якої, простудіювавши вірша, там нема; „Я не потребую, щоб мене хтось навчав про Біблію, бо Дух Святий — єдиний учитель, Якого я потребую.” Безперечно, Дух Святий навчає про значення Божого Слова, і Його служіння є необхідне (Ів. 16:13; 1 Кор. 2:12). Але Біблія не говорить, що Він навчатиме безпосередньо. Справді, найчастіше навчання провадиться через посередництво обдарованих учителів у минулому і тепер, яких Бог настановив у Церкві. Іноді це служіння може бути безпосереднє, коли людина наполегливо й розумно досліджує значення того чи іншого тексту Слова Божого. Але часто це через проповідь, або виклад, або духовну літературу.

Застосовувати тільки містичний підхід до розуміння Слова може привести до деяких серйозних помилок. Насамперед, це може привести до незнання Слова, бо може стати відмовою студіювати Слово. Особа може чекати, поки їй буде щось „дане”, що може бути цілком фальшиве просто тому, що вона не знає правдивого значення тексту, над яким вона розважає. Вона може продовжувати говорити собі, що Господь дав їй це особливе пояснення і переконати себе, що це є правдиве значення, або

якесь глибше значення, якого ніхто й ніколи не зауважив. Святе Письмо тоді вже більше не стає провідником нашого життя, і наш духовний прогрес гальмується.

Також містицизм може допровадити до неправильного розуміння проводу Господнього. Я чув як, псевдодуховні особи говорили, що Господь покерував ними так, щоб не відвідувати богослужінь у Церкві, а мати їх у власних домах. Це безпосередня конкуренція Церкві, до якої вони ще належать і якій вони служать, коли це вигідно для них. Як трагічно бачити студента, якого нібито „Господь покерував” у часі ранішнього молитовного богослужіння, щоб залишити біблійну школу (особливо коли попереднього дня він не дуже добре впорався на іспитах). А що сталося з Божим покликком у його житті? Який то був провід, коли він був такий певний, що Бог привів його до тієї школи? Дуже легко відійти від містичного роздумування, відірваного від знання, до заяви: „Господь покерував мною”, а тоді виправдати свій учинок, посилаючись на незнання Слова. Це лише власне бажане думання, а не духовний провід.

Як же я тоді можу вивчати Слово Боже належно, щоб Господь міг ужити його, як засіб освячення мого життя? Відповідь дуже проста: Його потрібно читати, розуміти й виконувати. „Таємниця” читання — це наполегливість.

І корисніше читати уривки зі Слова щоденно, ніж читати велику частину одного дня в тиждні, а нічого поміж тим. На мою думку, молодий християнин повинен почати читати ту книгу, яка його найбільше цікавить, ніж наслідувати приписи, що походять з чийогось думання. Важливо читати, читати і продовжувати читати.

А що стосується розуміння Слова, то є деякі допоміжні засоби, що можуть бути корисні. По-перше, є переклади, які легше розуміти. Можна вживати виправлені видання, або деякі перефразовані, що виходять з друку.

Інший, дуже допоміжний засіб для розуміння Біблії, якого ми часто не зауважуємо — це словник. Слова такі як ефа, ефод, нард, тамбур (бубон), п'ятдесятниця, Церква, містерія пояснені у словнику. Я певний, що багато людей не розуміють Біблії тільки тому, що вони не розуміють значення слів, які вони читають. (Часто боляче слухати, коли хтось неправильно читає Писання вголос у Церкві в часі Богослужіння!).

Коли ви розумієте значення слів, що їх читаєте, тоді дбайте про те, щоб їх розуміти ясно. Думайте, що Бог бажав сказати вам щось через

Його Слово, і що Він не пробує збентежити вас, а говорить ясно до вас. Не шукайте якихось „захованих значень”, або якогось „глибшого” тлумачення. Не переймайтеся тим, чого ви ще не розумієте, а користайтесь тим, що ви ясно розумієте. Якщо будете горливо діяти в цьому напрямку, то ви довідаєтеся, що Біблія ставатиме все більше і більше зрозумілою для вас.

Якщо ви бажаєте розуміти Біблію глибше, вживайте чудові посібники, коментарі, написані доступною мовою. Вживання симфонії приведе вас до багатьох правд, які вам досі не були відомі. Візьміть слово (наприклад „страх”) і прослідуйте його вживання в усій Біблії. Студії Біблії спільно, або вечірні курси, організовані біблійним інститутом, допоможуть поглибити ваше знання та стануть корисним використанням часу й зусилля. Багато біблійних інститутів мають заочні курси, на які ви можете записатись і вчитися вдома.

Але, як ми вже попередньо зауважили, знання без послуху є безплідне. Отже, нехай ваша реакція на те, що ви читаете, буде завжди така, що наближуватиме вас до Бога, а ніколи та, що буде відводити вас від Нього. Хто наполегливо продовжує працювати і слухається Бога, той поглибить розуміння Божої правди та волі. Дух Святий був посланий для того, щоб дати нам розуміння справ Христових, і Той, Хто є божественним Автором Слова, виконує досі Своє служіння.

1. Молитва. Другий засіб освячення є молитва. Це теж одна з характеристик першої Церкви (Дії 2:42; порівняй 3:1; 4:24; 6:4; 9:40; 10:4, 31; 12:5, 13:3; 16:13, 16; 28:8). Наш Господь сказав, що „треба молитися завжди, і не занепадати духом” (Луки 18:1). Слово „занепадати” означає „втрачати бадьорість або слабнути”. Ап. Павло наказує: „Будьте тривалі в молитві, і пильуйте з подякою в ній!” (Колос. 4:2). Він також сказав: „Безперестанку моліться!” (1 Сол. 5:17). Хоч це досить знані вірші, проте вони не говорять цілком те саме. Слово „завжди”, вжите в (Луки 18:1), є звичайне слово в Новому Заповіті й означає — „у кожній ситуації та обставині”. Слово „тривалі” в (Колос. 4:2) є складне дієслово збудоване на корені, який означає „міць” і означає „дайте міць” вашій молитві. Або ми могли б це перекласти „будьте присвячені молитві” чи навіть — „дайте вашу енергію молитві”. Тут думка просто та, що ми повинні бути енергійним в молитві. Думка, що ми повинні безперестанку молитися (1 Сол. 5:17), аналогічна з частим сухим кашлем. Справді, це слово вживається у такому значенні поза Новим Заповітом. Коли ви маєте частий сухий кашель, то ви не кашляєте весь час, хоч відчуваєте, що кашель знаходиться у вашому

горлі. Хронічний стан постійно триває, але кашель вибухає час від часу. Подібно означає безперестанку молитись. Ми повинні постійно перебувати в молитовному настрої, і цей настрій вибухне багато разів протягом дня. Молитва є необхідний засіб освячення.

Але практична проблема, яку більшість із нас мають у молитві, знати, як молитися по волі Божій, щоб ми могли сподіватися відповідей. Обітниці молитви завжди мають умови — „згідно волі Його” (Ів. 5:14), „з вірою” (Мтв. 21: 22), „Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас” (Ів. 15:7). Отож, уявляти молитву, як нібито Бог дає віруючому чек з непоставленою цифрою, є представляти лише частину всієї картини. Навіть чек із непоставленою цифрою мусить бути належно виповнений, щоб його розміняли. А щоб виповнити чека, особа повинна знати, як писати, яка дата та на яку суму. Жодний банк не розміняє чека з непоставленою цифрою, навіть якби він був і підписаний. Він мусить бути належно виповнений. Подібно Бог не відповідає на молитви, подані незаповненими, хоч Він навіть і підписав чека. Є умови, які ми мусимо виконати в нашій молитві.

Ілюстрація рідкісної ситуації може допомогти нам зрозуміти, що це означає молитися в ім'я Ісуса. Коли я готувався до виїзду на закордонні студії, то мусив подбати, щоб мої справи були належно допильновані, коли я буду за кордоном. Мені так само потрібно було подбати, щоб я не мав труднощів з грішми та щоб хтось заопікувався моєю маленькою власністю. Аби полегшити ці справи, я підписав документ, так зване уповноваження. Це був довгий і складний документ, який давав моєму батькові право полагоджувати необхідні справи в моє ім'я. Звичайно, уповноваження може охоплювати лише специфічну справу. Але моє було всеохоплююче, щоб там не сталося у моїй відсутності, то мій батько мав право полагодити. Признаюся, що коли я вперше прочитав цей документ, то був дуже здивований, що я стільки влади передавав у чийсь руки, хоч тією особою був мій власний батько. Він міг би позичати гроші від мого імені, і я був би відповідальний. Він міг би продати або купити власність від мого імені, і я був би відповідальний. Він міг би мати дорогу відпустку й виписувати чеки від мого імені, а я був би відповідальний. Я дав йому повну волю дії, але я не був стурбований цим. Я знав, що мій батько ніколи не вчинив би щось, чого б я не схвалив. Це був чек з непоставленою цифрою, але я довірив йому заповнити його так, як це вчинив би сам.

Обітниці молитви подібні до уповноваження, але цієї влади дитина Божа, яка перебуває у спільності з її небесним Отцем, ніколи не

надуживе. Якщо ми будемо пробувати надуживати ними, то Бог, Який керує всім, відмовить нам у нашому проханні, і приведе нас до того місця, де ми будемо знати, як уживати їх належно. Коли Його слова пробуватимуть в нас, то ми будемо просити тільки того, що Він бажав би, ми будемо вживати Його силу так, як Він уживав би. Коли ви стаєте на коліна, щоб використати уповноваження, яке Бог вам дав, то ви запитаєте: „Що Бог бажає у цій ситуації?” Або: „Що буде найкраще для Його інтересів?” Це означає прохати по Його волі. Це означає прохати по вірі, тобто мати певне довір'я, основане на знанні Його волі. Віра не викликається повторним самогіпнозом, а скоріше, вона зміцнюється через знання Того, в Кого ми віримо, а цього роду знання приходять через вивчення Слова Божого й через життєві досвіди з Ним.

2. Спільність і поклоніння. У додатку до сказаного, перша Церква також перебувала в спільноті братерській і в ламанні хліба. Це, звичайно, стосується спільного поклоніння Церкви, що є так само засобом освячення. „Багато вуглинок роблять великий вогонь”, — сказав Самуїл Рутерфорд, і Біблія стверджує потребу групової спільності. Автор Послання до євреїв нагадував своїм читачам: „І уважаймо один за одним для заохоти до любові й до добрих учинків. Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається той день” (Євр. 10:24-25). Групове поклоніння повинно включати заохочування (Євр. 10: 25), збудування (1 Кор. 14:26), дотримання Господньої Вечері (Дії 20:7; 1 Кор. 11:17), читання Слова Божого (Колос. 4:16), свідчення невіруючим (1 Кор. 14:24), проповідування обдарованих служителів (Дії 20:7), збільшення числа учнів (1 Кор. 5:4-5) і загальне вживання духовних дарів (1 Кор. 12-14). Усе це необхідне для вдосконалення духовного життя, і місцева Церква повинна це практикувати.

Іноді ви випадково зустрінетеся з незрівноваженим поглядом на переможне життя, який принижує місцеву Церкву та її діяльність. Такий погляд висловлюється приблизно так: Так як Перша Церква мала свої Богослужіння у приватних домах, то і ми повинні так робити. Або: Церкви не оцінюють звернення нашої уваги на переможне життя, тому ми будемо змушені вести навчання на богослужіннях у наших домах. Таке навчання, звичайно, зосереджується на певній особі, або групі, або на обох.

Помилка такого навчання є подвійна. Насамперед, перші християни збиралися в домах тільки тому, що їм було заборонено мати відповідні будинки для богослужінь. Місце зібрань не є головною

характеристикою місцевої Церкви. Характер людей, які відкрито визнають свою віру, пресвітери і диякони, поставлені у Церкві, завдання виконувати Боже доручення є фактори, що відрізняють місцеву Церкву від неорганізованої групи віруючих. По-друге, такі неорганізовані групи людей збираються, щоб підтримувати свій погляд про переможне життя, звичайно, помиляються, тому що вони не вивчають і не проголошують всієї волі Божої (Дії 20:27). Часто вони навіть не пробують євангелізувати ненавернених, а охочіше навертають з інших християнських груп. Отже, так як вони не виконують Богом даних повелінь місцевої Церкви, тому не можуть називатися Церквою, хоч вони й збираються у домі, як це мусили робити за апостольських часів. Бог надає особливого значення місцевій Церкві у Новому Заповіті, тому ми повинні остерігатися вчення, що в будь-якій мірі зменшує це значення.

Необхідною частиною поклоніння Церкви є дотримання Господніх установлень. Хрещення й Господня Вечеря, самі по собі, не наділяють ласкою, але це установлений Богом порядок, через який благословення й поміч можуть прийти до віруючих. Хрещення повинно нагадати тим, що хрестяться, і всім присутнім про їхнє з'єднання з Христом та про ходіння в обновленні життя (Рим. 6:1-10). У Господній Вечері ми пригадуємо смерть нашого Господа та наше Ним викуплення. Відповідне приготування до Господньої Вечері вимагає самоперевірку та визнання своїх гріхів (1 Кор. 11:27-32) і, само собою зрозуміло, якщо так ми робимо, то це великий внесок до практичного освячення. Певно, що ці установлення належать до засобів нашого освячення; але трагедія може бути в тому, що звершати їх вони можуть формально, а члени Церкви можуть не замислюватися над їхнім значенням.

3. Інші засоби освячення. Безсумнівно, список засобів освячення міг би збільшитись, бо в дійсності кожна діяльність і обставина життя може бути використана, щоб привести нас ближче до Бога. Визнання благословінь Божої ласки викличе духа вдячності. Природні таланти можуть бути зужиті для Господньої слави, приносячи рясні благословення. Єдність чоловіка й жінки, як символ відношення між Христом та Його Церквою, повинна бути постійним нагадуванням жити так, щоб Він був задоволений. Відношення між батьками й дітьми, працедавцями й працівниками, керівниками й підвладними, могло б бути засобом очищення життя. Справді, кожна обставина може бути засобом добра для дітей Божих (Рим. 8:28). „Його ласка має безмежні обрії, а засоби, через які вона передається, такі різноманітні, як саме

життя”.

Не може бути жодного сумніву про безмежне й різноманітне виявлення ласки Божої. Бог виконує свою частину.

Але, як ми вже бачили, людина так само повинна виконувати свою частину. Хоч Бог може вживати відношення й обставини для нашого добра, та ми можемо звести нінащо Божу ласку в цих справах. Тому ми повинні бути свідомими того факту, що Бог діє через різні досвіди життя, і що ми повинні намагатися вивчати ті уроки, які Він має для нас. Практична порада тут така: Моліться щоденно, аби ваша реакція на кожну подію того дня була такою, яка б привела вас ближче до Господа, а не відвела від Нього. Просіть Його стримувати ті почуття і відношення, що перешкоджали б дії Його ласки в обставинах, які ви зустрічаєте кожного дня. Засоби ласки для нашого освячення знаходяться навколо нас, а тому користаймося ними повністю для Його слави.

7. ПОСВЯТА

До найважливіших справ духовного життя належить посвята. Проте суть її часто не для всіх ясна, особливо коли її вважати частиною „формул” для переможного життя. Дехто уявляє посвяту, як цілковиту відповідь на всі проблеми християнського життя; інші приділяють мало уваги їй; багато не розуміють значення відновного посвячення. Не усвідомити суті посвяти означає завдати шкоду цілому біблійному навчанню про християнське життя.

ОСНОВА ПОСВЯТИ

У всьому Святому Письмі заклик до посвяти завжди оснований на уже дарованих благословеннях. Іншими словами, Бог звертається до своїх дітей, щоб вони посвятили своє життя на основі того факту, що Він їх рясно благословив. В обох заповідях благословення є пов'язане із становищем Його народу, в державі Ізраїля чи у Церкві, тілі Христа. Хоч є багато „милосердь Божих”, які повинні заохочувати віруючого до посвяти, але чи не головне з них на тлі посвяти — це відкуплення. „Милосердя Божі” (Рим. 12:1), які є Павловою основою до заклику, щоб повіддавати тіла на жертву живу, напевно включають відкуплення. У (Рим. 3:24) апостол нагадав своїм слухачам, що їхнє становище у Христі, як виправдане справедливим Богом, є „через відкуплення, що в Ісусі Христі.” У (Рим. 8:23) він дивиться в майбутнє, очікуючи відкуплення тіла християнина. Той самий заклик зроблено у (1 Кор. 6:19-20): „Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, якого від Бога ви маєте, і ви не свої? Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі та в дусі своєму, що Божі вони!” Таким чином, відкуплення поставлене основою знову для напучення, щоб прославляти Бога в наших тілах.

Тому що відкуплення є так важливим для посвяти, то варто б дослідити деякі справи, пов'язані з цим поняттям. Наука Нового Заповіту відносно відкуплення основана на трьох словах, які вжиті, щоб передати його суть. Перше просте слово, що означає купувати, придбати або заплатити ціну за щось. Воно вжите, наприклад, із цим звичайним, щоденним значенням у притчі про скарб захований на полі, який спонукав чоловіка купити (відкупити) поле (Мтв. 13:44). Щодо нашого спасіння це слово означає заплатити ціну, яку наш гріх вимагає, щоб ми могли бути відкуплені (Об'яв. 5:9; 2 Петр. 2:1). Але тільки Христовою

кров'ю та ціна може бути заплачена.

Друге слово для відкуплення є те саме основне слово, спереду якого доданий прийменник. Це посилює його значення у той спосіб, що його легко перекласти, бо прийменниковий префікс є маленьке слово „на”. Тому що корінь слова „відкуплення” є словом для ринку (цебто заплатити ціну на ринку), то це друге слово означає купити на ринку. Іншими словами, думка в цьому другому слові є та, що смерть Христова не лише заплатила ціну за наше спасіння, але також віддалила нас від ринку гріха, щоб дати нам запевнення, що ми вже ніколи не будемо повернені в неволю й на кару гріха. Христовий прихід був для того, „щоб викупити підзаконних, щоб усиновлення ми прийняли” (Гал. 4:5). Вживання цього складного слова в цьому вірші запевняє нас, що ми ніколи не можемо втратити усиновлення і, як сини, не можемо бути поверненими в неволю.

Третє слово для відкуплення є визволення і воно означає, що куплена особа також звільнена і в повному значенні вільна. І знову ж це Павло говорить, що Христова смерть була для того, „щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих (Тита 2:14). Отже, відкуплення в Його повному додатковому значенні означає, що через пролиття крові Христової віруючі були куплені, віддалені й визволені.

Тому що визволення містить у собі ідею свободи, то це означає, що дитина Божа не є автоматично слугою нового Пана, Який купив її. Бо якби це було так, тоді неволя грішника була б тільки перенесена від одного пана (гріх) до іншого (Христа). Але правда є та, що Христос купив нас, щоб ми були вільні, і Він не бере неохочих слуг чи рабів у полон. Це пояснює навчання, а не накази, яке ми читаємо в Новому Заповіті, віддавати себе охоче Господеві в посвяті життя. Або сказати це в інший спосіб, ті, які були визволені від рабства гріха, є запрошені поступити добровільно на нову службу, і прохання зроблене на основі того самого чину, що приніс їм визволення. Надто велика ціна заплачена життям Сина Божого, повинна бути достатньою причиною, щоб спонукати кожную дитину Божу палко бажати віддячитися Господеві за ту саму свободу, яку Він придбав Своєю власною смертю.

Все це чудово ілюстровано в одній із постанов Мойсеєвого закону. Єврейський раб, який мав бути звільнений його єврейським паном після шестирічного служіння, міг вибрати залишитися на службі того пана до кінця свого життя. Звичайно, цей вибір був цілком добровільний зі сторони раба, але якщо він вирішив залишитися у

рабстві, тоді умова була запечатана тим, що пан проколював вухо раба шилом. „І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій,” бо добре йому з тобою, то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само” (Пов. Закону 15:16-17). Зауважте дві причини, чому раб міг зробити такий вибір: бо він любив пана, і тому, що пан був добрий до нього. Милосердя Божі, основа для нашої посвяти, є багато більші від будь-якого людського пана, а благословення життя посвяченого на служіння Богові є багато певніші у своєму багатстві. Чому так багато людей вагаються посвятити себе для Бога, важко зрозуміти.

ДІЛЯНКА ПОСВЯТИ

Що християнин повинен посвятити? Відповідь: самого себе. „Віддайте себе Богові” (Рим. 6:13), „повіддавайте ваші тіла” (Рим. 12:1), „прославляйте Бога в тілі своєму”! (1 Кор. 6:20), „покоріться Богові” (Якова 4:7), — це є постійний заклик Святого Письма, і це стосується наших тіл. Якщо, це так, то з цього виходить, що посвята стосується років нашого життя, так як це єдиний період, в якому тіло функціонує. Посвята стосується сучасного життя, а не майбутнього.

Досить часто посвяту змішують із спасінням. Ми не повинні задалеко відхилятися від нашої теми, хіба що тільки сказати, що спасіння стосується мого особистого відношення до Ісуса Христа, як мого Спасителя від гріха, і якщо я не прийму Його спасіння, то мій гріх приведе мене на вічний суд. Посвята стосується мого підпорядкування Ісусові Христові на все моє життя. Спасіння пов'язане з питанням гріха, посвяти та підпорядкування. Але часто проповідники переможного життя ставлять посвяту умовою до спасіння, а це не є що інше, як додавати вчинки до ласки Божої. Ми це дослідимо глибше в наступному розділі.

Якщо посвята стосується років чийогось життя, то вона спрямована головним чином до питання контролю того життя. Говорячи простіше, посвята стосується питання, чи я буду керувати моїм життям, чи Христос. Посвята тільки другорядно стосується справ чи деталей життя, але вони часто ставляться суттю посвяти. Що я хочу цим сказати: Посвята не ставить питання, чи, наприклад, хтось піде на місійну працю, ані не питає, чи хтось віддасть своє підприємство Господеві. Вона стає перед християнином і питає, хто буде господарем років його життя. Коли це вирішено, тоді питання місійної праці, підприємства та

кожної іншої частини життя автоматично пов'язане з тим основним вирішенням.

Певно, що часто Святий Дух стане віч-на-віч з християнином щодо питання контролю в тій чи іншій справі. Часто це може бути якась торговельна справа, або справа кар'єри, що стає у центрі цілого нашого життя. Але посвяту не можна ніколи представляти, як справу підання ЧОМУСЬ або у якійсь ДІЛЯНЦІ; її завжди треба спрямовувати до КОГОСЬ, до самого Господа.

Посвятитися в якійсь ділянці або в якійсь справі означатиме, звичайно, що тільки та ділянка або та справа у миті була піддана під Господній контроль. Тоді протягом часу інша проблема чи інше питання стане перед людиною, і треба буде вирішити, чи покоритися, чи не покоритися в тому волі Господній. Тоді виникне потреба іншого набору. А тоді з'явиться роздоріжжя, і так буде протягом всього життя. Кожного разу віруючий стоятиме перед вирішенням свого основного відношення до волі Божої. Це буде щось подібне до очищення городу від бур'янів. Цього року ви виполоте один бур'ян, а наступного року інший.

А тим часом більше бур'яну виростає, і нема ніякого основного вирішення відносно волі Божої. Але якщо хтось посвятить своє життя з усіма його проблемами, рішеннями, і ситуаціями й обставинами — знаними і не знаними — тоді і життєві справи можна розглядати у світлі того факту, що основне й остаточне самовіддання було зроблене для волі Божої.

Таким чином, ділянка посвяти є ціле життя людини. Це включатиме деталі життя, але це включає їх не як засоби до посвяти, а як наслідки посвяти.

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ПОСВЯТИ

Посвячене життя (початкова дія посвяти плюс тривалість у ньому) включає принаймні три основні риси. Вони і виразно окреслені в Посланні до римлян 12:1-2, хоч не завжди правильно інтерпретовані.

1. Найперше мусить бути початкове, вирішальне й кризове віддання. Це представлено у грецькій мові аористичним інфінітивом, ужитим тут, і посилене аористичним наказовим у (Рим. 6:1-6). Аорист представляє дію, як справу чи подію, хоч він може охоплювати короткий чи довгий відтинок часу. Але він не представляє дії, як серії повторних дій, як це, наприклад, представляє теперішній час. Тому-то віддання тіла є єдина, незмінна дія віддачі, а не серії повторних дій посвяти. Крім того, віддання тіла є розумне, або раціональне, або логічне з кута зору

величі милосердь Божих у спасінні. Це також жертвна справа, тому що нас проситься жити для Христа установленим щоденним порядком, а так само у надзвичайних обставинах життя. Ми повинні бути живими жертвами, не мертвими. І, звичайно, таке віддання має бути повне. Це включає все наше єство, як ап. Павло говорить у 6:13 „віддавайте себе.” Це виразно означає повне віддання, не частинне, і воно включає все, що знаємо про себе в часі віддання та все невідоме майбутнє. Воно включає добре, що ми маємо, а також зло. Ми не передаємо Господеві тільки ті сторони нашого життя, які ми неспроможні контролювати, або яких ми самі бажаємо позбутися, але ми віддаємо Йому все, включаючи добрі риси й таланти. І все доручуємо Йому, щоб Він керував як Йому подобається. Це є логічне, жертвне, повне й вирішальне віддання посвяти.

2. Посвячене життя так само включає відділення або непристосованість до злого сучасного віку, в якому ми живемо (Гал. 1:4). Аби краще зрозуміти, що то означає непристосованість, погляньмо на протилежне. Характер пристосованості не що інше як лицемірство, бо ужите тут слово означає, що зовнішній вигляд видається подібним до світу, хоч переміна нового народження відбулася в серці. Отже, пристосованість означає дволичність, яка є чимсь подібним до характеру сатани, бо він, хоч внутрішньо неправдомовець споконвіку, здібний прийняти вигляд ангола світла (2 Кор. 11:14; це є той самий корінь слова). Це трагічно, але правда, що чимало віруючих, хоч вважаються дітьми світла, покриті фанерою теперішнього віку.

Значення непристосованості включає думку бути немодним. Інший випадок, де грецьке слово вжите — в (Рим. 12:2), дає нам натяк на вживання цього слова “немодний”, у такому значенні. Ап. Петро вживає його у своєму Першому посланні 1:14, і воно перекладене — „не застосовуйтеся.” Це дуже яскравий вираз, що кидає світло Слова Божого на багато наших амбіцій, діяльностей, завдань, стандартів та програм, які є часто спрямовані до методів сучасності, ніж для слави Божої. Відокремлення від світу, чи непристосованість, не відповідає сучасній моді, але є, необхідною характеристикою посвяченого життя.

3. Третьою характеристикою посвяченого життя є переміна. Як відокремлення, так і переміна є обов’язкові. Одне — негативне, а друге — позитивне. Одне більше зовнішнє, а друге — внутрішнє. Позитивна переміна виконується Святим Духом (2 Кор. 3:18), але осередком її є розум. Не досить несподіване, бо ми більше готові думати про потребу очищення серця і життя, ніж розуму. А все ж таки в цьому вірші розум є

осередком перемінюючої діяльності Духа в житті віруючого. Дуже часто ми думаємо про цілковите зіпсуття, яке охоплює людину від “шиї і додолу”, а підсвідомо звільняємо голову від впливів гріха. Тоді ми робимо висновок, що думки, або відношення наші, є вільні від наслідків упадку. Але це не так, і факт, що переміна життя зосереджується в розумі, стверджує це. Ми повинні думати Божими стандартами, щоб наше життя перемінилося за Його подобою. Господь, Хто є світло, святість і правда є нашим стандартом, а не цей світ із усіма його підробками. Підсумовуючи потребу відокремлення й переміни, відомий церковний богослов Тертуліян сказав: „Наш Господь Христос назвав Себе Правда, не звичай.”

ПОВТОРЕННЯ ПОСВЯТИ

Чи акт посвяти потрібно повторювати? Уже досить було сказано, аби показати, що цей автор у це не вірить. Уживання аористичного¹⁰ часу тільки в цих віршах посвяти підтверджує такий висновок. Тільки проповідники про переможне життя та очевидна потреба багатьох християн, здається, доводять, що необхідне повторення посвяти.

Як же справді повинно бути?

Біблійне вивчення посвяти включає всю людину на ціле життя. Це рішення для посвяти повинно бути неповторним; тому-то, коли посвячена людина приходить на роздоріжжя в житті, або зустрічається з важким питанням, то їй не потрібно знову вирішувати, чи чинити волю Божу, чи ні. Це вже назавжди було вирішено в її посвяті. Вона мусить тільки довідатися, яка є воля Божа в цій ситуації, і тоді вона радо її виконає. Це біблійна картина посвяченого життя. Але, звичайно, коли християни приходять до таких роздоріж'я і питань, то вони іноді не вибирають чинити знану їм волю Божу. У таких випадках виходить гріх, і їхня посвята порушується. Вони обходять волю Божу, а ставлять свою волю в тій особливій ситуації. Вони опиняються поза волею Божою і відходять від своєї обітниці посвяти.

Що ж тоді потрібно в таких випадках, щоб виправив ситуацію? Відновна посвята? У певному значенні це можна так назвати, але це є вживання основного слова „посвята” з відмінним додатковим значенням. Відновна посвята означає повторення знову того самого, що було вчинено в часі посвяти; тому-то відновна посвята має в собі щось відмінне від посвяти. Відновна посвята означає повернення на попередню дорогу, на якій ви розпочали свій хід у часі посвяти.

¹⁰ Мова йде про *аорист* — граматичний час у грецькій мові Нового Завіту

Можливо, було б краще назвати це виправлення „відновленням”, бо воно приходить через визнання гріха бажання чинити свою власну волю, хоч людина й посвятила себе, можливе, бо Бог не відбирає від нас свободи вибору, коли ми посвячуємо себе для Нього. Коли ми бажаємо усвідомити й погодитися, що ми згрішили, то виправлення не означає повторення посвяти, але визнання гріха й відновлення спільності. Тоді ми можемо продовжувати жити посвяченим життям. Це не означає, що нам потрібно розпочинати наново. І хоч гріх залишає свій слід, але це не завжди означає, що вже все пропало. Тому визнання й відновлення можуть бути часті в житті посвяченого християнина. Справді, вони відбуватимуться у житті кожного християнина так довго, як ми живемо в цих тілах. Відновна посвята (означає чинити знову те саме, що було вчинено в посвяті) не є дійсно правильний спосіб висловити виправлення.

Але якщо відновна посвята означає відновлення, і це не є неправильне поняття, то чому сперечатися про уживання слова? А ось чому. На практиці наголос на відновну посвяту представляє картину, що потрібно вирвати цей гріх, позбутися отієї неправди, поправити оту помилку, щоб якщо ви посвячуєте себе наново досить часто, то ви таки в кінці-кінців були посвячені. Відновна посвята стає засобом посвяти, а не шляхом до відновлення. Ось чому постійна вимога часто стає безладною, якщо не шкідливою, нормальному християнському зростанні. Кожен промовець має спокусу бачити багато навернень від особливих проблем у житті, а ніж мати одну дійсну, цілковиту посвяту, і чому так часто проповідується про відновну посвяту. Але є багато краще бути ясным відносно цілковитої посвяти, доречним у поставленні питання, по якій стороні лінії посвяти люди знаходяться, та вияснити різницю між дійсною посвятою і порушенням посвяти.

Отже, дозвольте мені дати мою власну пораду й бути ясным і доречним. Кожен віруючий стоїть по одній чи по другій стороні посвяти. Ми або зробили, або не зробили їм єдине на ціле життя віддання. Ми або вирішили справу, і хто буде господарем нашого життя, або ми виривали гріх один по одному. Якщо ж посвяти життя ніколи не відбулося, читач повинен зробити цей важливий крок. Якщо ж він це вчинив, то завжди корисно перевірити теперішній стан того посвяченого життя. Якщо в якійсь ділянці чиясь посвята і якоїсь причини була порушена, тоді виправлення приводить через визнання Богові та відновлення Богом. Це можна зробити в будь-який час, — навіть під час читання цих рядків.

НАСЛІДКИ ПОСВЯТИ

Є багато різних наслідків посвяти, але ми бажаємо тут зосередитися на них у двох головних ділянках життя. Посвята, насамперед, відноситься до волі Божої. У Посланні до Рим. (12:2) апостол говорить, що наслідком приготування, відділення і переміни є — „щоб пізнати вам, що то є воля Божа — добро, приємність та досконалість”. Це означає, що посвята дає знання, приводить до виконання і задоволення волі Божої. Життя, прожите в світлі волі Божої, не означає безгрішне життя, але життя скероване на вірну дорогу. Це є життя, яке росте й зріє день за днем.

Але посвята також пов'язана з наповненням Духом. Бути наповненим Духом означає бути контрольованим Духом. Посвятити своє життя Богові означає передати Йому контроль. У цей спосіб посвята дозволяє Святому Духові наповнити життя віруючого. Непосвячене життя і зберігає контроль для себе й у цей спосіб перешкоджає Духові наповнити те життя. Звичайно, якщо посвяту порушено, тоді служіння наповнення Духом пошкоджено. Але без початкової посвяти не може бути дійсного досвіду цього важливого служіння Духа. Отже, посвята є передумовою до наповнення Духом. Це ще не все, що сюди входить, але решта розповіді мусить чекати іншого розділу.

Оце деякі характеристики посвяти і посвяченого життя. Це вихідне місце до переможного життя. Без нього нема перемоги; у ньому закладена основа до перемоги.

8. ГРОШІ Й ЛЮБОВ БОЖА

Ця тема так само належить до важливих доказів дійсної духовності, але дуже рідко обговорюється у книжках чи проповідях. Ми схильні малювати образ духовності в кольорах глибокого біблійного знання, в довгому перебуванні у молитвах, або у зайнятому становищі в Господній праці, відсутність чого у пересічного віруючого переживається ним з розчаруванням і пригніченням бо він приходить до висновку, що ці важливі ознаки духовності для нього недосяжні.

Зрозуміло, глибоке духовне життя сполучене із спільністю з Господом через Його Слово, з молитвою та з виконанням Господньої праці. Але нашу любов до Бога можна довести практично тим, що є необхідною частиною кожного життя, а це нашим матеріальним служінням. Як ми жертвуємо на діло Господнє гроші, показує дійсність нашої любові до Бога. У певному значенні це стверджує нашу любов більше переконливо, ніж глибина знання, довгість молитов, або видатність у служінні. У окремих випадках вони можуть бути вдавані, але пожертва нашого майна показує, якими є ми на ділі.

ДАВАННЯ

Апостол Іван сполучує матеріальне служіння і любов Божу: „А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому?” (1 Ів. 3:17). Попередній вірш говорить, що ми повинні віддавати наше життя за братів, щоб виявити найвищий доказ любові. Але, звичайно, більшість християн ніколи не матимуть можливості виявити ту самопожертву, хоч би це було їхнім найщирішим бажанням. Як же тоді віруючий у звичайних обставинах може виявити свою любов до брата і, таким чином, до Бога? Відповідь проста: Допомагаючи грішми і майном своєму братові. Якщо він цього не вчинить, то покаже, що він не тільки не любить брата, але він також не любить Бога. Можуть бути одиниці, що не зможуть дати. Тому-то всі можуть показати в цей спосіб свою любов до Бога. Допомога грішми і майном це вияв і обов'язок дійсно духовного життя.

Як же ми виконуємо цей обов'язок?

У Новому Заповіті справа допомоги поставлена надзвичайно поважно. Там є накази, практичні поради, попередження, приклади й напучування щодо цього важливого служіння. Всюди у Біблії скупість,

зажерливість і пожадливість засуджені. А великодушність, гостинність і добродієність цінуються. Пожертва грішми не є тілесною або світською справою, яку треба уникати, або обговорювати після розгляду „важливіших” справ. Те саме слово, яке вжите для нашої спільності з Господом, так само вжите у відношенні до спільного збирання грошей (2 Кор. 8:4). Це яскраво підкреслює духовний характер давання. Крім того, давання — це духовний дар (Рим. 12:8), доступний усім віруючим. І це дар, який усі християни можуть уживати, незалежно від їхнього індивідуального фінансового стану.

Ми часто маємо тенденцію, коли читаємо біблійні уривки, в яких говориться про гроші чи про багатих людей, застосовувати їх до когось іншого. Ми часто дивимося на особу, якої заробітна плата вища за нашу, і відносимо навчання таких уривків до неї. Ми швидко забуваємо, що хтось, чия заробітна плата є нижча за нашу, застосовує те навчання до нас! Кожен із нас комусь іншому видається багатою особою. Тому-то це навчання відноситься до всіх нас.

Але що повинно бути нашим провідним принципом у даванні? Безсумнівно, новозаповітний уривок в якому викладаються найстисліше основні принципи давання, знаходиться у Першому посланні до коринтян 16:2: „А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду.” У цьому вірші є чотири принципи давання.

1. Давання є обов’язком кожної особи: — „нехай кожен із вас.” Ласка не робить давання необов’язковим; це привілей і відповідальність кожного християнина, а також конкретний вияв його любові до Бога. Давання є особистою справою, в якій кожен віруючий несе безпосередню й особисту відповідальність перед Господом, немов би він був єдиний християнин у світі. Що ви даєте, то це ваша особиста справа, якщо ви тільки даєте і чините це у погодженні з Тим, перед Ким усе є наге й відкрите.

2. Давання має бути пропорційне — „як ведеться йому.” Ми не знаходимо точно встановленого припису щодо суми пожертви між новозаповітними принципами давання. Новозаповітні принципи відмінні від постанов Старого Заповіту, в яких вимагалось, що десяту частину з усього потрібно давати Левитам (Лев. 27:30-33), які в свою чергу із того, що вони отримали, давали десяту частину для священників. На додаток до цього, євреї розуміли, що другу десятину (десятину із залишених дев’ять десятих) треба було відкласти і спожити під час святої вечері в Єрусалимі (Пов. Зак. 12:5-6, 11, 18; а люди, які мешкали

дуже далеко від Єрусалиму, могли принести гроші). Крім того, кожного третього року другу десятину збиралося для Левитів, чужинців, сиріт та вдів (Пов. Зак. 14:28-29). У цей спосіб пропорція була виразно визначена і кожен ізраїльтянин був зобов'язаний дати для Господа приблизно 22 проценти свого річного прибутку. Як контраст, Новий Заповіт лише говорить „як ведеться йому”. Це може означати 8, 12, 20, 50 процентів — який-будь процент, залежно від особистих обставин. Це може також означати зміну у пропорції з кожним роком, бо нема підстави твердити, що пропорція, відповідна для одного року, буде задовільною для наступного. Коли приходить добробут, як це сталося із багатьма християнами, то його треба вжити, щоб давати більше, а не якраз купувати більше. Кожного разу, коли християнин дає, він повинен подумати про Божі благословення у його житті й вирішити, яку пропорцію він дасть Богові. Зміна у пропорції означає не збільшення або зменшення тільки в сумі даній, але зміна пропорції у прибутку, яка дана Господеві (що, звичайно, також змінить суму).

3. Давання має бути в приватному сховищі — „нехай кожен із вас відкладає собі та збирає.” Протилежно заведеному звичаю, християнинові не наказано давати гроші в церковну скарбницю кожної неділі. Грецьке слово „відкладати” тут означає збирати й відкладати, нагромаджувати, зберігати; а зворотний займенник СОБІ показує, що дар має зберігатися у приватному, не публічному, сховищі. Картина в цій вірші є виразно приватного дарункового фонду у який віруючий складає свої пропорційно визначені дари, і з яких він розподіляє на специфічні цілі. Це не означає, що або давання в такий фонд або виплачування з такого фонду є спазматичне¹¹. Ані це також не означає, що регулярне давання або навіть обіцянка є супротивна новозаповітнім принципам давання (пор. 2 Кор. 8:10-11 де обіцянка була зроблена й де Павло напучував їх виконати їхню обіцянку). Але це означає, що там мусить бути, хоч який малий, завжди готовий запас грошей доступний давати як Дух провадить, регулярно й випадково.

4. Давання повинно бути періодичне — „А першого дня в тиждні.” Як уже було зазначено, давання не є ератична¹² справа. Відкладання приватно про запас повинно бути зроблене в неділю. Господній День є Богом назначений день для збирання пожертв і визначення пропорцій. Писання не говорить багато, що християнин повинен чи не повинен робити в неділю, за винятком, що він повинен

¹¹ спазматичне — раптове, викликане конкретною потребою (прим. упор.)

¹² Ератичний — блукаючий (прим. упор.)

бути з іншими віруючими на богослужінні (Євр. 10:25) і давати пожертву (1 Кор. 16:2). Хоч ми не повинні бути обрядовими в справі давання для Господа в неділю, але ми теж не повинні ставитися до цього легковажно. Це є Богом даний порядок, на який ми повинні звернути увагу. І хоч незвичайним це може декому видаватися, але роблячи добре діло в Господній День, здається, приносить додаткове благословення. Часто Господній День дає кращий час, вільний від обов'язків тижня, подумати ясніше й обережніше про цю важливу справу. Один із моїх студентів випробував це одного року й свідчив, що це принесло благословення його родині; бо, зібравшись разом як родина в неділю по-обіді роздумуючи і молячися разом про їхнє давання Господеві, їхні духовні зв'язки були зміцнені. Якщо від Бога такий порядок, то його напевно, необхідно дотримувати.

Але хтось скаже, навіщо завдавати собі так багато клопоту? Чому не взяти десятини з кожної плати й не покласти на тарілку пожертви наступної неділі? Слово „десятина” знаходимо тільки вісім разів у Новому Заповіті (Мтв. 23:23; Луки 11:42; 18:12; Євр. 7:5-6, 8-9). У відсилачах Євангелій воно вживається у зв'язку з тим, що фарисеї дотримували їхніх зобов'язань щодо Мойсеєвого Закону. У відсилачах у Посланні до євреїв воно вживається, щоб довести нижчість Левитського священства до Мелхиседекового священства. Тому що Левій дав десятину в Авраамі, коли Авраам зустрів Мелхиседека, то він доводить вищість Мелхиседека і його священства. Тут не видно продовження думки (як це часто натякається), що ми, християни, повинні давати десятину Христові, нашому Первосвященникові.

Відомо, що десятина була частиною Мойсеєвого Закону (Лев.27:30-33) і важливим фактором в економіці Ізраїля. Закон ніколи не був даний поганам і не стосується християн (Рим. 2:14; 2 Кор. 3:7-13; Євр. 7:11-12). А також слова пророка Малахії 3 не відносяться до християн, бо який віруючий твердить, що він є сином Якова, до якого цей уривок адресований (в. 6)? Крім того, матеріальне благословення не обіцяється тепер як автоматична нагорода за вірність у будь-якій ділянці християнського життя, включаючи давання. Духовне благословення (Ефес. 1:3) і задоволення матеріальних потреб (Фил. 4:19) — ось що Бог обіцяє. Матеріальний успіх не служить ознакою глибокої побожності вірного давання десятини; і навпаки, убогість не служить ознакою, що людина знаходиться поза волею Божою (порівняти особистий випадок Павла у Фил. 4:12).

Але хтось може запитати: Тому що десятина практикувалася

перед Законом, то хіба ж цей факт не уневажнює все те, що було вище сказане, і хіба не зберігає давання десятини відповідним принципом для наслідування? Тому що обидва, Авраам і Яків, давали десятину, і тому що це відбувалося ще до того, як даний був Закон, то хіба це не звільняє Закон від теперішніх поглядів на нього і не чинить його дійсним принципом до наслідування сьогодні? Відповідь була б така: Якби не було інших провідних принципів для давання у Новому Заповіті. Якби Новий Заповіт був мовчазний у цій справі, тоді, звичайно, ми шукали б іншого проводу, де тільки можна було б його знайти в Біблії; але так як Новий Заповіт дає нам ясні принципи у справі нашого давання, тоді нема потреби повертатися до двох окремих прикладів у Старому Заповіті за проводом. Те, що було вчинено перед Законом, що пізніше було включене до Закону, не означає, що воно має служити прикладом для нашого часу, особливо коли Новий Заповіт дає дальший провід у цій справі. Навіть найбільше ревний прихильник десятини сказав би, що сьогодні не потрібно додержувати суботи тільки тому, що її додержували перед Законом (Вих. 16:23-26), проте саме таку аргументацію вживають у підтримуванні десятини сьогодні. Новий Заповіт навчає нас про новий день поклоніння, і він теж дає нам нові напрямні відносно давання. Давати десятину сьогодні, наслідуючи приклади тих, хто так чинив перед Законом, означало б, що тільки десять процентів чийогось прибутку йшло б для Господа, і то тільки під час певних okazій; давати десятину на основі навчання Закону означало б, що 22 проценти були б дані Господеві як плата нашого боргу Йому. Але давати на основі принципів Нового Заповіту може означати будь-який процент, даний із свідомістю, що Богові належить усе, чим ми користуємося. Господня праця ніколи не матиме недостатку в засобах, якщо ми будемо проповідувати й практикувати новозаповітні принципи давання.

Пропорційне давання не починається з десятини, а тоді поступово додавати, що ми можемо й коли можемо. Пропорційне давання полягає в тому, як Бог поблагословив. Якщо хтось відчув після молитви, що вірна пропорція для нього 10 процентів, то я пропонував би, щоб він дав 9 чи 11 процентів, щоб тільки не триматися 10-ти процентної норми. Особа, яка дає 9 чи 11 процентів, буде чутливішою, коли Господь скаже їй змінити її пропорцію, ніж якби вона давала 10 процентів.

Кожен віруючий зобов'язаний Богові 100 процентів враховуючи, ким він є і що він має. Питання тоді ставиться не лише в тому, скільки я даю, але також скільки я витрачаю на себе. Саме пропорційне давання

може дати правильну відповідь у цій справі й у кожній частині діяльності життя. Ми даємо, бо Бог дав, а не тому, що Бог наказав; ми даємо, бо бажаємо давати, а не тому, що мусимо давати; ми даємо, бо любимо Його і виявляємо цю любов найконкретніше цим способом. Якщо Бог поблагословить нас матеріально, то ми славимо Його; а якщо ні, то ми так само славимо Його. Це є християнське давання, і це є доказ нашої любові до Бога.

Багато років тому Луїс Спері Шейфер (Lewis Sperry Chafer) написав декілька добірних думок про „Духом кероване давання”. Між іншим він зазначив: „Надіючись тільки на Духа Божого, належить допомагати у потребах кожної особи, а тоді радо дотримуватися наслідків цього порядку й довір'я”. Не заперечуючи необхідності бути добре проінформованим про потреби, він висловив побоювання, що „дуже багато наших Церков були навчені відгукуватися лише на наполегливий людський заклик, а це, як певні ліки, вимагає завжди побільшуючої дози, щоб викликати бажаний наслідок”. Практикуючи цей принцип інформації без прохання, Д.М. Стірнз читав своїй громаді проповіді християнських працівників, а тоді навчав своїх людей складати свої дари, хіба що недавання обтяжувало б їхні душі. „Як старанно той, хто дає, повинен берегтися будь-якої і всіх форм людського тиснення, яке може запровадити його геть від виконання Богом даної відповідальності, а ця відповідальність є знати й чинити докладну волю Божу!

...Чи ваше давання погоджене з тихим, лагідним голосом Духа Божого? Чи ви є також частиною великої, божественної системи віри? Це є християнське давання, тому що воно Духом кероване давання, і належить до найбільш благословенних переживань, яке віруючий може мати.

КУПУВАННЯ

Але давання тільки половина розповіді про гроші і нашу любов до Бога. Якщо все походить від Господа й належить Йому, і якщо ми посвятили себе Йому, тоді важливе не лише те, що ми даємо Йому, але також і те, що ми витрачаємо на себе служить ознакою нашої любові. Помилково думати, що коли ми дали частину нашого прибутку Господеві, то решта належить нам. Усе належить Йому. Ми тільки вживаємо частину для себе.

Хоч прибуток пересічної родини значно збільшився у порівнянні з минулими роками, проте чується всесвітнє нарікання: „Я не маю досить

грошей.” Кожен, здається, хоче мати більше, що, звичайно, не є зле само по собі. Та приходить дивуватись, для якої цілі люди хочуть мати більше грошей. Мабуть, мало людей мають таке бажання для того, аби бути спроможними збільшити давання для Господньої праці. Узявши все під увагу, ми прийдемо до висновку, що ціль у багатьох полягає в тому, щоб мати більше речей. Сьогодні високе економічне життя стало необхідним життям.

Але хтось може подумати, що у тому злого, щоб мати більше майна? Що у тому злого, щоб розкоші минулого покоління стали необхідністю сучасного покоління? Чи ж це не прогрес? І хіба Бог не бажає, щоб ми задовольнялися усім? Зрештою, Біблія не засуджує речей, лише любов до речей.

Безперечно, використання грошей християнина є об'єктом посягання і натиску з кожного боку, чи це буде від різних реклам індустрії, чи від наших власних бажань, чи від світу навколо нас. Кожна дитина Божа повинна знати, як добре і як недобре можна уживати гроші, особливо в часі добробуту та повного завантаження працею. Якби були тяжкі часи, а грошей мало, тоді багато проблем автоматично б відпало. Це часто недобачений трюїзм¹³, що легше жити вірою, коли ви НЕ МАЄТЕ грошей, ніж коли маєте. Зрештою, коли ви нічого НЕ МАЄТЕ, то маєте малий вибір у способі життя. Ви багато більше схильні, якщо не змушені, жити в цілковитій залежності від Господа. Але коли ви маєте гроші в банку, то ви маєте вибір. Ви можете витратити їх за вашою вірою, або керуватися своїм бажанням. Отже, в обставинах достатку дуже важливо вживати правильно багатство, яке Бог дає нам.

Що ж Біблія говорить про вживання грошей? Чи розкоші є світські? Чи, наприклад, я можу мати новий автомобіль по волі Божій? Звичайно, Біблія не говорить, чи ось стільки речей справедливо чи несправедливо купувати або мати. Але Святе Письмо дає деякі ясні принципи, що повинні керувати вживанням грошей, бо Бог не чекає лише певного проценту, який ми Йому даємо, але всього, що належить до нашого володіння.

Ці принципи знаходяться у Першому листі до Тимофія, коли згадується про гроші (1 Тим. 6). Цікава риса цього послання, що тут наводиться зв'язок між фальшивими вчителями й грішми. Проте це не є несподіваний зв'язок, бо фальшиві вчителі, за звичаєм, корисливі, і

¹³ Трюїзм - загальновідома, заяложена (утерта) істина; банальне твердження; загальник, банальність. Трюїзмом вважається дещо безсумнівне, настільки очевидне, що використовується лише як нагадування, риторичний або літературний вислів (прим. упор.)

фальшиве їхнє навчання вплине на відповідне вживання грошей. Небіблійне відношення до грошей є великою духовною небезпекою.

У протилежність навчання фальшивих учителів, Павловий всеохоплюючий керівний принцип щодо багатства такий: „Великий же зиск — то побожність із задоволенням” (1 Тим. 6:6). Великий зиск походить не від двох автомобілів у гаражі, але він походить від побожності й задоволення. Слово „зиск” означає „основні необхідності”. Побожність із задоволенням є основною необхідністю життя християнина. Не робить різниці, що ще людина має, але без побожності із задоволенням вона має тільки надбудову без основи.

Що є побожність? Це включає принаймні, що ап. Павло перераховує у в. 11 — правда, віра, любов, терпеливість і лагідність. Задоволення включає ті внутрішні ресурси, закладені в житті віруючого ласкою, які вчинять його задоволеним у різних настроях та обставинах життя. Це є задоволення знати, як „бути в упокоренні... й у достатку” (Фил. 4:12). Це не означає, що людина вже не повинна намагатися поліпшити свою долю, але це означає, що задоволення допомагає вчитися любити волю Божу, не зважаючи на обставини, до яких вона може привести людину. В нужді задоволений, і в недостатку задоволений — пам’ятаючи, що іноді є багато важче бути задоволеним у достатку, ніж у нужді. Оце є перший великий принцип, який повинен вести віруючого через складність багатого життя.

У щоденнім житті цей принцип означає, між іншим, що надбання найновіших причандалів¹⁴ не є найважливішою справою в житті. Віруючий, не оточений найновішими речами, не повинен засмучуватися, якщо навіть сусіди та інші християни дивляться на обличчя, бо Бог дивиться на серце. У серцях Його дітей Господь бажає, найперше, знайти побожність із задоволенням. Купувати забагато може бути виявом нашої любові до речей і доказом нашого браку любові до Бога.

Щоб ніхто не подумав, що цей принцип виправдує ледарювання, прикрите побожним роздумуванням весь день, не звертаючи уваги на фінансові відповідальності, то ап. Павло пояснює це дуже ясно, що християнин є зобов’язаний підтримувати свого проповідника (1 Тим. 5:17-18) і його родину (5:8). Не виконувати цього означає вважати себе гіршим від невіруючого.

Інший важливий принцип у цьому розділі: Не любіть грошей, ані того, що вони можуть купити. „Бо корень усього лихого — то

¹⁴ Причандали — речі, предмети (прим. упор.)

грошоловство” (6:10). Із одного боку, це означає, що християнин не повинен жадати грошей або речей, які можна за них купити. Із другого боку, наказ не говорить, що християнин не повинен користуватися речами, які Бог дає йому, якщо вони придбані для відповідної цілі й куплені по волі Божій. Також важливий і той факт, що цей вірш не говорить, що гроші самі по собі злі, а тільки що чиєсь ставлення до них може бути злим. Справді, ап. Павло говорить у цім самім розділі, що Бог дав нам усе на втіху (в. 17). Деякі обманно побожні люди горді або фальшиво скромні через те, що вони чогось не мають! Жодна фальшива покірність чи навіть почуття сорому не виправдані, якщо БОГ дає вам щось. А якщо ви маєте щось із волі Божої, то будьте вдячні, користуйтеся ним, і не соромтеся мати щось гарне й нове. Якщо ж минулорічна модель може бути достатньою, тоді як інші християни мають найновішу, то нехай побожність із задоволенням, а не любов до речей, керують вашим серцем. Також важливо пам’ятати, що купити щось по зниженій ціні якраз не є справедливо. Купування по будь-якій ціні може бути несправедливе.

Звичайно, багато „речей” самі по собі є без морального характеру. Це відношення віруючого до речей, а не речі самі, що визначає добро чи зло. Автомобіль не є зло. Новий автомобіль не є зло. **НАЙКРАЩА МОДЕЛЬ** нового автомобіля не є зло. Але найдешевший уживаний автомобіль може бути жахливим злом для християнина, який уже обтяжений боргами й скупий у даванні Богові. Світська система не враховує Бога; таким чином, будь-яке купування, що не приховує Бога, є залицянням до світської системи. Логіка: “Це була така вигідна угода”; раціоналізація: „Але це був розпродаж по зниженій ціні”, — не є виправдання купувати щось або розтрачувати гроші поза волею Божою.

Отже, наука про те, як купувати й довести нашу любов до Бога у всіх економічних обставинах в основному така:

1) Навчіться бути задоволеними у кожній обставині життя; (!) Любіть Бога більше, ніж яку-будь „річ”, що ви маєте або бажаєте мати. Коли приходить добробут, як це у багатьох віруючих сталося, то духовний християнин уживе це, щоб дати більше (пропорційно, не лише в грошовій сумі), а не якраз купити більше.

Ап. Павло закінчує цей розділ щодо особистих фінансових принципів оцим нагадуванням (і пам’ятаймо, що ці слова не стосуються тільки тих, хто має вищу категорію її робітку, — вони стосуються більшості християн сьогодні): „Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на

Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожиток, щоб робили добро, багатилися в добрих ділах, були щедрі та пильні, щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя” (1 Тим. 6:17-19).

Духовний християнин практикуватиме повне давання в часі повного зайняття працею, інфляційне давання в часі інфляції, і розважне купування весь час. І вживанням своїх грошей він доведе, що він має або не має любові до Бога.

9. УЖИВАННЯ ВАШИХ ДАРІВ

Одне з головних значень слова „духовний” є визначити духовні дари, які Бог дає своєму народові (Рим. 1:11; 1 Кор. 12:1; 14:1). Духовні дари тому, що це Дух обдаровує ними, а за належне вживання їх несе відповідальність той, хто отримує їх. Однак є багато віруючих, які не знають значення духовних дарів, ані не мають уяви, який може бути їхній дар, ані не розуміють, як дари вживаються для служіння іншим, через що вони не можуть жити повним духовним життям. Натомість духовна людина знатиме й уживатиме свої духовні дари.

ЩО ЦЕ Є ДУХОВНИЙ ДАР?

Хоч грецьке слово для означення духовного дару вжите в широкому значенні у Новому Заповіті, але воно звичайно відноситься до особливих дарів чи здібностей даних людям Богом. За винятком 1 Петр. 4:10, це слово вжите у Новому Заповіті тільки ап. Павлом. Є три місця де цей предмет дискутується детально — (Рим. 12, 1 Кор 12 і Ефес. 4). Духовний дар це Богом дана здібність для служіння. Це просте окреслення об'єднує численність дари (Богом даних), значення дарів (здібності), і мету дарів (служіння). Якщо ми будемо пам'ятати, що духовний дар головним чином є здібність, то це утримає нас від різного замішання, яке існує в людських думках щодо цього. Багато думають про духовний дар, як про становище у Церкві, яке лише декілька привілейованих осіб можуть займати. Або інакше, вони вважають духовні дари недосяжними для звичайного віруючого; на що він може надіятися, то хіба на це, що колись він довідається про якийсь маленький дар, і що йому дозволять його вживати у якийсь скромний спосіб. Обидві ці думки не є вірні.

Духовний дар є головним чином здібність, дана людині. Це означає, що дар не є місцем служіння, бо дар є здібність, а не де та здібність ужита. Дар пасторства, наприклад, звичайно поєднується з службою чи становищем, що особа може займати у пасторстві. Але дар є здібністю виявляти пасторське піклування людьми, незалежно від місця й обставин. Звичайно, особа, яка має службу пастора, повинна мати й уживати дар пастора, але це саме повинен чинити й декан студентів — чоловіків у християнській школі. Справді (хоч це може видаватися приголомшуючим спочатку), чому не може бути дано християнській жінці дар пастора, щоб його вживати між дітьми в її

сусідстві, або в класі недільної школи, або як декан студентів-жінок? Я не говорю, що жінки повинні ставати пасторами Церков, щоб проповідувати й узяти провід над людьми. Я вважаю, що ця служба чи становище пасторства зарезервоване тільки для чоловіків; але це не означає, що дар або здібність не можуть бути дані жінкам. Хіба ви ніколи не знали жінки, яка служила церковним відвідувачем (і часто була оплачувана церквою)?

Інший добрий приклад, який висвітлює різницю між даром і місцем його вжитку, це дар навчання. Більшість із нас поєднуємо дар навчання з формальним становищем у класі. Він певно повинен бути там уживаний, але його теж можна вживати в багатьох інших місцях. Хіба ота мила пані не вживає дару навчання, яка терпеливо й охоче провадить Біблійну класу, що мої діти відвідують щотижня в гаражі мого сусіда? Це не є формальна шкільна ситуація, але навчання провадиться на тому місці. Справді, Святе Письмо навчає, щоб старші жінки навчали жінок молодших бути тверезими, любити своїх чоловіків, любити дітей (Титу 2:4). Це навчання виконується індивідуально. Дар є здібність, а не місце, де та здібність вживається. Яка велика користь була б Христовій Церкві, якби кожен її член усвідомив, що він може вживати духовні дари весь час і в різних обставинах.

Духовний дар не є місцем служіння, ані не є служіння для якоїсь особливої віком групи. Часто можна почути, як хтось говорить, що він має дар для праці між молоді. Фактично, такого дару немає (так само як нема дару до праці між старшими людьми — духовний дар, на який ніколи не чув, щоб хтось претендував!). Фактично, різні віком групи отримують користь від уживання дарів. Звичайно є спеціалізовані методи для різних віком груп, але духовний дар є основна Богом дана здібність, яка вживається через різні методи для інших осіб. Також існують численні методи, які можуть бути вжиті для розвитку дарів, але ці методи не є самі дари. Наприклад, писання є метод, але, навчання й напучування є дари, які можна вживати або в усному або в писемному служінні. Таким чином, духовний дар це сама здібність, а не місце або метод, через який або через яку здібність уживається.

Можливо, ілюстрація допоможе вяснити, що є духовний дар. Я знав чоловіка, який мав дар працювати руками. Він міг зробити щобудь. У його домі був чудовий, оздоблений панеллю кабінет, який він збудував власними руками. Обробка або відновлення меблів не були для нього проблемою. Однак, виконання такої праці не було його професією. Він був зубним лікарем. І здібним, бо та сама здібність, яка

виявляла себе в його домі, виявлялась у золотих вставках до людських зубів. Який був його дар? Не зуболікування (це було його становище або обов'язок), ані вироби з дерева, чи праця ювеліра (це були засоби які він уживав). Це була здібність працювати своїми руками. Подібно духовні дари не є становищем, яке ми займаємо в Церкві, ані методи, які ми вживаємо; вони є Богом дані основні здібності для служіння.

ЩО ЦЕ Є ДУХОВНІ ДАРИ?

Біблія нараховує більше, ніж дюжину специфічних духовних дарів. Духовні дари, які є специфічно записані в Біблії (але не всі якраз дані в кожному поколінні), є слідуючі: апостольство, пророцтво, чуда, мови, євангелизм, пасторство, служіння, навчання, віра, напучування, розпізнавання духів, вияв милосердя, давання та управління. У (Рим. 12, 1 Кор. 12 і Ефес. 4) подано головне навчання щодо цього. Однак, три з цих дарів, мабуть, усі християни могли б мати й уживати, якби вони бажали. Це служіння, давання й вияв милосердя (Рим. 12:7-8). Служіння означає допомагати; у (1 Кор. 12:28) цей самий дар називається дар „допомоги”. Це основна здібність помагати іншим людям, і нема причини чому кожен християнин не може мати й уживати цього дара. Справді, духовний християнин мусить це чинити. Вияв милосердя споріднений з даром служіння і включає поміч тим, хто хворий чи в утисках. „Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: „зглянутися над сиротами та вдовицями в утисках їхніх...” (Якова 1:27). Не всім будуть дані однакові нагоди чинити це, але без цього роду діяльності не може бути правдивої духовності. Давання це здібність ділитися власними грішми з іншими, і це треба чинити в простоті, що означає не думати про повернення чи зиск для себе в який-небудь спосіб. Ми вже бачили в попереднім розділі, як давання доводить духовність чи її відсутність в очах Божих.

Можливо, належить сказати ще, що кожен віруючий може мати більше, ніж один духовний дар. Хіба що є непослух. Усі могли б, здається, мати три дари для вживання в служінні для Бога. Багато можуть мати більше в різних формах у своєму житті. Дари можуть виявитися в різні періоди в житті віруючого, але, звичайно, духовний християнин буде вживати будь-які форми своїх дарів для слави Божої. Служіння без вживання духовних дарів не є духовним служінням, це тільки вияв своєї власної діяльності.

РОЗВИТОК ДУХОВНИХ ДАРІВ

Хоч це Бог дає нам духовні дари, і хоч це Дух, що дає нам силу уживати їх, віруючий сам може сприяти розвиткові своїх духовних дарів. Навіть найжертвенніша посвята необов'язково гарантуватиме найкраще вживання духовних дарів які людина має. Піддатливість не може заступити відсутності відповідного розвитку дарів, хоч відповідний розвиток ніколи не може відбутися без піддатливості.

Біблія дає дві напрямні для відповідного розвитку духовних дарів. Перша висловлена у слідуючий спосіб „Дбайте ревно про ліпші дари” (1 Кор. 12:31). Тут видно приклад, в якому слово „дбайте” не вжите в негативному значенні. Основне значення слова є „будьте запопадливі¹⁵”, що може бути спрямоване до доброї або злої мети. У цьому вірші воно означає ревне бажання кращих дарів, кращі дари були щойно перераховані ап. Павлом у в. 28, він подає порядок пріоритету для деяких духовних дарів.

Як хтось може ревно бажати кращих дарів? Це певне означає сісти й викликати досить віри, щоб бути спроможним одержати їх, як блискавку з неба. Справді, слово „тож”, яким починається вірш, показує, що ми маємо брати участь у цьому.

Вірш 31 виправляє висновок, який ледача вдача або слабкий розсудок можуть вивести з в. 29 і наступних, припускаючи, що Боже суверенне призначення перевищує людське зусилля. Наше намагання має грати роль, разом із Божим обдаруванням, у духовних надбаннях; звідси контрастне „тож”.

У деяких колах, звичайно, це є анатема навіть пропонувати, що людина має якусь участь у такій справі. Нам говорять, що це цілком Божа праця. Але як інакше можна цей вірш розуміти? Дбати про найкращі дари є справою старанного самоприготування аби бути здатним вручити Господеві наші найкращі здібності для розвитку духовних дарів, які Він дає. Наприклад, якщо хтось дбає про дар навчання, який з черги третій на Павловому списку пріоритету, то він, безсумнівно, мусить витратити багато років для розвитку того дару. Учитель Біблії, який знає оригінальні мови Святого Письма, буде кращим учителем ніж той, хто не знає їх (якщо всі інші чинники є рівні). Але вивчення грецької або старосєврейської мов не належить до віри; це вимагає багато наполегливої праці. Добрий учитель теж буде знати найкращі методи для передавання правди. Звичайно, цього можна навчитися з практики, але навіть цей метод вимагає дисциплінованого

¹⁵ Запопадливі — ревні, старанні (прим. упор.)

самоприготування.

Мені здається, щоб дбати навіть про найосновнішого дара допомоги, який згадується у цьому уривку Павлового списку пріоритету (а це дар, який кожен віруючий може мати), вимагає старанного самоприготування. Багато людей ніколи не зможуть вживати дара допомоги просто тому, що вони не мають часу робити щось для інших, бо вони і досить зайняті власними справами. Але дійсна причина не в бракові часу, а дисципліни, яка допомогла б їм приготувати й дотримувати розклад, який дав би їм час не тільки і для інших, але також дозволив би їм належно заопікуватися їхніми власними справами. У цьому прикладі дисципліна розкладу є необхідною в ревному бажанні дарів допомоги.

Це перша напрямна для розвитку духовних дарів. Духовний християнин напевно питатиме часто Господа, чи він чинить усе необхідне, щоб розвивати дари, які Бог йому дав.

Друга напрямна: Будьте уважні у служінні іншим. Коли ап. Павло висловив своє бажання іти в Рим, щоб побачитися з тамтешніми віруючими, то він сказав, що однією із його цілей було, „щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас” (Рим. 1:11). У чому ап. Павло бажав допомогти, римлянам, то це поглибити й поширити їхнє розуміння повелінь Божих через даний йому дар навчання. Це не означало, що ап. Павло міг ОБДАРУВАТИ їх духовними дарами, але він міг послужити їм своїми духовними дарами. Певна річ, якщо римські християни бажали використати таку нагоду, то їм треба бути уважними до апостолового служіння. Віруючий не мав би жодної користі, якби він, наприклад, залишався дома тоді, як ап. Павло служив у громаді. А інший мав би меншу користь, хоч він і був би присутній на богослужінні, якби не був уважний до апостольського навчання. Оці прості справи — відсутність і неуважність — ще й досі є причиною чому дехто не розвиває своїх духовних дарів. Бог дав Церкві талановитих людей, „щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового” (Ефес. 4:12). Цей процес ніколи не повинен припинятися. Талановиті люди служать іншим, щоб останні розвивалися та у свою чергу могли служити іншим для їхнього розвитку. Ми тільки можемо перервати той цикл, не вживаючи або не розвиваючи повністю дарів якими Бог, за Своєю ласкою, нас обдарував.

Таким чином, ця друга напрямна говорить нам, що кожен християнин, навіть найбільш духовний, має можливість користатися дарами інших. Оце є провідні принципи для розвитку духовних дарів.

ЯК Я МОЖУ ДОВІДАТИСЯ ПРО МОЇ ДАРИ?

Це, звичайно, питання, на яке всі бажають мати відповідь, але на яке не так легко відповісти. Проте три поради можуть тут допомогти.

Перша: Будьте поінформовані. Іншими словами, знайте, які є духовні дари. Можливо, ви вже знаєте, що маєте дар або й два. Можливо, дехто з наших читачів були навчені, що віруючий має тільки одного дара, але тепер ви довідалися, що можна мати й уживати більше дарів. Інші, можливо, не знали, що виявляти доброзичливість до інших є духовним даром.

Колишній мій співробітник оповів мені смішну подію про себе. Він і його дружина дуже бажали подивитися на захоплюючий краєвид, що відкривався з дорогого дачного готелю. Але тому що вони жили на обмеженому бюджеті, то вирішили, що єдиний спосіб, щоб задовільнити своє бажання, піти до готелю на снідання. Так вони й зробили. Вони замовили найдешевший сніданок. Однак, коли мій друг пішов заплатити рахунок, то з нього взяли, як йому видавалося, надмірно дорого за млинці. Вони обоє дивувалися, чому в меню не зазначено ціну за жодну їжу, але вони запевнили себе, що млинці напевно будуть найдешевші. А тепер, на їхню досаду, вони довідалися, що навіть млинці були дуже дорогі. Нарешті вони зрозуміли правду. Це був стіл *d'hote*, а не *a la carte*¹⁶, і вони могли б мати будь-яке снідання за ту саму ціну, що коштували їхні млинці. Але тоді вже було запізно задовольнятися тим, що їм було пропоноване. Подібно буває з багатьма християнами. Вони не знають або іноді не бажають знати всього, що Бог міг би дати їм через духовні дари. Отже, будьте повністю поінформовані.

Друга: Будьте охочі. Якщо ми не охочі до якогось служіння, тоді Бог може не дозволити нам уживати нашого дара. І навпаки, якщо ми вповні охочі чинити щось або йти кудись, тоді Господь може показати нам дари, про які ми навіть ніколи не мріяли. Пригадую, коли ясь я запитав випускного семінарста, що він планує робити після закінчення школи. Він відповів, що був певний, що має дар навчання, і запитав мене, чи я не знаю, де б він міг працювати в цьому напрямку.

Я відповів, що знаю, і що він відразу може почати виклади англійською мовою. Я мав на увазі вчительську посаду на іншому материкові, де він міг би почати своє служіння в англійській мові, а в той самий час вивчав би іншу мову. Але коли він отримав мою

---

¹⁶ *D'hote* — одна “універсальна” ціна для будь-якої страви, а *a la carte* — кожна страву має свою ціну — прим. упор.

відповідь, то відразу віднісся з непевністю і швидко повідомив мене, що він не відчуває покликання до місійного поля. Я його просто запитав, — яка в цьому різниця? Зрештою, хіба він не мав покликання вчити? Яка різниця в тому, де б він це виконував? Але він не хотів навіть думати про працю поза Америкою, а тому не бажав посади, яку я йому пропонував. Як наслідок, протягом усіх його років служіння він ніколи не займався працею викладача. Я не можу не відчувати, що його відмова обмежила Господа вжити його талант викладача.

Але нам не потрібно аж такого драматичного прикладу, щоб ілюструвати цей погляд. Є багато звичайних рядових членів чоловіків і жінок, які не бажають допомагати в праці недільної школи, або навіть прийняти простеньку адміністративну працю в Церкві. Ми повинні бути цілком і беззастережно охочі виконувати що-будь, якщо ми бажаємо довідатися про повне вживання наших духовних дарів.

Третя порада: Будьте діяльні. Уживання одного дару може привести до відкриття інших дарів. Наприклад, який дар мав Пилип? Коли ми вперше знайомимося з ним у книзі Дії Апостолів, то бачимо, що він уживає дара служіння (6:5). Ви можете назвати його дияконом, якщо бажаєте, і на його обов'язку було розподіляти гроші з фонду допомоги. Очевидно, він виконував її вірно. А бачачи успіх у його тяжкому й невдячному завданні, Господь виявив у його житті додатковий дар євангелізації (8:5). Припустімо, що Пилип заявив апостолам, що він не відчував свого покликання служити вдовам. Тоді йому, можливо, ніколи не було б дозволено євангелізувати самарян. Вірність в одній ділянці праці привела до відкриття дару в іншій ділянці.

Фактично, перший дар, що Пилип його вживав, є основний дар обслуговування, допомоги чи служіння. Чи це не дає нам ключа до нашого власного життя? Замість чекати, щоб колись довідатися, які духовні дари нам дані, чому просто не почати вживати дару допомоги, або дару милосердя або навіть дару давання? У той час, як ми належно вживаємо ці основні дари, Бог може виявити в нас інші дари.

Це вчення про духовні дари. Духовний християнин служитиме Богові повним вживанням своїх розвинутих дарів. Цей спосіб діяльності є одним з найважливіших відповідальностей духовного життя.

10. ВІРНІСТЬ

Дуже часто проповіді про духовне життя зосереджуються на кризових досвідах віруючого. У таких проповідях переважно закликається до прийняття рішення. Якщо християнин прислухається до таких проповідей із року в рік, то він або стає нечутливим до постійних сигналів тривоги, або ж він пов'язує духовність тільки з кризовими ситуаціями. Щоправда, ми часто відчуваємо потребу в закликах до посвяти і, певно, треба застосовувати деякі духовні принципи під час криз. Але так само вірно, якщо більшість нашого часу ми проводимо в шаблонності нашого життя, то ми повинні також впроваджувати духовність до цих ділянок.

Кожен християнин буде суджений на основі його вірності: „а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним” (1 Кор. 4:2). Відомо, що більшість діяльності християн складається з шаблонних справ. Тому-то здебільшого в обставинах шаблонності вимагається вірність. Чи ви зауважили, що коли ап. Павло підсумував поведінку християнина, то він споріднив її із звичайними обов'язками життя: „Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли ви інше що робите — усе на Божу славу робіть!” (1 Кор. 10:31). Йому було б майже зайво сказати щось подібне: „Тож, чи ви молитесь, чи свідчите, робіть це на славу Божу.” Ми більше природньо думаємо про славу Божу в цих справах, ніж у їжі та питті. Таким чином, це є шаблонності життя (а також кризи), в яких духовна особа виявить вірність до свого Господа. А це часто найтяжчі ділянки.

Не тільки ділянка шаблонності є проблемою для духовного життя, але послідовність практики є також проблемою. Мало є таких людей, які є неспроможні приготувати себе до незвичайного. Більшість можуть дати продукцію, коли їх змусити. Це є теж правдиво в духовних справах. Якщо нас просять провести час у прилюдній молитві, або якщо нас просять взяти участь у якійсь кампанії, пов'язаній з Господньою працею, або якщо нас переслідують за нашу віру, то більшість з нас знаходять вихід із становища. Але ми всі маємо тенденцію не бути пильними в шаблонному житті. Якщо ми перебуваємо в таких умовах дуже довгий час, то неминуче втомлюємося і часто втрачаємо впевненість просто тому, що шаблонність нас втомлює. Якщо біблійні принципи духовного життя діють взагалі, то вони напевно повинні діяти і в шаблонному житті, і вони повинні діяти

безперервно.

Бог має важливе слово для цієї ситуації, на яке ми повинні звертати увагу, якщо бажаємо жити духовним життям. Те, що Він має сказати, сполучене в одне слово в Новому Заповіті — слово, яке перекладене різно, але яке в основному означає занепадати духом. Це не є фізична слабкість або проста в'ялість, але більш розумове небажання, яке може навіть іноді наближатися до боягузтва. У вживанні цього слова (його знаходимо тільки сім разів у Новому Заповіті) Бог ніби кладе свій палець на основні ділянки життя, на які ми повинні звернути особливу увагу, щоб нам не занепасти духом.

ВІРНІСТЬ У ПРОБЛЕМАХ

„Через те ми відваги не тратимо (не занепадаємо духом), бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, за те день-у-день відновляється внутрішній” (2 Кор. 4:16). Ап. Павло мав багато проблем, коли він писав ці слова. Тільки в його служінні коринтянам він багато натерпівся. Коли він вперше прийшов до Коринту, то євреї відкрито вчинили такий опір, що він був готовий залишити й піти в якесь інше місце. Лише з'явлення Господнє вночі у видінні стримало Павла й утримало його в Коринті півтора року (Дії 18:6-11). Але навіть після цього запевнення Господнього, апостола потягли на суд Галліона, де євреї його обвинувачували. Усе це сталося при кінці другої місійної подорожі. Розпочавши третю подорож, ап. Павло прибув до Ефесу, і прирівняв тамтешні обставини до боротьби з дикими звірями (1 Кор. 15:32). У цьому місті не тільки євреї чинили йому опір, а й погани. Мешканці Ефесу, збунтовані золотарями, влаштували величезний протест проти християн. Це були справи недавнього досвіду ап. Павла, коли він писав 2 Кор. 4:16.

Якщо якась людина мала право занепасти духом, то ап. Павло напевно мав таке право, коли він стояв віч-на-віч із такими проблемами. Але він сказав, що він цього не робить з двох причин. Перше, варто терпіти ради служіння. Якщо ласку Божу можна бачити у житті тих, кому була дана поміч, тоді терпіння від різних проблем є незначною справою. Друге, ап. Павло запевняв себе обітницею, що Бог відновляє внутрішнього чоловіка щоденно, хоч зовнішній чоловік може переживати різні утиски та проблеми.

Приклад і навчання ясні. Духовна особа виявляє наполегливість, не малодушність, не дивлячися на труднощі. Вона не здається, коли шаблонність починає досягати до самої душі. Вона виявить послідовну

й наполегливу вірність до завдання, до якого вона була покликана.

Приблизно шість років пізніше ап. Павло знаходився в інших обставинах. Коли він зажадав суду кесаря, то опинився під домашнім арештом у Римі, чекаючи на розгляд справи. Римське право вимагало, що в таких випадках обвинувачений мусить чекати на суд, аж поки його обвинувачі з'являться. Якби вони не бажали продовжувати судової справи, тоді в'язень мусив би чекати повних вісімнадцять місяців, аж судова справа могла бути припинена. Євреї, що обвинувачували Павла, очевидно вирішили, аби ця судова справа закінчилась через їхню неприсутність на суді, так як цим разом ап. Павло перебував у Римі повних два роки. Фактично, це був їхній хитрий задум. Якби вони були представили цю справу в суді, то нема сумніву, що Павло був би звільнений, а його служіння, таким чином, було б виправдане. Але не представивши справи в суді, вони не тільки стримали ап. Павла від діяльності протягом двох років, а також залишили знак питання над його служінням, так як він не був ані виправданий, ані знайдений винним. А тим часом ап. Павло мусив бути терпеливим, як також його друзі, які разом із ним чекали закінчення справи. Це до цих друзів у Малій Азії він писав: „Тому-то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас” (Ефес. 3:13). Він не бажав, щоб вони були засмучені його скрутним становищем. Безсумнівно, багато віруючих молилися за його швидке виправдання й звільнення, і їм було потрібно терпіння та підбадьорення в цих обставинах. Було б дуже легко й природно розчаруватися, коли місяці тяглися. Як часто більшість із нас готові сказати про проблему: „О, я бажав би, щоб ця справа розв'язалася сяк або так. Я вже навіть не дбаю, якщо це не буде на мою користь — аби тільки вона вирішилася. Я вже довше не можу винести нерішучості”. Ап. Павло міг так сказати, а також його друзі. Але замість цього наука тут для всіх нас така: — бути вірними, недивлячися на нерозв'язані проблеми; поручити їх Богові й терпеливо чекати Його рішення. Подібна вірність напевно характеризуватиме духовного християнина.

ВІРНІСТЬ У МОЛИТВІ

Друга ділянка, в якій ми повинні бути вірні при шаблонності, бо ми маємо тенденцію до малодушності, це наше молитовне життя. Наш Господь навчав, що треба молитися завжди, і не занепадати духом. Аудиторія, яка вперше чула ці слова, складалася з тих, до кого Він перед тим говорив про Свій другий прихід (Луки 17:20 і наступні), роблячи

цю притчу особливо стосовною до тих із нас, що живемо перед самим підхопленням Церкви. Іноді тих з нас, що маємо цю блаженну надію в наших серцях, можна справедливо обвинувачувати, що ми робимося лінивими в Господній праці, тоді як очікуємо Його приходу. А так не повинно бути. Ми повинні бути горливішими. Звичайно, найосновнішою частиною будь-якої християнської праці є молитва.

Історія притчі при дослідженні є в контрастах. Вдова, якої права в тому суспільстві дорівнювали нулю, відрізнялася від несправедливого судді (буквально судді несправедливості) який ні перед ким не був відповідальний. Вдова, якій була вчинена несправедливість, шукала виправлення несправедливості, і вона тільки тому досягла свого, що безперервно приходила до судді. Із цієї розповіді Господь виводить три важливі вказівки щодо молитви.

Перша, що в протилежність несправедливому судді, який цілком не дбав про тих, що приходили до нього, ми маємо Небесного Отця, Який безмежно дбає про тих, що приходять до Нього. Друга є результатом першої: замість безправного становища, в якому знаходилася вдова, ми, як Божі вибрані, наділені усіма привілеями. Ми приходимо до Небесного Отця, бо ми вибрані Небесним Отцем, щоб стати спадкоємцями Його добра. Чому ж тоді нам занепадати духом у молитві?

Ми іноді говоримо, що Бог, здається, не чує наших молитов, не говорячи вже про Його відповіді. Третя обітниця відповідає на це заперечення, бо Господь обіцяє, що Він „їм незабаром подасть оборону”. Слова перекладені, „незабаром” не виключають затримки; вони просто означають швидко, коли час на відповідь прийде. Обітниця не означає, що відповідь прийде так швидко, як тільки висловиться прохання; обітниця означає, що коли настане час для відповіді, тоді всі кусочки головоломки раптом вклядуться до свого місця. Цей самий вираз вжито в (Об’яв. 1:1), де обіцяно, що події, об’явлені в тій книзі, стануться раптом, коли вони почнуть відбуватися. Обітниця не означає, що вони почнуться за часу Іванового життя. Подібно затримка у відповідях на наші молитви не є суперечною до значення обітниці, що виправдання незабаром прийде. А до того часу, ми ніколи не повинні занепадати духом у молитві знаючи, що в Богом визначений час відповідь прийде раптом.

Отже, три обітниці стверджують, що ми маємо Небесного Отця, небесне становище і небесне запевнення. Вони заохочують до вірності в молитві. Духовний християнин не занепаде духом у молитві.

ВІРНІСТЬ У ДОБРИХ УЧИНКАХ

Чи ви колись були знайомі з особою, яка була занадто духовною, щоб бути корисною? Іноді говориться, що він так схильний до небесного, що з нього нема земної користі. Господь кладе свій палець на цю ділянку, пригадуючи нам два рази в Новому Заповіті не забувати добрих учинків (Гал. 6:9; 2 Сол. 3:13). У Посланні до галатів розмір цих звичайних добрих учинків окреслений як „усім робім добро, а найбільше одновірним!” Цього характеру добрість є наслідуванням життя Христа — „І ходив Він, добро чинячи” (Дії 10:38). У Посланні до солунян заохоту до добрих учинків зроблено всупереч поведінки деяких віруючих у тій Церкві. Дехто, можливо, залишили працю під виглядом фальшивої побожності, ніби вони чекали на Господній прихід. Ці люди, замість потрібної діяльності, втручалися не в свої справи. Можливо, ці віруючі намагалися переконати інших, що вони також повинні залишити працю, передбачаючи близькість Господнього повернення (2 Сол. 3:11). Цьому псевдодуховному переконанню було б дуже важко протистати, бо могло б видаватися, нібито йде протиставлення очікуванню Господнього повернення. Ап. Павло виявив безпідставність такого погляду і заохочував вірних до активної діяльності.

У цій ділянці християнські працівники мають чимало проблем. Дуже легко для особи, яка зайнята християнською працею, виправдатися, що нема в неї часу чинити звичайні добрі вчинки, бо вона перевантажена. Але подібне виправдання хибне. Звичайні добрі вчинки належать до Господньої праці, і жодний з нас, включно з перевантаженими працівниками й духовними християнами, не повинен уникати виконувати їх.

ВІРНІСТЬ У СВІДЧЕННІ

Життя добрих учинків мусить бути пов'язане з безпосереднім і позитивним проголошенням Євангелії (2 Кор. 4:1). Чинити добро без свідчення Євангелії є соціальною Євангелією: свідчити Євангелію без добрих учинків є неприкрашеною Євангелією. Якщо ми занепадемо духом у цій ділянці, то якими трагічними будуть наслідки для інших і як неплідним буде наше власне життя. У цьому вірші подано дві причини для проголошення Євангелії. Перша — це сама вістка. Згідно з 2 Кор. 3 — це є вістка життя, слави, праведності, свободи й перемінюючої сили. Друга причина і просто та, що ми самі пережили цю перемінюючу силу, і так як ми знаємо з нашого власного досвіду, що ця Євангелія може

зробити, то ми зобов'язані говорити іншим. Ми ніколи не повинні занепадати духом, тому що ми знаємо ЄВАНГЕЛІЮ, і тому що ми знаємо Євангелію.

Виростити плоди (навернення) свідчення може тільки Бог, але свідчити належить до нашого обов'язку. Наш Господь попередив нас, що багато хто приймуть Євангелію, але через деякий час доведуть своєю безплідністю, що вони не повірили на спасіння (Луки 8:4-15). Ап. Павло попередив нас, що в останні дні буде багато так званої побожності, але вона не виявлятиме оновлення життя, бо не матиме сили (2 Тим. 3:5). Та незважаючи на це, наша відповідальність залишається та сама — сіяти насіння Слова. Той, хто занепадає духом у цій ділянці, не має дійсного й необхідного духовного життя.

Оце чотири ділянки життя, де ми можемо виявити духовність чи брак її у щоденному житті. Знати як жити переможно, не дивлячись на проблеми; бути наполегливими у молитві, навіть коли відповідь на молитву стримана; просто бути добрими до людей та вірно свідчити Євангелію Божої ласки.

Або сказати це інакше (нікого не образивши), навчання про незанепадання духом означає наступне: важливіше приготувати себе до щоденної шаблонної нелегкої праці, ніж включитися до швидкого темпу життя лише ради грандіозних планів. Чим довше я живу, тим більше переконуюсь, що дійсна духовність не доводиться за кафедрою, чи в класі, чи в недільній школі, чи на нараді; найкраще демонструється вона послідовним життям перед Богом, а тоді перед найближчими домашніми. Є духовність тільки напоказ. Духовність же, яку бажає Бог, є та, яка культивується і практикується послідовно й наполегливо в щоденному житті.

**ЧАСТИНА ІІІ.
ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ**

11. ЯК Я МОЖУ ЗНАТИ, ЧИ Я Є НАПОВНЕНИЙ ДУХОМ?

Формула для духовної перемоги видна у виразі: „Наповняйтесь Духом”. І це правильно. Справді, духовність є наповнення Духом. Але що це означає бути наповненим Духом? Які є характерні риси життя, наповненого Духом? Чи людина може знати, що вона є наповнена Духом? Ці питання дуже важливі, але на них не так легко відповісти. До того ж, не всі відповіді ясні. Але ми мусимо пробувати знайти ясні відповіді зі Слова Божого, бо наповнення Духом є основою зрівноваженого духовного життя.

ЩО ЦЕ Є НАПОВНЕННЯ ДУХОМ?

Як із більшістю понять, чітке окреслення допомагає не тільки розуміти основну ідею, але також різні розгалуження, що походять з неї. Надбудова, зведена на ідеї, не є кращою, ніж окреслення її в основі.

Напрямна, що веде до належного окреслення наповнення Духом, знаходиться в Посланні до Ефесян 5:18: „І не впивайтесь вином, в якому розпушта, але краще наповняйтесь Духом.” Це є просто ПОРІВНЯННЯ між п'янством і наповненням Духом. Ми не заперечуємо, що у цьому вірші є гостра протилежність між цими двома станами, але що це порівняння дає нам ключа до належного окреслення наповнення Духом. А тим ключем є ідея керування. Ми бачимо у цьому порівнянні, що і п'яниця, і духовна особа є керовані люди — один керується алкоголем, що його він спожив, а інший — Духом, Якого він отримав. Під впливом і керуванням алкоголю людина діє і думає у неприродній їй спосіб. Подібно і християнин, який наповнений Духом, є керований Духом, думає і діє у неприродний йому спосіб. Це не натяк що його життя буде безглузде чи ненормальне, але що він не житиме життям, для нього природним, цебто за його старою природою. Отже, бути наповненим Духом означає бути керованим Духом.

Інший факт про наповнення Духом, який також зазначений в (Ефес. 5:18), це повторний досвід. Час дієслова у вірші є теперішній, що говорить про тривалу дію у протилежність одноразовій дії. Іншими словами, християнин може бути наповнений, ще раз наповнений і наповнений знову. Це видно в житті апостолів за днів першої Церкви. У день П'ятдесятниці вони були наповнені Духом (Дії 2:4). Трохи пізніше, після молитви про відвагу, та сама група була наповнена знову (Дії 4:31). Цікаво й важливо зауважити, що наповнення Духом вдруге

сталося не тому, що якийсь гріх увійшов до їхнього життя після дня П'ятдесятниці. Це друге наповнення сталося тому, що їм була потрібна сила в нових обставинах — їм потрібна була відвага, щоб проповідувати Євангелію, не звертаючи уваги на заборону синедріоном. Іншими словами, повторні наповнення можуть бути потрібні тому, що склалися обставини життя, які необхідно підпорядковувати проводіві Духа. Звичайно, християнинові також потрібно бути наповненим знову й знову Духом, аби гріх не мав сили керувати його життям.

У Посланні до ефесян 5:18 говориться про ще один факт наповнення Духом. Наповнення Духом вимагається від християн (дієслово „наповняйтесь” є наказ). Від віруючих очікується наповнення Духом; вони не мають іншого вибору для нормального духовного життя. У книзі Дії Апостолів про наповнення згадується дев'ять разів, і завжди в зв'язку з бажаним чи ідеальним станом особи чи Церкви. Безсумнівно, Дух Святий готовий вчинити це саме для Церкви й сьогодні.

ЯК МОЖНА НАПОВНИТИСЯ СВЯТИМ ДУХОМ?

Умови, при яких може відбутися наповнення Духом, часто пов'язуються з певним очікуванням чи проханням тільки тому, що апостолам було наказано, щоб вони чекали в Єрусалимі обітниці Отчої (Дії 1:4). Фактично, очікування й прохання не є передумовою до наповнення. Чого апостоли мали очікувати перед П'ятдесятницею, Господь назвав “обітницею Отчою”, і далі пояснив виповнення цієї обітниці: „охрещені будете Духом Святим” (Дії 1:5). Вони очікували на хрещення Духом, що і сталося в день П'ятдесятниці, — а разом з тим і наповнення Духом (Дії 11:15-16; пор. 2:4).

Ось приклад різниці між хрещенням і наповненням Святим Духом:

ХРИЩЕННЯ	НАПОВНЕННЯ
Відбувається тільки один раз у житті кожного віруючого.	Повторний досвід.
Вперше відбулося в день П'ятидесятниці.	Відбувалося у Старому Заповіті.
Необхідне для всіх віруючих.	Не обов'язково пережите всіма.
Неможливо відмінити.	Можна втратити.
Висуває на становище.	Приносить наділення силою.
Відбувається, коли ми	Відбувається протягом

повіримо в Христа. Відбувається без передумови (за винятком віри у Христа)	християнського життя. Залежить від піддатливості.
---	--

Хоч книга Дії Апостолів описує приклади хрещення Духом (в день П'ятдесятниці, у домі Корнилія [Дії 1:5; 11: 15-16]), проте пояснення, що відбувається з особою після хрещення, в ній не подається. Тільки в Першому посланні до коринтян 12:13 є пояснення про значення охрищуючої праці Духа: хрещенням ми приєднуємося до Христового тіла. Чому ми можемо сказати впевнено, що хрещення відбувається один раз (тому що християнин, приєднаний до Христа, ніколи не може бути роз'єднаний), бо це стається, коли людина спасається (інакше були б спасені люди, що не були б приєднані до Христа), і це є головним чином справою становища, а не сили. Це все стверджується віршом з Першого послання до коринтян 12:13, в якому час дієслова „ОХРИЩЕНІ” означає закінчену подію, до якої „усі” віруючі включені (а між ними деякі, що не говорили мовами [1 Кор.12:30]), і в якій завершенням є приєднання до тіла Христового,

Крім того, про жодне очікування не згадується у Новому Заповіті після дня П'ятдесятниці, як передмова до хрещення Духом. Лише другий випадок хрещення, згаданий у Діях Апостолів, відбувся в домі Корнилія (10:45; 11:15-16), коли перед тим, ніж ап. Петро закінчив свою проповідь, люди увірували і злинув на них Святий Дух. Порядок приєднання поган до тіла Христового, виявлений у домі Корнилія, не включав ані молитов про це, ані очікування, — тільки віру в Ісуса Христа, у відповідь на яку Бог негайно охристив їх Духом. Бог продовжує дотримувати той самий порядок і сьогодні.

Але як належно розуміти наповнення Духом? Які є умови до цього? Знову ми надаремно шукатимемо на сторінках Нового Заповіту прикладу де віруючі моляться про наповнення Духом після дня П'ятдесятниці. Чимсь найближчим до такого прикладу є Павлова молитва за віруючих у Ефесі — (Ефесян 1:17). Але навіть і це не є молитва про наповнення Духом. Фактично, такого прикладу немає, хоч більшість людей думають, що це служить умовою до наповнення Духом.

Хоч Бог не вимагає від нас, щоб ми очікували і виснажливо молились про наповнення Духом, то це не означає, що наповнення

відбувається без жодних умов. Умовою до цього є послух. І тоді, як молитва сприяє вимогам послуху, то піддатливість є передумовою до наповнення. Це якраз те, що ідея керування має на увазі. Що Дух не накидає Свого керування нашим життям, то ми повинні добровільно підкоритися під Його керування, а це закінчиться наповненням чи керуванням Духом.

Піддатливість включає першу повну дію посвяти (як обговорено в 7 розділі цієї книжки) та щоденне ходіння в силі Духа. Про це говориться в Гал. 5:16: „І кажу: ходіть за Духом, — і не вчините пожадливі тїла”. Тут час дієслова є теперішній, що вказує на безперервну залежність від Духа. Фактично, ходіння, за своєю природою, це послідовність залежних дій. Коли підійнято одну ногу, щоб її поставити попереду другої, то це зроблено з певністю, що нога, залишена на землі, утримає повну вагу тїла. Кожна нога в свою чергу діє, як опора, тоді як друга нога посувається вперед. Ходити можна успішно лише тоді, коли ми впевнені в силі наших ніг. Подібно християнське ходіння полягає на певності, що нашим життям керує Святий Дух.

Бути наповненим Духом означає бути керованим Духом. А бути Духом керованим вимагає покори посвяченого життя і щоденної залежності від сили Духа. Молитва і людське зусилля можуть бути включені, щоб виконати ці умови, а коли вони виконані, то входить в силу керування Духа (а також наповнення).

А тепер виникає практичне питання: Чи ви можете сказати, що ви наповнені Духом? Якщо ви колись були на Богослужінні, де проповідник звернувся до тих, що наповнені Духом, підійняти руку, то ви зауважили, що більшість вагалися це зробити. Чи це вагання правильне? Чи людина повинна знати, що вона наповнена Духом, і не стримуватися від підіймання руки? Деякі провідники розуміють, що не повинно бути вагання, і спонукують народ Божий бути піддатливими Духові і свідчити, що вони наповнені Духом. Що ж правильніше — вагання, яке більшість із нас мають, чи відкрите свідчення, яке дехто бажає, щоб ми мали?

У певному сенсі обидва погляди вірні. Цілком певно, що коли хтось піддається керуванню Духа, то Дух керує його життям. Це є наповнення, і людина може бути певна, що вона керована або наповнена Духом. Чому ж тоді вагання? Тому, що ми усвідомлюємо, що ніхто з нас ще не досягнув мети, і що при розвиткові життя виявлятимуться ділянки, які потрібно буде підкорити під керування Духа. Ходіння не є

досягнення. Кожен крок треба робити в залежності від Духа, а з кожним кроком існує небезпека спотикнутися. Тому люди нерішучі підійняти руку, хоч вони знають, що наповнені Духом, бо усвідомлюють, що завтрашні проблеми й обставини принесуть нові випробовування, які потрібно буде переборювати. Ап. Павло писав про таку певність і непевність: „Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюся; Той же, Хто судить мене, то Господь” (1 Кор. 4:4). Щодо наповнення Духом, дехто потребує запевнення, що вони можуть переживати Його керування; а декого потрібно попереджувати проти надмірної самопевності, щоб вони не думали, що вже більше не буде боїв за керування.

ЯКІ Є ХАРАКТЕРИСТИКИ ДУХОМ НАПОВНЕНОГО ЖИТТЯ?

Як може хтось знати, чи він є наповнений Духом? Яким повинно бути його життя? Яким чином наповнені Духом християни будуть подібні до інших християн, і як вони відрізнятимуться? Відповіді на ці питання є важливі, щоб знати напрямні наповненого Духом життя, і вникати заснування суб'єктивного зразка, до якого дехто примушує віруючих пристосовуватись.

1. Хриstopодібність. Хриstopодібність є першим свідомством наповнення Духом. Вона є загальною характеристикою наповнених Духом, цебто всі, що наповнені Духом, виявлятимуть риси хриstopодібності у своєму житті. Але що це є хриstopодібність? Безумовно, більшість із нас мають нахил віддзеркалювати власне розуміння хриstopодібності у своїх характерних особливостях, ніж намагатися перемінити свої характерні особливості за взірцем біблійної хриstopодібності. Люди, що розглядають зовнішню сторону, приходять до висновку, що Христос був активною, дружньою особою. Люди, що зосереджуються на внутрішній стороні, можуть тільки зображати Його лагідним і тихим, Який ніколи не обстоював Себе. Завзятий християнський комерсант, мабуть, думає, що Христос був би мільйонером, якби Він був став комерсантом; тоді як звичайний, несміливий віруючий певний, що Господь не бажав би мати нічого спільного з комерцією, з фінансовою біржею та з усіма фінансовими справами. Неминуче, ми маємо тенденцію передавати себе до своєї власної концепції хриstopодібності.

Що є дійсною хриstopодібністю? Більшість погоджуються, що це плід Духа. Згідно з Посланням до галатів 5:22-23, сюди входять дев'ять частин цього плоду. Якщо Дух керує чийсь життям, тоді плід Духа стає

видимий, а це належить до хриstopодібности. Але плід Духа часто розуміється у дуже поверховий спосіб, який породжує недосконале розуміння хриstopодібности.

Що ж дійсно мається на увазі під дев'ятьма рисами плоду Духа? Що, наприклад, є любов? Певно, це не якась безхарактерна сентиментальність. Любов є виконання волі Божої, і це може включати різноманітні дії. Наш Господь, як Любов, не міг чинити чогось нелюбовного, навіть коли Він насильно вигнав грошомінів із храму. Любов може іноді покрити гріх, не викривши його, але вона ніколи не схвалює гріха. Хриstopодібність включає основну любов чинити волю Божу, яка могла б, у даному випадку, бути виявленою в дії яка назовні, видається неприємною.

Подібно радість не є залежна від зовнішніх обставин, але у Святім Письмі вона пов'язана з тим, щоб інші віруючі прогресували в знанні правди (3 Ів. 4; Фил. 2:2; 1 Сол. 2:19). Іншими словами, хриstopодібна радість приходить від ефективного служіння іншим людям, так як Христос чинив (Євр. 12:2).

Мир є спокій, що його тільки віруючий може знати, бо він має правильне відношення до Бога (Рим. 5:1; Ефес. 2:17). Мир не приходить від земного забезпечення, ні від майнового стану, як дехто думає (Мтв. 8:20). Мир із Богом можна переживати навіть серед найбільшої дисгармонії земних обставин (Мтв. 10:34), бо він ґрунтується на нашій спільності з Господом. Звичайно, мир має свої розгалуження, але Біблія попереджує нас, що не завжди буде можливо жити в мирі з усіма людьми (Рим. 12:18).

Довготерпіння є рівністю у характері й поведінці, що змушує його ніколи не виявляти жадання помсти. Воно включає рису терпіння, а також позитивну стриманість, яка діє в людях, щоб удосконалити славу Божу в них. Воно може включати спонуку (Ів. 14:9), але це завжди робиться з метою сприяти його ростові в ласці.

Лагідність і добрість — це дві сторони тієї самої монети. Перша означає добрі думки, а друга — ніжні дії. Безперечно, наш Господь завжди був хриstopодібний, а тому знищення Ним гурту свиней не можна вважати суперечним доброті.

Вірність означає жити й служити постійно та використовувати кожен нагоду, яку Бог нам дає. Це включає постійність у праці, поклоніння і свідчення. Звичайно, вірність виявляється в моментах життя, але для усіх нас вірність у значній мірі є справою побожності в життєвій боротьбі. Наш Господь виявив її в обставинах Свого нелегкого

змагання на землі (Луки 2:52; 4:39; Євр. 5:8). Цей плід Духа обов'язковий для всіх віруючих (1 Кор. 4:2).

Лагідність є шляхетність. Це не слабохарактерність (зауважте, як наш Господь повівся серед Своїх опонентів — Мтв. 15). Про Мойсея, великого провідника, сказано, що він був найлагіднішою людиною на всій землі (Числа 12:3). Сьогодні провід дуже часто базується на динамічній особистості чи особистому магнетизмі; біблійна ж велич основана на лагідності.

Самоволодіння є дисципліною в усіх ділянках життя, особливо в ділянці моральності. Це означає привести всі сторони до дисциплінованої покори, щоб життя могло бути так дбайливо впорядковане, як тільки це можливо, щоб виконувати волю Божу. Це, певно, означає, що там не повинно бути ледарства, неохайності, безцільності чи потурання своїм забаганкам.

Усі ці дев'ять рис разом складають плід Духа. Уже той факт, що вони є плід, а не плоди Духа нагадує нам, що всі дев'ять повинні бути разом, об'єднані, і повинні впливати одна на одну та створювати рівновагу, Духом керовану і плодоносне життя.

А тепер виникає практичне питання. Дозвольте мені навести приклад. Я чув багато свідощів від нових студентів приблизно такого змісту: „Коли я вперше прибув до школи, то я був у класі доктора такого-то, і я ним дуже захопивсь.

Я бажав бути подібним до нього. А тоді я пішов до класу професора такого-то, і він мене так захопив, що я забажав бути подібним до нього. Це продовжувалося в усіх моїх класах, і кожен професор видавався таким зразковим, що я бажав влаштувати за цим зразком своє життя. Але по якомусь часі я засмутився, бо усвідомив, що не міг бути подібним до них усіх. Тоді я прийшов до переконання, що Бог бажає, щоб я був найкращим представником самого себе. І це ким я намагаюся бути.” Звичайно, помилка у такому висновку є та, що Бог бажає, аби я був найкращим представником ХРИСТА, яким я можу бути. Однак, сказавши це, я усвідомлюю, що це ще не все, тому що є Богом дані різниці між вами і мною. Отже, практична проблема, яку хриstopодібність приносить, полягає в наступному: Якби усі віруючі були хриstopодібні, то в який спосіб ми всі були б подібні, а в який відмінні?

Відповідь полягає у взаємовідношенні між хриstopодібністю, природними дарами, духовними дарами та особистістю. Різниці у природних обдарованнях, включаючи риси особистості, є частиною усіх

нас. Деякі з цих різниць є аморальні¹⁷, цебто вони є ані злі, ані добрі самі по собі. Але деякі є наслідком грішної природи й міри, до якої вона контрольована чи розв'язана. Як віруючі, ми ще є додатково обдаровані духовними дарами в різних комбінаціях для кожного з нас. Стара природа у віруючому не є викорінена, й вона може продовжувати виявляти свої риси в житті людини. Природні різниці не обов'язково стираються, коли ми стаємо християнами. Але все ж таки христоподібність є абсолютність, яка не є відмінною для кожного віруючого. Всі повинні виявляти такий характер і таку поведінку, яку плід Духа породжує. Всі повинні виявляти плід Духа, але кожен робитиме це через його відмінну особистість і його особливими дарами. Будуть різниці тому, що є різні обдаровання; але повинна бути й подібність тому, що Дух керує. Ніколи не повинно бути виправдань через небажання дозволити Господеві зробити зміни у наших особистостях, або тому, що ми дозволяємо грішній природі панувати над нами.

Говорячи конкретно, віруючий із низьким коефіцієнтом розумового розвитку повинен виявляти любов, радість, спокій і т.д., а віруючий із високим коефіцієнтом розумового розвитку повинен чинити подібно у його сфері діяльності. Віруючий із меншими дарами повинен уживати їх так, щоб він міг принести плід Духа; також віруючий із більшими дарами повинен робити так само. Людина, що живе тільки зовнішніми справами, що топче інших тільки завдяки своєму впертому характерові, повинна прагнути, щоб Дух перемінив її й наділив лагідністю. Лінивий християнин ніколи не повинен ставитися поблажливо до своєї хиби, але повинен дозволити Святому Духові випрацювати дисципліну в його житті. Христоподібний характер і поведінка християн повинні бути тотожними. Богом дані відмінності в нас роблять нас різними; а грішних різниць ми ніколи не повинні терпіти. Я повинен бути найкращим представником себе, яким тільки можу бути та яким Господь може мене зробити, якщо тільки ота репрезентація виявляє христоподібність в поведінці моїх особливих, Богом даних, якостях життя. Такий спосіб життя є керований і наповнений Духом.

2. Життя служіння. „А останнього великого дня святі Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його.” Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто

---

¹⁷ аморальні — тут: такі, які не стосуються моральності

ввірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений” (Ів. 7:37-39). Протягом семи днів свята Кучок вода, принесена із ставка Сілоам, була лита під час ранньої жертви. А на восьмий день, коли наш Господь сказав ці слова, очевидно, литих жертв не приносилося, а це ще більше підкреслило Його твердження, що Він є тією живою водою, яка задовільняє.

Але Він не тільки сказав, що Він може вгамувати спрагу, Він передбачав, що Святий Дух переповнить життя віруючого, наділяючи благословінням, яке Він одержав. Звичайно, Духові треба дозволити зробити це, доручивши Йому керівництво над життям віруючого.

Яке служіння Духом наповнений віруючий буде виконувати? Відповідь у загальному така, що віруючий розвиватиме в силі Духа його особливу різноманітність дарів. Але є ще інша відповідь, і вона походить від надзвичайного наповнення Духом, описаного у книзі Дії Апостолів. Зауважте приклади наповнення Духом, і що сталося після цього.

Після наповнення Духом в день П'ятдесятниці (Дії 2:4) навернулося три тисячі людей (Дії 2:41). Ап. Петро був наповнений знову, як він промовляв до синаedrіону (4:8). Після того, як там попередили його не проповідувати більше про Христа, учні, вислухавши звіт ап. Петра, молилися, аби Господь дав їм сміливість не звертати уваги на заборону і продовжувати своє служіння. Знову вони були наповнені Духом (4:31), і люди постійно спасалися (5:14). Вибір сімох дияконів, що допомагали б апостолам, (кваліфікацією для зібраних мало бути наповнення Духом [в. 3], закінчився наверненням багатьох священиків до Господа (6:7). Від смерті Степана, одного із семи дияконів, прийшло навернення апостола Павла (8:1; 9:5). Від самого початку свого нового життя у Христі, ап. Павло був наповнений Духом (Дії 9:17), а плід його життя є добре відомий (Дії 13:9). Запис про Варнаву, мужа, повного Духа Святого та його служіння, знаходиться у тому самому вірші: „І прилучилось багато народу до Господа!” (Дії 11:24).

У кожному випадку, згаданому в книзі Дії Апостолів, наповнення Духом та керування учнями у служінні для Господа супроводиться спасінням душ. Цей зв'язок між наповненням і здобуттям душ повинен бути більше безпосереднім у житті більшості віруючих. Це було фактом у первісній Церкві, і залишається маніфестацією наповнення сьогодні. Звичайно, є також посередні й не менше важливі зв'язки. Це вимагало у праці першої Церкви помочі багатьох, щоб досягнути захоплюючих

наслідків, записаних у Діях Апостолів. Ті, що молилися, мали участь у здобутті інших, як і ті, що жертвували із свого майна, щоб покривати потреби (4:34), були важливим зв'язком у приведенні багатьох душ до Христа. А Церква, в якій кожен уживав свої дари під проводом Духа, бачила, як душі спасалися, коли її члени були наповнені Духом. Отже, ми приходимо до висновку, що християнське служіння, яке закінчується наверненням людей до Христа, є характеристикою Духом наповненого життя.

3. Хвала, поклоніння, подяка й покора. Після класичного вірша про наповнення Духом у Посланні до ефесян 5:18, слідує список чотирьох характеристик такого життя. Перша — це зовнішній вислів подяки: „розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними”. Друга — внутрішнє відношення поклоніння: „співаючи й граючи в серці своєму для Господа”. Третя — „дякуючи завжди за все”. Цей вислів є надзвичайно широко охоплюючий, і був написаний людиною, яка тоді знаходилася під домашнім арештом у Римі. Четверта — це покора один одному, яка впливає на всі сторони життя, так що спокій і згода пануватимуть між чоловіками й жінками, батьками й дітьми, працедавцями й працівниками.

Кожна з цих характеристик Духом наповненого життя служить перевіркою чи ви є наповнені Духом. Брак внутрішньої радості й брак зовнішнього її висловлення у співі та свідочстві означає брак керування Духом. Відношення з незадоволенням походить від нас самих, а не від Духа, бо Дух бажає навчити нас бути завжди вдячними. А незгода вдома чи на праці не від Господа, а від нас самих. Того часу ми знаходимося там, звідки ми розпочали, бо на самому початку я сказав, що духовність найкраще доводиться вдома.

Як я можу знати, чи я є наповнений Духом? Найпростіша відповідь дається такою перевіркою: Чи я, в міру мого знання і здібності, довірив керування моїм життям Йому? Якщо відповідь позитивна, то ви є наповнені Духом. Але це ще не все. Бо завтра може виникнути інша проблема, або нова обставина, в якій ви переберете керування до власних рук, і тоді ви не будете наповнені Духом.

Основна перевірка полягає у керуванні; стверджуючими доказами наповнення Духом є ті характеристики, які ми щойно обміркували. Якщо хриstopодібність розвивається (вона ніколи досконало чи повністю не розвинеться у цьому житті), якщо ваше життя є віддане для здобування душ, і якщо хвала, поклоніння, вдячність і покора є у вашому серці й діях, тоді Дух керує вашим життям. Вам непотрібно

шукати якогось надзвичайного виявлення наповнення Духом, ані непотрібно вам благати про екстатичний досвід. Передайте керування Богові, нехай воно знаходиться постійно в Його руках, і вживайте всі вам доступні сили, щоб розвивати біблійні характеристики Духом наповненого життя.

12. ХИТРОЩІ ДИЯВОЛА

За словником, хитрість є „обман або виверт, лукава вигадка, облуда”. Хитрощі сатани є головною турботою християнина, який бажає жити духовним життям. А все ж таки, як і в інших ділянках життя, це також така справа, яка потребує рівноваги. Є віруючі, які бачать сатану при праці в різних обставинах життя; інші цілком не визнають його діяльності. Дехто цілковито, чи принаймні практично заперечує його дійсне існування. Очевидно, є і такі, які вважають, що сатана існує тільки в розумі людини; тому-то той факт, що ми думаємо, що він існує, є його єдиним існуванням. Святе Письмо навчає, що сатана існував ще перед створенням людини. Отже, він існував ще перед тим, ніж існував людський розум, щоб його збагнути або усвідомити його існування (Єзек. 28:13-15). Крім того, кожна згадка нашого Господа про зло є доказом дійсного існування сатани (Мтв. 13:39; 25:41; Луки 10:18; Ів. 12:31; 16:11), бо інакше людина була б змушена зробити висновок, що Христос не знав, про що Він говорив. Звичайно, модерна теологія пояснює ці відсилачі, що Христос нібито пристосовував Себе до незнання людей Його часу; але таке пристосовування, якщо воно так було, зробило б недійсною Його усю проповідь. Сатана існує. Біблія і наш Господь стверджують цей факт.

Але — вертаючись назад до хитрощів чи обману сатани — як сатана може бути таким розумним? Є принаймні три факти, які сприяють його майстерності обману. Насамперед, він належить до порядку створінь, що є вищий за людський (Євр. 2:7). Він є ангол, хоч тепер упавший, але між анголами він був херувимом (Єзек. 28:14).

Це, здається, мало б давати сатані правну перевагу над людиною.

Досвід сатани значно більший, ніж людський. Через свою довговічність сатана здобув ширину й глибину досвіду, що його протиставить обмеженому знанні людини. Він спостерігає віруючих у кожній їхній ситуації і, таким чином, може бачити з точністю, як ми будемо реагувати на обставини. Хоч сатана не є всезнаючий, але його великий досвід і спостереження за людиною протягом її цілої історії на землі дає йому знання, що перевищує знання людини. Сатана також знає Біблію, тому віруючий і тут не має особливої над ним переваги.

Інша перевага, яку сатана має, це його здібність змінювати себе у різні способи. Він може представити себе алголом світла, а своїх слуг — слугами правди (2 Кор. 11:14-15); показати себе змієм з рогами й

хвостом (Об'яв. 12:3-4). Хоч часто говорять, що це останнє зображення не знаходиться у Біблії, але воно там є, і воно там є тому, щоб допомогти нам зрозуміти лютість сатанинської природи у смертельній боротьбі з народом Божим.

Підсумок вищесказаного такий: Сатана, через його правну перевагу, його велике знання і його хамелеонський характер, є ворог, хитрощів якого християнин не повинен приймати легковажно.

ПЛАН САТАНИ

Від часу його першого гріха й аж до його остаточної поразки, план і мета сатани були, є, і завжди будуть — намагатися установити конкуруючу владу з владою Божою. Він висуває систему, якої він є головою, і яка стоїть у протилежності до Бога та Його влади у всесвіті.

Але щоб просунути цю програму, сатана уживає надто обманливий і підступний план. Замість творити царство, відкрито суперечне характеристиці й рисам Божої влади, він намагається підробити Божу природу у світі. Підробка волі Божої була, тепер є, і буде його планом так довго, як він має свободу.

Звичайно, підробка має на меті створити щось настільки подібне до оригіналу, наскільки це можливо, і зробити як найпростішим способом. Якщо б ви підробляли долари, і ви були б немудрі помістити зображення Лінкольна на них, бо це відразу виявило б їхню підробку. Ви помістили зображення Вашингтона на них, щоб зробити їх так справжніх, як тільки це можливо. Але ви ужили б простішого способу, можливо, менше точне й недосконале гравірування, таким чином, виявляючи вашу підробку для знавців. Але в загальних рисах долари мали б виглядати, як справжні.

Сатана підробляє свої плани під плани Божі, і цей його обман потрібно постійно мати на увазі. Якщо ви усвідомите це, тоді ви будете на шляху до успішного захисту проти нього. А якщо ні, то йому буде багато легше обманювати вас. Він є майстром підробки, і він намагається підробляти, а не робити щось відмінне від плану і волі Божої. Сатана, з усією його розумовою здібністю і довгим досвідом, знає, що коли він поставить щось цілком зле на дорозі християнина, то християнин відразу насторожиться, бо побачить, що це походить від сатани, і стане проти нього. Якщо ж сатана запропонує щось подібне до доброго, то йому може вдатися обманути віруючого.

Сатана відкрито оголосив свою політику підробки, коли він вперше згрішив. У книзі Ісаї 14:14 записано, що сатана так проголосив

свій опір Богові: „Уподібнюсь Всевишньому!” Інакше кажучи, він захотів тільки стати схожим до Всевишнього.

Ми вже дослідили, як сатана запевняв Адама й Єву в Едемському раю (Бут. 3:1-7). Він пропонував Єві спокусливу думку — бути подібною до Бога, знаючи добре й зло, пропонуючи їй плоди, що були добрі для їжі, принадні для очей, і що мали дати знання. Це все видавалося добре, за винятком того, що їсти ці овочі було всупереч об'явленій волі Божій.

Під час спокушування Христа сатана вдався до того самого способу. Пропонувати їжу само по собі не було злом. Порада, щоб Христос кинувся з наріжника храму додолу, не пошкодивши Себе, дала б Йому (якби Він це зробив) визнання від людей, що Йому справедливо належало.

Володіти царствами світу є Його прерогативою, Він пануватиме над ними у майбутньому. Фактично речі, які сатана пропонував Христові (поживу, визнання і владу) не були злі по собі, чи яких Христос не повинен був мати. Що було злом, то це спосіб, через який сатана спокутував нашого Господа цими речами; він пропонував славу без страждання, особливо страждання Його на хресті. Мета, яку сатана пропонував, була відповідна для Христа, але спрощений спосіб обходив хреста. То була хитра підробка, цілком у згоді з звичайними методами сатани.

Із наближенням цього віку до кінця, сатана, черві своїх демонів, висуває фальшиву науку (1 Тим. 4:1) з метою витворити у людей вигляд побожності, але без дійсно сили Божої (2 Тим. 3:5). Ось ще інша підробка — зовнішній вигляд побожності (не безбожності), але такої, яка відкидає силу Божу.

Хіба ж сатана так само не висуває зла? Так, він це робить. Лицемірство Ананії і Сапфіри було викликане сатаною (Дії Ап. 5:3). Невір'я є спокусою від сатани (1 Кор. 7:5). І, звичайно, всі його „добрі” підробки є злі. Треба пам'ятати, що сатана робитиме все, що тільки в його силі, щоб обмежувати волю Божу. Підробка у формі зміни чогось, на вигляд доброго для плану Божого, належить до його головного способу дії, але не завжди він може мати перевагу. Тому і він робитиме все, що може, й діятиме проти людей у будь-який спосіб, у будь-якому місці, та на будь-якому рівні, і застосовуючи зло чи „добро”.

ЗАДУМИ САТАНИ

Виконуючи свій задум, щоб підробити план Божий, сатана має багато планів. Він застосовує їх коли-будь і в різні комбіновані способи. Але бути попередженим означає бути заздалегідь озброєним.

1. Ми вже зазначали, що сатана є майстер — підроблювач.

Це задум облуди. Інший приклад цієї тактики — це сіяння, куколю між пшеницею у цьому віці (Мтв. 13:24-30, 36-42). Кукіль є рослина, znana як плевели (бородата, остиста, засмічена трава), яка у стеблі схожа до пшениці. Тому що кукіль є непридатний для їжі, то його належить відділити між пшениці, що можна легше зробити, коли зерно дозріє.

Сіяти кукіль на полі з метою помсти було злочином за римської влади. У притчі наш Господь уподібнює кукіль, який сатана сіє, до дітей диявола, а пшениця символізує дітей Божих. Сіючи їх разом на полі (що означає світ), диявол сьогодні обманює багатьох. Люди, які справді є куколем, можуть обманюватися думаючи, що вони є пшеницею, бо вони визнали християнство і виявляють деякі характеристики віруючих. Це дає їм помилкове почуття безпеки. Безперечно, багато куколю сидить на церковних лавках і служить у церковних радах, не усвідомлюючи, що вони прямують до печі огненної, де „буде плач і скрегіт зубів!” (Мтв. 13:42). Я часто думаю, що сатана багато більше задоволений із невіруючих людей, які є в церкві в неділю вранці, ніж із тих, хто блукає поза церквою, бо вони є більше схильні думати, що з ними все гаразд, тоді як ті, що не є в церкві, може мають трохи свідомості чи почуття, що не все з ними гаразд. Це один із способів сатанинського обману.

2. Іноді сатана застосовує відкриту протидію праці Божій, щоб перешкодити її розвитку. У Біблії записано декілька таких прикладів.

Коли ап. Павло був у Коринті, то написав свого першого листа до солунян, в якому висловив своє бажання повернутися до Солуня, щоб зміцнити молоду Церкву; але він сказав — „Сатана перешкодив був нам” (1 Сол. 2:18). Ця перешкода, очевидно, стосується поруки, чи умови, яку Ясон повинен був гарантувати, що ап. Павло не повернеться до того міста знову та не порушить громадського спокою (Дії 17:9). Ап. Павло вважав цю діяльність з боку начальників Солуня за діяльність сатани.

В Об'явленні воскреслий Господь попередив Церкву у Смірні: „Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас випробувати” (Об'яв. 2:10). Приклад тут відкритої протидії сатани, підбурюючи

невіруючих проти віруючих.

Того самого часу було сказано, що Церква у Пергамі живе де „престол сатани” (Об’яв. 2:13). Це могло відноситися до поклоніння римському імператорові, або до поклоніння Зевсові при його пишному вівтарі на Акрополі, або до поклоніння грецьким богам у храмі. Або, звичайно, трон, сатани може бути посиленням на всі три форми поганського поклоніння. Справа є в тому, що в цьому випадкові відкриті протидія сатани до Євангелії була б формі неправдивої релігії — тактика, яку він ще уживає сьогодні у формі протихристиянських релігій і так званих „християнських” культів. Форма ритуалу може бути дуже чудова, стандарти можуть навіть бути моральні, але якщо спасаюча смерть Ісуса Христа відкидається, то це є справжня сатанинська система.

3. У просуванні свого задуму, обманливо чи відкрито, сатана часто послуговується апелюванням до інтелектуальної гордості людини. Церква в Тіятирах була попереджена про поширення науки сатани (Об’яв. 2:24). Очевидно, неправдива пророчиця у тій церкві (ім’я, якої можливо, й було Єзавель) вводила неморальність та ідолопоклонство (в. 20), об’єднуючи ці гріхи з якоюсь доктринальною системою, яка не уважала це гріхом. Ап. Павло попереджував, що останні дні відзначатимуться „науками демонів” (1 Тим. 4:1), що, досить дивно, пов’язуватиметься з наукою аскетизму, як засобом догодити Богові й здобути Його ласку. Стримування, скоріше ніж поблажливість, буде частиною сатанинської систематичної теології останніх днів.

Іноді кажуть, що сатану можна знайти при праці і в семінарії і в барі. Безсумнівно, він працює, де тільки бачить нагоду, але йому потрібно менше турбуватися про бар, де людські власні пристрасті автоматично ними керують, ніж про семінарію, де він точить боротьбу за людські розуми, і щоб їх отруїти.

4. Один із часто вживаних способів сатани є застосування різного тиску на віруючого. Це може бути тиск, що постає від нездатності утримати відповідний рівень діяльності. Це сталося з деякими жінками, які почали жити, суворим самозреченням, що виявилось для них непосильним. У їхній невдачі вони наслідували сатану. Тиск отого і життя самозречення був занадто сильний, а збентеження, яке викликало б визнання хиби, було б занадто неприємним, тому вони піддалися впливові сатани (1 Тим. 5:14-15).

В іншому випадку ап. Павло попереджував, що при медогляді сатана міг би легко використати покаяння гріхом обтяженого сумління

для дальшого гріха (2 Кор. 2:11). Щоб запобігти цьому, церква повинна була не тільки простити, а й прийняти брата, який признався й залишив свій гріх. Інакше сатана міг би піддати людину тискові безперервного самообвинувачення, що привело б його до дальшого гріха. Безперервна самоаналіза часто може бути використана для додаткового тиску на віруючого.

Ці два приклади показують, що тиск може походити від особистого відходу від волі Божої (1 Тим. 5), або тому, що хтось не виконує волі Божої (2 Кор. 2). Не завжди сатана навіть мусить входити до наших справ, бо часто ми самі можемо збитися з дороги через наші власні пожадливі, або бути замішаними в справі не з нашої особистої причини. Гордість або зажерливість іноді спонукують віруючого придбати щось таке, що само по собі ані добре, ані зле. Але щоб його добути, вимагається додаткової праці, що може привести до занедбання сім'ї, що у свою чергу спричинить тиснення, які сатана зможе використати, аби перемогти того християнина. Крім того, обставини життя двадцятого сторіччя постійно ускладнюються і вимагають більше й більше проводу Господнього, щоб людина знала, коли сказати „так”, а коли сказати „ні”, щоб вона могла уникнути того тиску, який сатана може вжити, як важіль, проти нього. Ми можемо бути певні одного — він використає кожну нагоду, яку ми йому дамо.

5. Інші його задуми (деякі з них ми розглянемо більше детально пізніше) охоплюють неохоту, відвернення, спокусу, застій і, звичайно, будь-який викрут, який би утримував віруючого від нормальної належної зрілості в духовному житті.

ЗАХИСТ ВІРУЮЧОГО

Дуже часто люди впадають в одну з двох крайностей у своєму думанні про сатану та про його атаки на віруючого. Дехто приділяє багато уваги йому і бачить його активно й підступно зайнятим кожною проблемою чи ситуацією, яка не лагодиться належно в їхньому житті. Недавно я чув про молодого християнського спортсмена, який, зробивши промах, почувався, що він був поза волею Божою і під атакою сатани. При такому погляді на справи, сатані отримує приписані йому заслуги, з якими він справді не має нічого спільного. Ми повинні пам'ятати, що в нас самих є схильність наслідувати, сприяти і чинити гріх. Поєднайте світ із грішною природою людини і ви маєте два вороги, які спроможні побороти християнина без допомоги сатани. Надмірна увага до діяльності сатани може також допровадити до

хворобливої самоаналізи, в якій не тільки кожна діяльність, але кожен мотив докладно розглядається під враженням можливого зв'язку із сатаною. З другого боку, перебільшування втручання сатани може привести до того, щоб усі хиби складати на сатану. „О, сатана це зробив”, — стає відмовкою людини, щоб звільнитися від відповідальності за зроблений гріх. Звичайно, сатана діє через людину, яка несе відповідальність за свою діяльність погоджену з її волею.

Протилежністю надмірній увазі до сатани є недооцінення його діяльності у житті віруючого. Безперечно, сатана задоволений, коли він може поширювати такий обман, бо коли віруючий не усвідомлює, що джерелом проблеми є сатана, то він не може мати правильного підходу до її розв'язання. Сьогоднішній напрям намагатися пояснювати все у природний спосіб, без сумніву, забезпечило сатану маскою, під якою він може працювати. Наприклад, особисті емоційні труднощі, церковні проблеми, несприятливі обставини рідко приписуються сатані. Справді, так робити, здається, просто нерозсудливо, але ще може бути більш нерозсудливо так не робити!

Десь між цими двома крайностями лежить відповідна рівновага, але її не завжди легко відшукати. Ми повинні бути насторожі що до усіх можливих задумів сатани, бо він працює, атакуючи, обманюючи, підроблюючи, і намагається перемогти віруючого при кожній нагоді. Дяка Богові, що ми не беззахисні. Ми маємо належне забезпечення, щоб зустріти його атаки.

1. У двох місцях Нового Заповіту оповідається, що Господь Ісус живе у Небі, щоб заступатися за Своїх дітей (Рим. 8:34; Євр. 7:25). Очевидно, це заступництво за нас має два значення: uzдоровлююче й запобіжне. Уздоровлення потрібне, щоб підтримувати спільність, коли ми згрішимо (1 Ів. 2:1); запобіжність стримує нас від гріха, особливо коли сатана нас атакує. Господь дав нам зрозуміти це через Своє прохання до Отця: „Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого” (Ів. 17:15). Слово „злого” в цьому вірші може бути або середнього роду (зла річ), або чоловічого роду (злий — сатана). Останньому значенню ап. Іван, здається, дає перевагу в своїх посланнях (1 Ів. 2:13-14; 3:12; 5:18-19). Таким чином, Христос просить Отця берегти віруючих від сатани. Що це береження нас від сатани означає, ми повністю не можемо знати по цьому боці неба, але там ми довідаємося, яке значення мала заступницька праця нашого Господа за нас у поразці нашого противника. Це, звичайно, той захист, який Господь робить для нас; ми в цьому не приймаємо участі, за винятком

хіба того, що приймаємо Господнє добродійство.

2. Друга лінія захисту для віруючого полягає в тому, щоб знати, що наміри Божі можуть іноді бути пов'язані з допуском дій сатани, щоб дати нам особливий урок. У таких випадках нашим захистом стає вивчення уроку, який Бог має для нас. Так Бог зробив у житті Йова, коли Він допустив його важке випробування. Щось подібне трапилось у житті ап. Павла (2 Кор. 12:7-10), коли Господь допустив посланцеві сатани дати йому якусь „колючку” в тіло, щоб стримати його від гордості через об'явлення, які Бог дав йому. Урок, який ап. Павло навчився, полягала в достатку Божої благодаті. Покладання на Божу благодать було єдиним засобом, щоб перемогти сатану та підкоритися волі Божій. Таке рішення волі Божої, втручання сатани до життя віруючого є часто незбагненне, але все-таки стається.

3. Щоб перемогти сатану, важливо завжди мати правильне ставлення до нього. Хоч ми маємо Божу силу по нашому боці, проте не належить припускати, що перемога нам автоматично забезпечена. Пам'ятати, що ми вступаємо в бій із могутнім ворогом, означає зайняти правильну позицію до нього. Приклад цього записаний у Посланні ап. Юди 9, де нам нагадується, що навіть сам архангол Михаїл „не наважився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докорить тобі!” Отже, жодний християнин ніколи не повинен почуватися, що він є досить мудрий чи досить сильний, щоб ставати до бою із сатаною без повної підтримки Господньої.

4. Сильне протиставлення сатані з боку віруючого є абсолютно необхідне для перемоги. Навіщо це говорити?

Чи це не очевидне саме по собі? Так, але багато християн ніколи не здобудуть перемоги над дияволом просто тому, що вони ніколи не вирішили повстати проти нього. Вони й досі кокетують з гріхом чи спокусою, що сатана ставить на їхньому шляху. Вони навіть можуть сердечно молитися про перемогу й побожно говорити, що бажають полегшення, але в їхніх серцях ще живе бажання захоплюватися і піддаватися, хоча б тільки випадково, якомусь улюбленому гріхові. Тільки тверде рішення зайняти вирішальну позицію проти злого може поставити їх на дорогу до перемоги.

Ап. Яків писав про це, уживаючи час дієслова, який означає зайняти вирішальну позицію, коли сказав „Спротивляйтесь дияволу, то й утече він від вас” (4:7). Також віруючому дана зброя, щоб він міг стати проти свого противника (Ефес. 6:11, 13-14). Така позиція необхідна як база дій, щоб вести необхідну безперервну боротьбу; без

неї може бути тільки відступ і поразка. Із нею може бути перемога, хоч не без постійної боротьби.

5. Досить проста й стисла формула для поразки сатани є дана в Об'явленні 12:11: „І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого до смерті!” У цій формулі є три елементи. Перший, основа всякої перемоги над сатаною є кров Агнця. Це не є якесь містичне чи навіть магічне застосування майже буквальної крові сьогодні, як віруючий „претендує на неї” чи „занурюється” в її резервуарі. Кров Агнця була пролита на горі поза Єрусалимом, і це стало яким доказом Його смерті. Але Христос воскрес і живе на Небі; Він переміг сатану (Кол. 2:15). А Його перемога чинить нашу перемогу можливою. Ось що мається на увазі під перемогою сатани кров'ю Агнця.

Другим елементом у формулі є те, що ми можемо зробити, щоб застосувати Христову перемогу в нашому житті: — бути позитивними й послідовними у свідченні про Господа. Це фатальна помилка припускати, що віра в Христову смерть є обов'язковою, а свідчення про Христа не є обов'язковим. Якщо нема свідчення життям і устами, то й нема перемоги над сатаною. Господь нагадував Своїм учням: „Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, — і світить воно всім у домі” (Мтв. 5:14-15). Подібно як свічка під посудиною, свідчення, заховане під боягузством, компромісом, світськістю, або байдужим занедбанням, погасне. Іноді (і я сподіюсь, що ніхто мене не зрозуміє неправильно в тому, що я маю сказати) переможений християнин не потребує збільшення часу для молитви чи читання Біблії, — він потребує йти й свідчити більше про Господа.

Третім елементом цієї формули для перемоги є основне відношення до самого життя — відношення самопожертви до рівня готовності умерти за Христа. Таке відношення поставить ряд вартостей у житті людини на відповідні місця значно швидше, ніж що-будь інше. Перемога над дияволом вимагає духа мученика: „Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже” (Мар. 8:35).

6. Перемога над сатаною вимагає, щоб постійно вживати зброю, яку Бог дав християнинові (Ефес. 6:11-18). Це включає правду, яка, як пояс, тримає все разом і дає відповідну орієнтацію в житті. Це, звичайно, є правда Божа, а не людська мудрість, і вона повинна бути основою нашого погляду на життя. Фінанси й дружба, діяльність й

відношення, родина й розваги, наука й психологія мусять бути керовані правдою Божою, як зазначено у Святому Письмі.

Праведність є броня, щоб захищати важливі органи життя. Чи це є приписана праведність, яку ми маємо через перебування у Христі? Звичайно. Чи це є наділена праведність, якою ми живемо щоденно? Звичайно. Обидві вони маються на увазі, бо праведне життя повинно базуватися на праведній позиції, а праведна позиція, яка не виявляє себе у побожному житті, мабуть, не є дійсною.

Наші ноги повинні бути готові чинити волю й працю Божу, бо ми прийняли мир Божий, який приносить Євангелія. Ані спотикання, ані сповільнення не повинно виявлятися у віруючого.

Віра — це великий щит, який служить повною охороною. Це не просто віра у кризах життя, але віра перемогти спокусника в щоденному житті. Ми ходимо вірою, а не видінням.

На голову одягається шолом спасіння. Скільки віруючих думають, що їм потрібно захистити себе тільки від шиї донизу! Ми вже зауважили, що посвячене життя починається від відновлення розуму (Рим. 12:2); наше життя мислення повинно так само пережити результат спасіння.

Єдина наступальна зброя — це меч Духа, який є слово Боже. Це не тільки написане Слово, бо тут ужите й перекладене „слово” означає усне слово. Меч Духа тоді є усне проголошення писаного Слова. Це не означає тільки Новий Заповіт, який хтось носить у кишені, хоч як це дуже добре; скоріше це означає наше усне свідчення. Меч Духа — це слово свідчення (порівн. Ефес. 6:17 і Об'яв. 12:11).

Останньою могутньою зброєю є молитва; не лише висловлювання прохань, але Духом керована молитва.

Оце є зброя, дана для нашої охорони. Але Бог нас насильно не одягне в цю зброю. Ми маємо самі її взяти (в. 13). Звичайно, ми можемо її одягнути в якусь мить, але розвинути майстерне уживання її вимагає практики протягом усього нашого життя. Ми можемо також бути певні, що сатана намагатиметься знайти тріщину у нашій зброї в його невпинній і невтомній боротьбі проти нас.

Дозвольте мені закінчити цей розділ про хитрощі диявола наведенням трьох віршів, які апостол перефразував і зібрав для нас багато років тому, і які служать джерелом дійсного запевнення: „Христос проживає в мені” (Гал. 2:20); „Більший бо Той, Хто в мені, аніж той, хто в світі” (1 Ів. 4:4); „Він мене не покине, ані не відступиться від мене” (Євр. 13:5). Наш Господь є нашою перемогою.

Довіряйтеся йому і вживайте всі засоби, які Він дав, щоб перемогти великого ворога наших душ.

13. СПОКУСА

Спокуса охоплює все людство. Чи як інший переклад Нового Заповіту висловлює це: „Але пам’ятайте оце: — неправильні бажання, що появляються у вашому житті, не є щось нове чи відмінне. Багато інших людей зустрічалися із точно такими ж проблемами ще перед вами” (1 Кор. 10:13а). Фактично, навіть герої біблійної Зали Слави¹⁸ зазнавали ганьби. Пригадуєте Ноеве п’янство? Чи Авраамову малодушність й неправдивість перед поганським володарем? Чи Мойсеєве самозахоплення, яке спонукало його ударити скелю і не впустило його до обіцяної землі? Чи хитрощі Якова? Чи погане відношення патріархів до Йосипа? Чи ремствування Іллі? Чи подвійний гріх Давида? Чи хвальба Єзекії? Чи бунтарський дух Йони? Чи Петрове відречення від Господа? Чи відхід Івана Марка? Чи суперечка Павла і Варнави?¹⁹ Деякі найшляхетніші мужі Біблії не тільки зазнали спокуси, але піддалися її силі.

Але коли читати чи слухати декого про духовне життя, то можна подумати, що так званий переможний християнин ніколи не переживає спокуси; а якщо й переживає, то це незначний і швидко перехідний досвід, який нібито не створює йому проблеми. Я щойно уважно перечитав півдюжини книжок про духовне життя. Тільки одна з них згадала спокусу й то лише у двох параграфах. Можливо, це нереальне відношення до реальності спокуси є причиною знеохоти між віруючими, які думають, нібито вони знають „таємницю” перемоги, і раптом стоять не тільки віч-на-віч із спокусою, але справді є переможені нею.

Але хоч спокуса охоплює все людство, то віруючий не повинен піддаватися їй, бо Бог у Своєму милосерді дає порятунок, щоб ми могли витримати її. Таким чином віруючий, хоч ніколи не вільний від небезпеки спокуси, не повинен піддатися їй. Справді, духовні віруючі більш наражаються на спокусу.

„Справедливо хтось сказав, що духовні віруючі удостоюються боротьби на передніх лініях траншеїв. Там відчувається найшаленіший тиск ворога.

Але вони також мають привілей свідчити про нищівну перемогу над ворогом; сила Божа достатня у великій мірі, а тому так надзвичайно

¹⁸ Зала Слави або Галерея Слави — мається на увазі перелік героїв віри в Євр. 11 — прим. упор.

¹⁹ Буття 9:20-27, Буття 20, Числа 20:7-11, Буття 27, Буття 37, 1 Цар. 19:10, 2 Сам. 11, Ісаї 39, 2 Цар. 20:20-19, Іс. 39, Йони 1:2-3, Луки 22:54-62, Дії 13:13, Дії 15:36-41 - прим. упор.

духовний віруючий є вшанований.”

МЕТА СПОКУСИ

Якщо спокуса є універсальна, то для цього мусить бути якась причина — навіть, можливо, якась поважна причина. І вона є. Насамперед, Бог уживає випробування, щоб випробувувати й перевіряти Своїх дітей. Ап. Петро нагадував деяким страждаючим святим першого сторіччя: „Тіштеся з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробовуваннями, щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа” (1 Петр. 1:6-7). У цьому уривкові два головні слова для спокуси чи випробування є вжиті. Одне при кінці вірша 6-го перекладене „випробовуваннями”, в основному означає зазнавати, проколювати, намагатися і, таким чином, надає зміст проби чи випробування. Коли цього роду випробування чи спокуса походить від Бога, як це очевидно було у випадках читачів ап. Петра, то це не може бути заклик до злого, а скоріше випробування, щоб перевірити християнський характер так випробовуваних. Ап. Яків ясно говорить, що „Бог злом не спокушується, і нікого Він сам не спокушує” (1:13). Отже, коли Бог спокушує чи випробовує, то це, як ап. Петро говорить у вірші 7, щоб випробувати віру. Це слово, звичайно, включає ідею випробування, яке успішно пройшло й яке тоді приносить похвалу випробованому. Ап. Павло заслужив таку похвалу через спроби у ранні роки свого християнського життя, навіть перед тим, ніж він почав першу місійну подорож. Перетерпівши спокуси й випробування, він міг тоді сказати, що Бог визнав його гідним високого доручення (1 Сол. 2:4). Цього роду випробування не є для того, щоб викликати найгірше в нас, а найкраще.

Проте сатана також може бути джерелом спокуси чи випробування (перше слово, напр., ужите в 1 Кор. 7:5), а його відверто визнаною метою є прагнення подолати нас. Якщо ми піддаємося такій спокусі, то, звичайно, не отримуємо Божої похвали, а скоріше докір. Друге слово — „перевіряти” ніколи не вживається відносно випробування християнина сатаною, тому що він не має наміру, щоб віруючий отримав похвалу.

Я думаю, що головна трудність у сортуванні різних ідей, пов'язаних із цією концепцією спокуси, полягає в тому, що для більшості з нас спокуса означає щось зле у собі, або принаймні щось, що веде до злого. Цілком природно для нас мати таку ідею тому, що

багато людей заломлюються під спокусою, і, звичайно, відчують докір, а не похвалу. Інакше кажучи, слово „спокуса” для більшості має значення тільки чогось злого. Справді ж воно ще має ідею випробування, проби й перевірки; а якщо Бог є джерелом випробування, то там не може бути чогось злого. Проте сатана й наше власне тіло можуть спричинитися до того, що вони, а не Бог, є причиною зла. Обставина випробування може бути за дозволом Бога, щоб перевірити нас; але у певний момент наше тіло спокушується і приводить нас до злого наслідку (Якова 1:14-15). Божою метою було очистити нас; сатана ж або наша власна грішна природа можуть перешкодити здійсненню цієї мети.

Перед тим, ніж закінчити нашу дискусію про значення випробування, як це записано у Першому посланні ап. Петра 1:6-7, варто зауважити, що серед таких випробувань віруючий може опинитись у великому смутку та пережитті. Він не втрачає своєї основної радості через його упевнений духовний стан (1 Петр. 1:3-6а), але та радість може бути затьмарена тимчасовим смутком. Помилково думати, що радість і страждання не можуть іти разом.

Друга мета, заради якої Бог може допустити випробування віруючого, щоб навчити його того, чого б інакше він не навчився. Ось чому ап. Петро попереджує нас, щоб не дивуватися навіть вогненним випробуванням, бо наш Господь також терпів, коли був у тілі (1 Петр. 4:12-13). Що страждання зробило для досконалого Богочоловіка? Писання говорить, що Він „навчився послуху з того, що вистраждав був” (Євр. 5:8). Таким чином, випробування і проби повинні навчити віруючих послуху Богові та Його волі.

Випробування можуть бути допущені, щоб збільшити нашу любов до Бога: „Блаженна людина, що витерпить пробу, бо будучи випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його” (Якова 1:12). Випробування повинні навчити нас належної витривалості, як це було з першими Церквами (Об’яв. 2:3, 13). Випробування також спонукують нас поклатися на Бога, і вчать нас незалежності в такі способи, про які б ми ніколи не довідалися. Вони можуть приходити у формі опозиції, коли ми стоїмо за Христа (2 Кор. 1:8-10), або іноді у формі фізичного утиску (2 Кор. 12:7-9). Такі уроки, що можуть нас навчити послуху, любові, витривалості, залежності, є необхідні для повної зрілості у християнському житті. Різноманітні спокуси служать різноманітними уроками.

Але як із усіма спокусами, випробування, яке Бог призначив, щоб

нас чогось навчити, ми можемо не пройти, і лекція для нас втрачає значення. У такому випадку єдиний вихід — визнати свій гріх, устати знову, зрозуміти урок про слабкість тіла та покладатися більше на силу Божу.

Але ви скажете: Адже риск тут такий великий, що Богові було б краще усунути спокуси з нашого життя. Відповідь: Ні, бо випробування служить дорогою до похвали і росту в нашому християнському житті. Перевірка вимагає випробування; спротив сприяє швидкому зростанню; великі успіхи пов'язані з великим ризиком. Випробування це Божий спосіб пропонувати нам можливості для похвали і росту; вони є способом поразки сатани. Якою дорогою ми підемо, залежить у великій мірі від нас.

ОХОРОНА У СПОКУСІ

Перший лист до коринтян 10:13 є великою обітницею для усіх віруючих: „Але вірний Бог, який не допустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її.” Фактично, Бог обіцяє охорону при випробуванні двома способами: пильнує за її розміром та дає полегшення.

1. Бог гарантує обмеження напруженості та рід спокуси до розміру, що ми можемо знести. Це особливо чудова обітниця, коли ми пригадаємо, що вона основана на Його досконалому і повному знанні наших особливих та особистих здібностей знести випробування. Вона не оснований на нашій думці, що ми можемо знести, але на тому, що Він знає, скільки ми можемо знести. Це далі означає, що кожне випробування не тільки можна знести, але знести успішно, У світлі цієї обітниці жоден віруючий не має права будь-коли сказати, що Бог сподівався від нього занадто багато, Як дбайливо Бог охороняв Йова під час випробування; Він дозволив сатані вилити його лютість на того чоловіка і його родину тому, що знав, що Йов міг це перенести. І Йов переніс. Як часто ап. Павло переживав великі утиски, але ніколи понад його сили (2 Кор. 1:8-10; 6:4-10). Навіть коли він втрачав надію на врятування свого життя, то Бог міряв, до якого рівня його можна було випробовувати. Ці ілюстрації показують, що велике випробування означає велике довір'я. Бог не може дозволити, щоб кволий і незрілий, віруючий був суворо випробовуваний, знаючи, що він не зможе його знести.

2. Бог обіцяє забезпечити засобом порятунку — вихід із становища. Він чинить це разом із випробуванням. Прошу зауважити,

згідно з цим віршом Він допускає випробування. Це стверджує, про що ми говорили у попередньому розділі, що Бог уживає випробування, щоб викликати ріст у нашому духовному житті. Віруючий, який думає, що він живе поза спокусою, живе у світі мрій, а не у світі, який Бог призначив для нього. А що це за спосіб виходу? Це, безсумнівно, не втеча від досвіду; інакше остання фраза у вірші не мала б значення, і бо особа, звільнена від спокуси, не зносить її. Також це не обітниця порятунку від майбутніх проб; скоріше це обітниця допомоги, пристосована для особливої проби, щоб дати силу витримати під час спокуси.

Подібна обітниця дана у Посланні до євреїв 2:18: „Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти.” У кінцевому підсумку, кожен засіб допомоги в особливій ситуації пов’язаний із залежністю від підтримуючої сили Божої. Але він також може бути пов’язаний із застосуванням інших ресурсів, які Бог дає, що про них буде мова в наступному розділі.

Зауважте у Першому посланні до коринтян 10:13, що це Бог допускає випробування й одночасно дає вихід із того становища. Випробування, що приходять у нашому житті, є призначені Ним, як також і вихід з них. Або сказати інакше, коли час випробування починається, то доступний є і вихід зі становища. Бог не чекає, щоб побачити, як ми справимося з випробуванням, а тоді щоб раптом подати нам вихід із становища, якщо ми піддаємося; вихід є там протягом усього випробування.

Це обітниця Божа, яка є нашою охороною у кожному випробуванні — дбайливе відмірювання рівня, до якого ми можемо бути випробувані, і послідовне забезпечення засобу порятунку в той час, коли засвоюємо досвід.

СПОСОБИ БОРОТЬБИ ІЗ СПОКУСОЮ

Прикладом і безпосереднім навчанням Біблія дає нам багато порад, як боротися із спокусою. Подробиці діляться на дві категорії: (1) Загальна відповідальність в усіх обставинах. (2) Особливі ресурси для індивідуальних ситуацій.

Не дивлячись на спокуси, віруючий має три загальні відповідальності. Перша, він повинен радіти під час випробування: „Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування” (Якова 1:2). Це не відношення циніка чи стоїка, але переможного християнина, який зустрічає спокуси не з пасивною

по корою, а з позитивною радістю. Це було таке відношення перших учнів, які раділи, що вони удостоїлися прийняти зневагу за ім'я Христа (Дії 5:41). Ап. Павло свідчить, що він радів в утисках (Рим. 5:3). Як це може бути? Ап. Павло й ап. Яків відповідають на це в унісон: Ми можемо радіти, бо знаємо, що випробування, успішно пройдене, зміцнить віру й довготерпеливість у житті, а іноді цього можна досягнути тільки через пережиття.

Друга, християни зобов'язані зносити пробу: „Блаженна людина, що витерпить пробу” (Якова 1:12). Ми вже зауважили, що ота велика обітниця в Першому посланні до коринтян 10:13 не обіцяє звільнення від проби, але поміч у витриманні її. Витримати означає зносити випробування із терпеливістю, постійністю і без нарікання, знесилення чи богозневаги. Хтось може запитати: „Чому це сталося?” Але віруючий, який виявляє витривалість, не буде запитувати, бо знає, що Бог має на меті через випробування викликати ріст та помножити ласку в його житті. Захитатися є гріхом; нарікати означає зазнати невдачі; витримати означає зрозуміти урок, який Бог приготував через випробування.

Третя, віруючий повинен молитися про випробування. Одним із прохань Господньої молитви є: „І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого” (Мтв. 6:13). Знаючи свою слабкість, дитина Божа повинна просити свого небесного Отця, щоб Він не залишив її на дорозі, на якій наразилася б вона на силу диявола. Це прохання тих, хто усвідомлює, що вони є слабкі і вразливі до зла, і щоб Господь не дозволив їм занадто часто або занадто тяжко бути випробовуваними, і щоб у пробах, які можуть прийти, диявол не здобув над ними перемоги. Це прохання не для героїв й ідеалістів, але для звичайних людей, які свідомі своєї слабкості тіла та можливої невдачі, що супроводять кожне випробування.

На додаток до цих загальних відповідальностей є деякі особливі ресурси у Слові, які треба вживати у хвилини випробування.

Перше усього, є випадки, коли віруючий виявить найбільшу силу й мудрість, якщо він утікатиме від ситуації, пов'язаної із спокусою. Деякі надто побожні люди вважали б це за малодушність, але це по-біблійному. Накази так робити цілком специфічні і ясні: „Утікайте від служіння ідолам” (1 Кор. 10:14); „Стережіться молодечих пожадливоростей” (2 Тим. 2:22). Під час першої місійної подорожі ап. Павло утік із Іконії, коли повстав сильний опір проти нього (Дії 14:5-6).

У книзі Буття (39-ий розділ) є чудовий приклад принципу втечі. Йосипові, рабові дому Потіфара, прийшла спокуса через дружину

Потіфара. При першому чіплянні, він рішуче відмовився. Він бачив наслідки цієї спокуси, бо сказав: „Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?” (в. 9). Там не було зволікання, ані вагання, ані компромісу. Але спокуса не відійшла з цією першою відмовою, бо дружина Потіфара настирливо чіплялася до нього „день-у-день” (в. 10). Нарешті „схопила вона його за одягу його, кажучи: „Лягай же зо мною!” А він позоставив свою одягу в її руці, та й утік, і вибіг надвір” (в. 12). Вираз — „і вибіг надвір” — трохи незвичайний, але він підкреслює досить виразно принцип утечі. Іноді багато краще утекти від ситуації, в якій можна піддатися спокусі, ніж залишитись і боротись. Це не є зречення сили Божої, а чесна оцінка слабості тіла.

Другий ресурс, який віруючий має в деяких ситуаціях спокуси, полягає в тому, щоб знищити те, що може стати знаряддям чи засобом гріха. Цей принцип висловлено у Посланні до римлян 13:14: „Але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!” Не догоджати тілові може означати позбутися чого у житті, що примушує людину до гріха.

Чудовий приклад цього знаходимо у подіях, що відбулися у Ефесі під час третьої місійної подорожі ап. Павла (Дії 19:11-20). Коли християнство поширювалося у місті, то новонавернені були докорені, що вони займалися чарами (в. 19). Це були, за загальною думкою, магичні слова й прислів'я, написані на сувоях і амулетах. Деякі складалися з літер, що були написані на вінці, на поясі і на ногах статуї Артеміди, яка стояла у великому храмі в Ефесі. Коли віруючі були докорені за безперервне вживання чарів „доброго щастя” і книг, то вони їх позносили й попалили на великому вогнищі. Вартість самих тільки сувоїв була п'ятдесят тисяч срібних драхм, що згідно з одним підрахунком, складає приблизно п'ятнадцять тисяч доларів. Хоч неможливо визначити точну вартість цих книг, проте вони напевно були дуже коштовні.

Сьогодні, звичайно, ми дуже мудрі й прогресивні, щоб палити книги. Навіть якби ми думали, що такі речі, як кроликові лапки, чотирилиста конюшина, пакетики астрології і щоденний гороскоп у газеті, недоречні у житті християнина, то ми не були б такі немудрі, щоб утратити монетну вартість цих речей, знищивши їх. Ми, можливо, визначили б комітет, що очолив би кампанію, щоб зібрати ці речі і продати торговцям уживаних книг. Тоді, природно, одержані гроші могли б піти на будівельний фонд. Але, звичайно, сталося б далі, що заможні християни нашого дня швидко знайшли б дороги до тих

книжкових крамниць і відкупили б даровані книги. Можливо, це розумний спосіб добувати гроші, але це не є правильний спосіб перемогти спокусу. Іноді цілковите знищення тих речей, які принаджують нас до гріха, є єдиним способом до духовної перемоги.

Недавно я промовляв у одному таборі до молоді на цю тему, вживаючи випадок, описаний у Діях Апостолів 19-ий розділ, як ілюстрацію. Хоч я не згадав про застосування його до сучасного життя, та Дух Святий заговорив до юнака, який декілька тижнів тому повірив у Христа, і він буквально знищив пісні та платівки які, він усвідомив, збуджували пристрасті у його серці й розумі. Ноти на нотних станах і слова самі по собі не є грішні, але їх можна об'єднати у такий спосіб, який принаджує і збуджує бажання, що можуть привести до гріха. Якщо так, то може найкраще позбутися їх.

Не було б тяжко послатися на інші ілюстрації. Звичайно, кожна річ сама по собі не є зла, але вона може стати знаряддям поразки. Усвідомлюючи наші слабості, найкраще не мати навколо нас того, що дає нагоду тілові збуджувати його пожадливісті. Це є шлях до перемоги.

Третій ресурс, що його віруючий може вжити, щоб допомогти перемогти спокусу, є добре товариство. Після поради Тимофієві стерігтися молодечих пожадливістей ап. Павло додає: „Тримайся правди, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця” (2 Тим. 2:22). Добрі друзі можуть допомогти запобігти спокусі. Приповідь висловлює це так: „Хто з мудрим ходить, той мудрим стає, а хто товаришує з безумним, той лиха набуде” (13:20). Спілкування із ворогами Христа було одним із кроків, що привело ап. Петра до відречення від Христа вночі перед розп'яттям (Луки 22:55).

Це не означає, що ми ніколи не можемо спілкуватися із невірними друзями, щоб вони не завели нас у спокусу, але це означає, що коли товариство, християнське чи невірне, має тенденцію потягти нас до низького рівня, то ми мусимо уникати його, як отруту, бо таким воно є.

Це що Біблія має сказати про спокусу. Бог допускає її, щоб довести, навчити й побільшити нашу любов до Нього. Жодний заклик до злого не приходить від Бога. Ми спокушуємося, коли надимося й зводимося пожадливістю власною (Якова 1:14). Але Бог обіцяв не покласти на нас більше, ніж ми можемо понести успішно, та дати нам допомогу й ресурси для цього. Духовний християнин повинен сподіватися спокуси; і духовний християнин пройде спокуси переможно!

14. ВИЗНАННЯ І ПРОЩЕННЯ

Ділянка духовного життя, яка порушила низку практичних питань сьогодні, пов'язана із визнанням гріха. Що є визнання? Коли його треба робити? Чи воно повинно бути публічне, чи приватне, чи обидва? Хіба ж Бог нам уже не простив не дивлячися на те, чи ми визнаємо, чи ні? Який є наш обов'язок щодо прощення один одному? Оце деякі питання, на які даються різні відповіді, і це питання, на які повинні бути дані відповіді, але із Святого Письма.

ВИЗНАННЯ НАШИХ ГРІХІВ

1. Що є визнання? Слово „визнавати”²⁰ означає говорити те саме, цебто погоджуватися або признавати повністю. Таким чином, визнання є признання згоди із стандартом і включає визнання попередньої незгоди. Коли хтось визнає Христа, як Спасителя, то він признає, що те, що він раніше думав про Христа було зле, і що він тепер погоджується з Богом, що Христова смерть заплатила за його гріхи. Коли християнин визнає специфічні гріхи у своєму житті, то він погоджується з тим, що Бог говорить про той гріх, і признає свою минулу незгоду чи провину. Стандартом є завжди безкомпромісне Слово Боже.

2. Чи визнання завжди включатиме покаєння і відвернення від гріха? На це питання не є легко відповісти. Хотілося б сказати, що так, що дійсне визнання завжди буде пов'язане із відверненням від того гріха, який був визнаний. Безперечно, так воно повинно бути, але воно не так завжди є. Який святий знову не впав у той самий гріх, який він раніше визнав і (він думав) залишив?

Яка ж є відповідь? З одного боку, це досить ясно тільки із значення слова, що визнання не є тільки звичайною розмовою про особливий гріх. Погоджуватися з Богом щодо гріха включає не тільки признання, що Бог говорить, що це гріх, але також мати Божий погляд на гріх, до якого входить вимога залишити гріх. Якщо не включити вимогу залишити той гріх, то це буде тільки часткова згода з Богом відносно цієї справи. Таким чином, дійсне визнання не може бути тільки вставленням слів до чогось, що автоматично видає прощення.

З другого боку, чому це так, що багато визнають і залишають свій гріх, а тоді потрапляють до нього знову? Помилка, очевидно, не у

²⁰ Тут „визнавати” і „визнання” є синонімами „сповідувати” і „сповідь” - прим. упор.

визнанні, яке було недостатнє, а скоріше у невикористанні засобів, даних для перемоги над проблемою. Іноді і це ще не є все, бо дехто, незважаючи на всі можливості, потрапляють до того самого гріха знову, переможені силою тіла чи сатани. І визнання не було недостатнє у таких випадках. Ми повинні розрізняти між визнанням, наступним життям і силою гріха. Іншими словами, здається, що нема гарантії у Слові Божому, що коли навіть гріх визнаний і залишений, то віруючий буде звільнений від упадку на решту земного життя. Отже, правдиве визнання повинно включати смуток за гріх і залишення його, але правдиве визнання не гарантує, що той особливий гріх ніколи не буде вчинений знову. А якщо він вчинений, то його знову треба визнати.

3. Коли ми повинні визнавати наші гріхи? У загальному відповідь така: Коли тільки гріх зверне нашу увагу, і коли ми є готові й охочі признати, що то є гріх, і залишити його. Особливо Писання встановлює дві пори у цій справі. Перша — це нічний час, а друга — Господня Вечеря. Принцип у Посланні до Ефесян 4:26; „Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві,” — здається вказує, що ми повинні бути бездоганні перед тим, ніж іти на нічний відпочинок. Денну діяльність, включно з помилками, можна тоді належно переглянути й визнати перед Господом. Але якщо ми цього не зробимо, то нічний відпочинок і діяльність наступного дня можуть привести до нечутливості й забуття, що, у свою чергу, може привести до більшого гріха, або до постійної втрати спільності через невизнаний гріх. Господня Вечеря є також часом самоаналізу та визнання гріха. Якщо ми цього не зробимо, то це може принести суд від Бога у формі хвороби, чи навіть фізичної смерті (1 Кор. 11:27-32). Правильно, гріх треба визнати тоді, коли він виявиться, але він не повинен залишитися невизнаним довше, ніж до нічного відпочинку. Якщо б це інакше сталося, то він не повинен продовжуватися по Господній Вечері.

4. Чи є більше, ніж один спосіб визнання? Досі у дискусії ми натякали, що визнання означає докладний перелік Богові, голосний або тихий, наших гріхів у молитві. Звичайно, це є один спосіб визнавання. Але визнання можна зробити у думці, яка, так само містить у собі докладний перелік, признання, залишення і все, що пов'язане з правдивим визнанням. Визнання також може прибрати форму резолюції змінити свій спосіб життя. Справді, всяке визнання повинно закінчуватися так.

Певного разу я був присутній на досить довгій нараді, на якій студенти робили публічне визнання у школі. Деякі з них були досить

необхідні й мали досить корисний вплив. Але там була одна дівчина, якої визнання не звучало цілком правдиво. Воно було довге й детальне, проте не досить специфічне, і видавалося приоздобленим штучною побожністю. Згодом шаблонність шкільного життя оточила її знову, і життя духовне знову занепало. Одного дня, незадовго після цього, я стояв у черзі в кафетерії, коли ця дівчина вскочила до самого переду черги. Студент, який стояв попереду мене, звернувся до іншого студента й промовив; „Я бачу, що вона знову повернулася до своїх старих вибриків. Це дуже погано, що вона не здобула перемоги над усакакуванням до черги!” Іноді є краще побачити, ніж почути визнання.

5. Що ж можна сказати про публічне визнання? Ми будемо розважати над цим пізніше більш детально, а тепер досить сказати, що головним чином визнання робиться Богові. Проте є випадки, коли публічне визнання гріха є необхідне й відповідне. Публікою може бути просто інша особа (Мтв. 5:21), або ціла Церква (Мтв. 18:17), а з таким визнанням може бути або й не бути потреби для відшкодування.

Важливо пам'ятати, що публічне визнання специфічних гріхів є часто цілком невідповідне. Перемінене життя є публічне визнання, але перелік деяких гріхів публічно може бути цілком недоречний. Це мене особисто турбувало колись у житті, а тому я запитав дуже розсудливого й старшого праведника які напрямні він порадив би відносно публічного визнання гріха. Він запропонував дві: (1). Чий голос спонукує публічне визнання — Божий, сатани, чи твій власний? Цього не потрібно робити, хіба що ти є певний, що Бог скеровує тебе до цього. Дуже часто ми можемо себе переконати в очевидній доцільності публічного визнання. (2). Чи це публічне визнання буде на збудування церкви, чи ні? Біблія ясно говорить, що все на публічних зібраннях Церкви повинно бути зроблене на збудування, і в пристойний та розсудливий спосіб (1 Кор. 14:26, 40). Якщо б якесь публічне визнання порушувало ці напрямні, то його краще не робити.

6. Якого роду прощення виникає з визнання? Тому що християнське життя є родинне відношення, то справу прощення найкраще розглядати в цьому значенні. Ми приєднуємося до родини [Божої], коли ми визнаємо Ісуса Христа, як нашого особистого Спасителя. Те нове народження у родину Божу є вічне; ми ніколи не будемо відділені від родини. Проте відношення у Божій родині є подібні до відношень у земній родині. Іноді повстає розрив у спільності між батьком і його дитиною. Це стається через неслухняність батьковій волі. І хоч це не виключає дитини з родини, проте впливає шкідливо на її

спільність, відношення і привілеї у житті родини. Те ж саме стається, коли ми грішимо проти нашого Небесного Отця. Він не виганяє нас, але Він засмучений, а ми не можемо повністю насолоджуватися спільністю родини. Кров Христа, раз пролита, є сильна тримати нас у родині навіть коли ми згрішимо (1 Ів. 1:7), а заступник (посередник, чи повірений чи друг), якого ми маємо у Господі Ісусі, бере нашу справу та й нагадує Отцеві, що Його смерть заплатила за всі наші гріхи (1 Ів.2:1).

Вічна спільність з родиною ніколи не може бути розірвана, але тимчасова спільність з родиною може бути перервана, гріхом. Кров Христа утримує вічну спільність; наше визнання повертає хвилево утрачену спільність. Коли ми визнаємо, “то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої?” (1 Ів. 1:9).

Але спільність родини Божої є не тільки з Отцем, вона також включає інших членів родини, інших християн. Щоб утримувати належну спільність з іншими віруючими, Біблія говорить про потребу духа прощення.

ПРОЦАТИ ОДИН ОДНОМУ

Визнання наших гріхів є необхідне для спільності у Божій родині, а так само й прощення один одному. У Новому Заповіті є дуже ясний принцип: Родинна спільність з Богом залежить від родинної спільності одного з одним. Або сказати це інакше, добрі відносини з Отцем залежать від добрих відносин із Його дітьми.

1. Принцип у заповіді (Мтв. 5:21-26). У цій цікавій частині Проповіді на Горі Господь заявляє, що маленькі затаєні речі часто приводять до жахливого гріха. Така маленька річ, як гнів проти брата, може привести до убивства й, таким чином, до пекла (вв. 21-22). Така маленька річ, як брат має щось проти вас, веде до втрати спільності з Небесним Отцем (вв. 23-24). Справді, так важливо мати згоду між членами родини Божої, що це має перевагу над принесенням дара Богові. Зауважмо, як далекою є ця заповідь, бо це не справа винного брата визнати свою провину перед тим, ніж там прийде до примирення. Якщо ви (невинні у справі) пам’ятаєте, що хтось інший має щось проти вас (навіть несправедливо), то це є вашою відповідальністю піти до нього й намагатися примиритися. Більшість із нас діємо за принципом, що особа, яка не має рації, повинна зробити перший крок, а якщо ні, то ми не маємо обов’язку виправляти ситуації. Але не так сказав Господь. Ви повинні виявити духа прощення, пішовши до нього, й намагатися

направити ситуацію. Інакше, це несприятливо вплине на ваше служіння й поклоніння Богові. Добрі відносини з Отцем залежать від добрих відносин із Його дітьми.

2. Принцип у притчі (Мтв. 18:21-35). Припустімо, що брат продовжує грішити проти мене. Чи я є зобов'язаний продовжувати прощати йому? В часі Христа рабини говорили, що людина зобов'язана прощати тій самій особі тільки три рази. Коли ап. Петро звернувся до Господа в цій справі, то він запропонував прощати сім раз, уважаючи, що він виявляв великодушність (в. 21). Але Господь сказав, що прощення один одному повинно бути необмежене, тому що такого роду прощення Бог дає нам. Тоді Він розповів притчу про слугу, який винен був своєму панові неймовірний борг (можливо, десять мільйонів доларів за сучасною вартістю), і пан, коли він благав його, простив йому повну суму. Але тоді прощений чоловік, обернувшись, вимагав плати двадцяти п'яти доларів боргу від співтовариша. Господь зазначає дві речі в цій притчі: Його діти повинні наслідувати вибачливого Отця (вв. 32-33), а невибачлива особа не повинна сподіватися собі прощення (в. 35).

3. Принцип у ілюстрації (Ів. 13:1-17). Коли Господь помив ноги Своїм учням, то Він дав яскраву ілюстрацію прощення. Ця ілюстрація має два значення. Він тримає нас чистими через Свою постійну службу заступництва. Ми були обмиті під час спасіння, але ми повинні триматися спільності, що Він і робить для нас через обмиття наших ніг (в. 10). Це те саме служіння, що згадане в Першому посланні ап. Івана 2:2.

Але Господь також дав наказ на основі цієї ілюстрації: „То повинні й ви один одному ноги вмивати” (Ів. 13:14). Це може тільки означати, що ми повинні прощати один одному так, як Він простив нам. На жаль, багато читають цей уривок і бачать тільки Христове служіння віруючим, а не служіння віруючих один одному. А це служіння прощення один одному. Зауважте знову, що це невинна особа бере ініціативу прощення тому, чий ноги брудні.

Розгляньмо деякі цікаві деталі щодо миття ніг один одному, викликані Господнім учинком увечері перед Його арештом. Він не оголошував про те, що мав робити. Миття ніг повинно робитися у мовчанні. Той, хто миє другому ноги, має нахилитися туди, де його ноги. Він не може уявляти з себе пана над іншим віруючим, якщо він у позі, щоб мити йому ноги. А це якраз і є те, що нам наказується пам'ятати у Посланні до галатів 6:1: „Браття, як людина й упаде в який прогріх, то

ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти!” Духовний християнин бере ініціативу, щоб виправити брата, який згрішив; але він повинен робити це лагідно, пам’ятаючи завжди, що він також може потрапити у той самий гріх. Образність також пропонує, що прощення повинно бути повне. Це не може бути байдужим вчинком, бо частинне обмиття брудних ніг не робить їх чистими. Не можна ставитися: „Я прощаю тобі, але...”

4. Принцип у молитві (Мтв. 6:12). У модельній молитві Господь нагадував Своїм учням (і нам), якщо ми прощаємо іншим, то можемо сподіватися, що наш Отець простить нам (не у спасінні, а у житті і взаєминах родини). Принцип цей показує, що у молитві повинно бути прохання: „І прости нам борги наші, як і ми простили боржникам нашим.” Іншими словами, добрі відносини з Отцем залежать від добрих відносин із Його дітьми. Повчально зауважити, що усе те в Господній Молитві, що могло бути виділене для нашої уваги, тільки виділено цю справу (вв. 14-15). Очевидно, вона першорядної ваги.

5. Принцип у практиці. Не легко практикувати цей принцип прощення, а тому дозвольте мені запропонувати декілька пропозицій, які, можливо, допоможуть.

По-перше, як ми вже бачили, я не повинен чекати з моїм прощенням, аж поки мій брат побачить й признається до своєї провини. Як тільки я це побачу, я повинен простити незалежно від того, чи він коли це побачить, чи ні. Це може означати, що я змушений буду піти до нього, щоб спробувати показати йому його помилку (Гал. 6:1), або й не матиму можливості говорити з ним особисто. Але так, чи інакше, я повинен простити йому.

По-друге, цей принцип, як і більшість інших, треба застосувати до наших найближчих. Більшість з нас не маємо проблеми прощати людям далеким нам, або тим, чий гріх мало впливає на нас. Тут справа в основному, щоб прощати членам Церкви, з якими я живу, а не тільки людям іншої деномінації. Це стосується моїх студентів, мого пастора й моїх друзів учителів недільної школи.

По-третє, практикуючи прощення, я не вибачаю гріха. Можна простити, а все таки не погоджуватися в тому, де може бути різниця погляду. Цей принцип не діє, щоб знехтувати наші переконання, але він повинен діяти, щоб утримувати в доброму стані наші почуття і ставлення один до одного та до Господа. Я бажаю бути останнім, щоб коли-будь заявити, що треба йти на компроміс біблійним переконанням; але я бажаю бути першим, щоб заявити, що прощати один одному є

біблійний наказ, і абсолютно необхідний для утримання здорового духовного життя.

Визнання наших гріхів і прощення один одному — є постійною потребою у духовному житті. Визнання тримає нас у добрих відносинах з Богом та іншими віруючими; прощення тримає нас у добрих відносинах із іншими віруючими та з Богом.

15. ЗАКОННИЙ ЧИ ЛЕГАЛІСТИЧНИЙ?

Складність християнського життя збільшується кожного року. Колись було досить легко визначити, що було правильне чи неправильне для віруючого навіть у ділянці дискусійних справ; але сьогодні не тільки про більшість справ дебатуються, а, здається, і більше незгоди навіть між християнськими провідниками в цих дебатах. Багато з нас росли у дні (і то не так давно), коли не було телевізора, кіно, ані професійних футбольних матчів у неділю. Саме існування оцих нових привабливостей посилює комплікації²¹. А додайте до цього думки багатьох християн, що цілу концепцію закону й легалізму в християнському житті потрібно передумати, й ви будете мати картину зростаючих ускладнень. Але Біблія повинна мати відповіді й напрямні для цих проблем, які будуть діяти навіть у цьому досвідченому двадцятому сторіччі.

На самому початку давайте з'ясуємо дещо про закон і благодать. Насамперед, вони є антитезні концепції, а та антитеза є тісно споріднена з християнським життям. Коли ап. Павло відповідає на питання, чому гріх не пануватиме над віруючими, то це тому, що ми не є під законом, а під благодаттю (Рим. 6:14). Тут, щодо нашого освячення, бути „під благодаттю” поставлено гострій протилежності до бути „під законом”. Іншими словами, закон і благодать у цьому контексті, здається, є протилежні, і єдиний спосіб, що християнин може досвідчити святе життя, це бути під благодаттю.

В якому значенні вони є протилежні? У значенні правила життя, за яким люди живуть, закон і благодать відмінні між собою. Цебто перед приходом Христа від людей вимагалось жити згідно з правилом життя, яке докладно написано в законі Мойсея; сьогодні кодекс, за яким народ Божий живе, називається благодаттю, тому що це кодекс, який приніс благодать в цей світ (Ів. 1:17). Правило життя має принаймні три частини: особливі закони, підтримуючу силу та причину. Коли ми говоримо про закон і благодать, як правила життя, то ми включаємо не тільки особливі накази, але також силу й причину які є частиною правила життя. У цьому розумінні закон і благодать становлять собою дві протилежності, бо закони, сила й причина, що були під законом, відмінні від того, чим вони є під благодаттю.

Хоч до певної міри надто спрощено, таке порівняння показує

---

²¹ Труднощі — прим. упор.

антитезу між законом і благодаттю. Але в іншому розумінні, закон і благодать не є так гостро протилежні, бо була благодать й під законом, і є закон під благодаттю. Тут дуже важлива правда для святого життя, часто належно незрозуміла віруючими. Є такі люди, які так різко розмежовують закон і благодать, що приходять до висновку, нібито не може бути особливих законів у нашому часі благодаті. Вносити будь-які закони стає для них формалізмом. На жаль, таке помилкове розуміння іноді стає приводом для свавільного способу життя, яке виправдується посиленням на християнську свободу.

Але правда тут у тому, що благодать була під законом Мойсея (якої ми тут не можемо розвинути) і закон є *під благодаттю*. Новий Заповіт говорить про „закон досконалий, закон волі” (Якова 1:25), „закон царський” (Яков. 2:8), „закон Христа” (Гал. 6:2), і „закон духа життя” (Рим. 8:2). Це, звичайно, особливі накази Нового Заповіту, які складають закон Христів. І таких наказів є сотні. Вони охоплюють кожен ділянку життя, і такі становчі, що їх можна назвати законом. Вони є необхідною частиною того, що означає бути „під благодаттю”.

Для кращого розуміння розглянемо деякі сторони життя під благодаттю та характеристики тих, що живуть цим життям.

СПРАВИ ЛЕГАЛЬНІ

Що належить правильно чи легально робити під благодаттю? Це ясні, певні накази Нового Заповіту, які віруючий повинен наслідувати. Він не повинен сперечатися про них, ні сумніватися, ані шукати основних принципів у них, ані молитися, чи він повинен чи не повинен виконувати їх. Вони є певні, ясні й зобов'язуючі.

Список міг би бути дуже довгий, але наведемо декілька прикладів. Завжди легально для кожної людини коритися владі (Рим. 13:1); завжди справедливо робити все в Церкві добропрстойно й статечно (Гал. 6:2); дружини повинні коритися своїм чоловікам (Ефес. 5:22); ми повинні контролювати думки розуму (Фил. 4:8) і мови (Кол. 4:6); ми повинні безперестанку молитися (1 Сол. 5:17). Добрі вчинки завжди легальні (2 Сол. 3:13); тверезе думання завжди добре (Тита 2:2, 4, 6); життєвий приклад Христа є зразком для поведінки віруючого (1 Петр. 2:21; 1 Ів. 2:6). Іншими словами, всі позитивні посібники для освячення є завжди легальні для віруючого.

СПРАВИ НЕЛЕГАЛЬНІ

Хоч дехто не бажає признатися, але це правда, що у християнстві

є негативні сторони. Деякі справи завжди недобрі для віруючого. Це нелегально пристосовуватися до цього світу (Рим. 12:2), бути ідолянном (1 Кор. 10:7), засмучувати Святого Духа (Ефес. 4:30), викликати в дітей гнів (Кол. 3:21), вгашати Духа (1 сол. 5:19), соромитися засвідчення Господа (2 Тим. 1:8), кидати свій збір (Євр. 10:25), говорити зле один про одного (Якова 4:11), платити злом за зло (1 Петр. 3:9), приймати вчителів неправдивих наук до дому (2 Ів. 10). Ці та багато інших специфічних негативів завжди неправильні для духовного християнина.

СПРАВИ ЛЕГАЛЬНІ Й НЕЛЕГАЛЬНІ

Для віруючого нема труднощів розрізнявати справи правильні від неправильних. Хоч можуть зустрітися труднощі, щоб виконувати їх, але заповіді є ясні. Проте багато справ, із якими християнин зустрічається, можуть бути за певних умов правильні, а за інших неправильні. Це тому, що сама річ (і багато складних аспектів життя включені до цієї категорії) є або правильна, або неправильна — вона без моральності; або іноді це тому, що правильна річ може стати неправильною за певних умов, чи у певних відношеннях. Наприклад, тканина сама по собі не має нічого злого, але від того, як її вжити, вона може стати скромним або нескромним одягом (1 Тим. 2:9). Їжа є відповідна й необхідна річ, але надмірне вживання її допровадить до нездержливості й обжерливості, що є гріхом.

Є багато обставин життя, в яких напрямні дії не завжди легко визначити. Дозвольте мені поставити декілька питань, без жодного упередження яку відповідь на них належить дати, щоб проілюструвати складність проблем, які зустрічаються християнинові за нашого часу. Футбол і бейсбол вважаються корисним спортом як для співучасників, так і для глядачів. Але чи картина міняється, коли цей спорт відбувається в неділю? Чи повинен віруючий бути на професійній грі в день Господній? А що ми скажемо про спостерігання спорту на телевізорі в неділю? Чи його дітям можна дозволити, чи не дозволити гратися в неділю на подвір'ї? Це правильні питання про те, що в собі є добре, але що може стати дискусійним, коли воно споріднене з Господнім днем.

Подібні питання можна порушити у зв'язку з фільмом. Чи його вживання релігійне чи світське, це не є мірило, за яким його правильність чи неправильність можна визначити, бо багато християн дивляться, щоб бачити світські сцени, й то виключно для розваги. Де

фільм можна висвітлити, це також не є мірилом, бо дуже погані фільми можна побачити вдома на телевізорі, а на гарні релігійні можна дивитися в театрах. І ускладнення зростають із збільшеним уживанням цієї форми мистецтва для християнських освітніх цілей.

Або візьмімо вкладання капіталу в акції. Я маю знайомого, який, через переконання, ніколи не вкладає капіталу в акції тютюну чи спиртного напою, і, на мою думку, це надзвичайно похвально. Одного дня я запитав його, чи він має акції у певному хімічному підприємстві, і він мав. Тоді я запитав, чи він знав, що те підприємство було одним з найбільших, що виробляють сигаретний папір. Він не знав, але зробив висновок, що різноманітність операцій і виробів того підприємства дозволяє йому мати його акції. А що було б, якби ви довідалися, що велика частина прибутків споживчих крамниць іде на утримання головного культу в цій державі? Чи ви почувалися б свобідними мати такі акції? Або чи слід вам збільшувати прибутки цих крамниць через купівлю їхніх виробів?

Іноді висувають довід, що християни повинні уникати усього спільного з певними промисловостями, тому що люди, які працюють там, здається, більше зіпсуті від інших. Можливо, що так і є, але де ж провести межу? Можливо, що ваш молочар є дуже злою людиною, або хто знає, якого роду людина різала матеріал для крісла, на якому ви сидите? Ви знайдете злих людей у кожному занятті; уникнути їх цілком є неможливо.

Або ж знову, атмосфера у певних місцях повинна забороняти віруючим туди вхід, і в багатьох випадках це є здоровий принцип. Але лайка й пиятика, які часто можна почути й побачити під час спортових змагань, якраз створюють не найкращу атмосферу для вашої дружини й дітей, із якими ви пішли туди. Але де провести межу?

Як щирий віруючий вирішує ці складні проблеми? Хоч Біблія не дає безпосередніх відповідей на багато специфічних проблем, то все ж таки у ній є провідні принципи, які можуть стосуватися таких ситуацій. Ось деякі з них.

1. Користайтесь, але не зловживайте світом. Ап. Павло говорить ясно, що християнин повинен жити у світі й користатися його речами, включаючи зв'язки з небажаними людьми. Єдиною альтернативою до цього є залишити світ (1 Кор. 5:10). Це я назвав би відокремлення через самогубство. Тому що в цьому не така порада, то треба користатися світом, і речами, й людьми у світі. Ап. Павло так само попереджує нас не зловживати добрими речами (1 Кор. 7:31). Зауважте деякі речі, які він

згадує у контексті цього уривка: смуток, радість, купівлю, продаж, догляд дружини. Усе це добре й правильне, але все це може стати неправильним для віруючого через зловживання ним. І тоді це недобре. Де ж є та тонка лінія між належним уживанням і грішним зловживанням? Це не завжди легко визначити, але Господь може й покаже кожній Своїй дитині, яка запитає Його про це.

2. Користайтеся, але не любіть світу. Духовний віруючий має повне біблійне право користатися речами, які Бог йому дає (1 Тим. 6:17). Дуже жертвенна особа може бути досить тілесною тому, що вона може бути досить гордою із своїх жертв, тоді як духовність можна виявляти в багатстві й достатку. Віруючі не мусять вибачатися за те, що Бог дає їм щось; обманлива побожність прозирає у християнина, який виправдується, чому він щось має. „Я купив це так задешево”, — часто вживається як виправдання, чому він має певні речі. З моїм шотландським характером, я є перший, щоб шукати дешевше куплених речей. Але ми повинні пам'ятати, якщо певна річ є недобра, то купувати її дешевше не чинить її доброю. Якщо Бог дає її вам, то не перепрошуйте за неї, і будьте свобідні користатися нею.

З другого боку, нам наказано не любити світу, ані того, що в світі (1 Ів. 2:15). Це, здається, означає: — Не робіть ідолом чогось, якщо навіть Бог вам його дає; скоріше шукайте достатку в Господі, аби, якщо й втратили б усе, ви залишилися щасливим християнином. Це не так легко знайти рівновагу між відповідним користанням і невідповідною любов'ю. Деякі люди ніколи не користаються тим, що Бог дозволяє їм мати, бо вони бояться, що можуть полюбити й поклонитися цим речам; інші користаються настільки, що вони поклоняються їм. Але духовний віруючий навчиться, як користатися даними йому речами, й ставитиметься до них належно.

3. Ніколи не перешкоджайте духовно рости іншому християнинові. Іноді те, що ви вважаєте для себе вільним зробити, може бути великою перешкодою для росту іншого віруючого. Якщо це так, тоді Біблія справедливо говорить не робити цього (1 Кор. 8:13). Робити це стає неправильним, якщо він служить перешкодою для іншого віруючого.

Але як можна знати, чи особа, яка протестує проти чогось, що ви робите, просто намагається нав'язати вам свій християнський стандарт? На це питання не так легко відповісти. З одного боку, це є правильно, якщо ви придивлятиметесь до цього довший час, то, можливо, знайдете інших християн, які також протестуватимуть майже проти всього того,

що ви бажаєте робити. Але з другого боку, треба уважати, щоб не стати нечутливим до почувань і сумління інших віруючих, бо це було б гріхом проти них. Як же знайти рівновагу?

Є дві напрямні, що допомогли мені особисто. Перша: Чи протестуюча особа дійсно намагається рости й робити прогрес у своєму власному духовному житті, чи вона просто сидить на бокових лініях доріжки й стріляє в бігунів? Якщо він справді біжить зі мною в перегонах, то я хочу робити все можливе, щоб допомогти йому бути переможцем також. Але якщо він є просто самозваним суддею усіх бігунів, а сам робить малий прогрес, або не робить жодного прогресу в християнському житті, то я не зобов'язаний догоджати його почуттям чи сумлінню.

Друга: На скількох осіб вплине те, що я почуваюся вільно робити? Це була однією з напрямних, яку вживала перша Церква, просити віруючих із поган приборкати свою вільність у Христі, бо там було просто занадто багато єврейських християн, чиє духовне життя гальмувалося законними практиками новонавернених із поган (Дії 15:19-29). Цей принцип може допомогти нам, коли ми переселяємося з однієї частини країни в іншу, де віруючі мають відмінні стандарти, або коли ми переходимо культурні чи національні кордони.

Таким чином є дві напрямні: Кому є перешкода — бігунові чи неробі? І на скількох це вплине? Але всеохоплюючий принцип такий: Не роби нічого, що може перешкодити ростові іншого віруючого. Або, висловлюючися позитивно, робіть усе можливе, включно з обмеженням вашої свободи, щоб підтримувати духовне життя іншого віруючого.

4. Робіть усе на славу Божу (1 Кор. 10:31). Це, звичайно, великий сумарний супровідний принцип для християнського життя. В усіх аспектах свого життя духовний віруючий повинен запитати себе: Чи ця річ або практика пристосовується до Божої слави? Що є слава Божа? Це маніфестація будь-яких або усіх Його атрибутів. Іншими словами, це є виявлення Бога світові. Таким чином, речі, які прославляють Бога, є речами, які показують світові характерні риси Бога.

Принципи ясні; іноді застосування їх тяжке. Але жоден віруючий не повинен збільшувати труднощі тому що він не бажає слухатися Божого Слова.

СПРАВИ УЗАКОНЕНІ

Цілковито відповідно в християнському житті, для деяких віруючих,

установлювати правила поведінки для інших. Я певний, що таке твердження викликає в декого різну та навіть досить негативну реакцію, але воно правдиве. Деякі речі вже відповідно узаконені в християнській поведінці. Це не є порушенням благодаті, бо ми бачили на початку цього розділу, що є закони, на яких ми наліплювали ярлик віку благодаті. До того ж, законодавство не є легалізмом, як ми про це довідаємося у наступному розділі. Тільки це не повинно відходити від біблійного порядку.

Є дві ділянки, де це необхідно, — поведінка вдома й поведінка в Церкві. Наказ для дітей слухатися своїх батьків, звичайно, включає особливі накази, які не наводяться у Біблії, але які є необхідні, правильні та обов'язкові для дітей. Наприклад, Біблія не говорить, до якої години вечора молодь може бути поза домом; а проте батьківський контроль й регулювання цієї справи дуже важливі, бо по цьому видно християнське життя батьків та їхніх дітей.

Два рази у Посланні до євреїв у 13-му розділі нам нагадується, що у локальній Церкві є наставники (вв. 7, 17) які у виконанні своїх відповідальних обов'язків повинні давати напрямні, вживати владу, тримати дисципліну та установлювати правила для членів. Що саме це може включати, або як далеко сягати, не говориться, але принцип ясно встановлений. Без цього у Церкві була б анархія.

Приблизно такий самий принцип буде стосуватися й інших організацій, таких як школи та місійні ради. Якщо віруючий є членом цих установ, то від нього вимагається послуху їхнім порядкам та відданості; якщо він не може цього дотримати, то не повинен належати до них. Коли повстає незгода між проводом і працівниками, тоді діють три засади: слухайся беззаперечно, пробуй змінити правила, якщо процедури дозволяють на це, або відійди.

ДЕЯКІ ЛЮДИ Є ЛЕГАЛІСТИ

Легалізм²² більше дискутують, ніж його визначають. А коли його визначають, то це іноді робиться, щоб виправдати того, хто його визначає, а засудити поведінку інших! Звичайно, тому будь-яке окреслення походить від пристосування до Біблії, а не безпосередніх тверджень. Можливо, найпростіший спосіб розуміти легалізм це визначити, чим він не є, і в цьому процесі довідатися, чим він є.

Дуже важливо зрозуміти, що легалізм не є установленням законів. На жаль, багато людей розуміють, що це є саме так, і коли тільки якийсь

---

²² Легалізм — в пострадянській євангельській традиції часто вживають слово *законництво* (прим. упор.)

закон появиться на їхньому обрії, то вони кричать: „Легалізм!” Якщо установлення закону назвати легалізмом, тоді, звичайно, треба сказати, що Бог підтримує його, бо Він дав людству багато законів протягом його історії. Також батьки, церковні провідники та державна влада були б легалістами, якщо б це було відповідним окресленням легалізму. Легалізм не є установленням законів.

До того ж, дехто визначає легалізм, як нав'язування закону комусь іншому. Проте таке визначення не включає біблійної санкції для батьків і церковних провідників встановлювати закони у своїй родині та церковній групі. Ані встановлення закону, ані вимоги закону не є ключем до розуміння легалізму.

Що ж є легалізм? Це неправильне відношення до кодексу законів, під якими людина живе. Легалізм включає встановлення закону, неправильний мотив до послуху тому законові та часто неправильне вживання сили, даної для дотримання того закону, але в основному це означає неправильне відношення. Таким чином, легалізм можна визначити, як „тілесне відношення, яке пристосовується до кодексу з наміром прославити себе”. Кодекс це тільки об'єктивний стандарт, застосований до людини в особливий час (тепер є закон Христа); мотив — прославити себе й здобути заслугу, замість прославляти Бога за те, що Він зробив; а сила, що вживається для виконання кодексу, походить від тіла, а не від Святого Духа. Дуже важливо зауважити, що легаліст **ДОТРИМУЄТЬСЯ** закону; він не є порушник закону. Не слухатися закону Христа є беззаконня, а не воля. А слухатися закону, щоб прославити себе, є легалізм. Як легаліст, так і не легаліст, принаймні поверхово пристосовуються до закону, під яким вони живуть.

Випробуймо цю концепцію. Погляньмо на людину, яка живе під законом Мойсея. Всі ізраїльтяни, що жили під законом, повинні були виконувати певні приписи, щоб підтримувати відповідне відношення з державою Ізраїля. Легаліст слухався, щоб прославити себе, а це та форма поведінки, що Ісая так суворо засуджував (Ісаї 1:11-15). З другого боку, ізраїльтянин, якого Бог провадив і навчав приносити жертви й приношення, щоб прославити Бога, виявляв правильне відношення. Але вони обидва принесли жертви й послухалися закону, під яким вони жили.

Це просто неможливо належно вияснити, що не кожному учинкові можна приписувати легалізм, але неправильне відношення до учинку може бути таким. У вищенаведеному прикладі обидва ізраїльтяни мусили приносити жертви; інакше вони підлягали б певній

карі. Їхнє відношення до того, що вони мали робити, визначало їхній легалізм або відсутність його. Або наведемо небіблійний приклад: серйозний спортсмен мусить дотримуватися тренувальних правил. Більшість спортсменів охоче дотримуються їх, хоч це й важко для них, ради любові до спорту. Інші ж пристосовуються, щоб належати до команди ради слави та пихи. Правильним відношенням є любов до спорту; неправильне ж і хвальковите відношення — це легалізм. Але одне й друге відношення стосуються того самого кодексу правил, і виявляють своє пристосовування.

Під благодаттю ми повинні підпорядковуватися установленому порядку. Ми повинні виконувати позитивні накази; ми зобов'язані не порушувати негативних; ми повинні керуватися духовним сенсом у застосуванні біблійних принципів у дискусійних справах; і від нас вимагається дотримуватися правил, установлених у родинному й церковному житті. Якщо хтось слухняний у служінні Богові, то він не є легаліст. Навіть якщо хтось не хоче слухатися, або не розуміє, чому церковні провідники установлюють певні правила, але підкоряється їм, то це не є легалізмом.

З другого боку, відмова від послуху може бути легалізмом тому, що неслухняний (навіть хоч він може мати певну рацію бути ним) часто показує себе виставленням своєї „волі” перед цілим світом. І оте виставлення себе напоказ зробило його легалістом.

Отже, деякі християни є легалістами не тому, що закон є легалізмом, але тому, що їхнє неправильне відношення зробило їх такими. Правильне життя означає дозволити Богові викликати кожну дію й дозволити Духові Божому дати їм силу, включаючи й ті справи, які ми повинні виконувати, щоб пристосуватися до закону Христа.

ДЕЯКІ ЛЮДИ Є ВИЗВОЛЕНІ

Точно протилежне волі є рабство, не легалізм (хоч звичайно легалістичне життя включає певного роду рабство). Біблійна концепція християнської волі є новим становищем у Христі — свободи від кріпацтва й рабства гріха й тіла (Рим. 6:22; 2 Петра 2:19). Віруючий може бути вільним, але практикувати легалізм у своїй поведінці. Становище й відношення не є одне й те саме; тому-то воля й легалізм не є якраз протилежні.

Становище волі, яке кожен християнин має, звичайно, має відповідно правильну практику. Воля дала нам свободу бути рабом праведності (Рим. 6:18). Зауважте, що християнська воля не дає

віруючому права вибору жити так, як він бажає; це не є сваволя. Це ставить його у становище, де він може жити, як Бог бажає, чого він не міг робити, будучи невідродженою особою. Визволене життя не є необмежене життя.

Які ж тоді є біблійні обмеження для визволеного християнського життя? Відповідь на це питання надзвичайно важлива щодо освячення, бо необмежена воля є сваволя, а несправедливо обмежена воля є легалізм. Біблійно обмежена воля є визволене духовне життя. Яке ж тоді правильне обмеження? Відповідь: — любов. Ап. Павло говорить стисло: „Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному!” (Галат 5:13).

Що є любов? Звичайно, ми починаємо думати про неї як про емоційний вияв у добрих вчинках. Це, до певної міри, добрий опис. Але любов іноді виявляється з метою виправлення, тому що вона бажає викликати добро, або запобігти злу; а це так само любов. Мати, яка пригортає свою дитину, також дає їй ляпаса по руці, але одне й друге побуджується любов'ю. Що є добро? Віруючий усвідомлює, що добро треба окреслювати з кута зору волі Божої. Таким чином, любов є шукання волі Божої у тому, де вона зосереджується, а християнська воля повинна бути обмежена таким родом любові.

Така, любов'ю обмежена, воля виявить себе у духовних діях християнина. Вона діє за принципом (1 Кор. 8:13.) Певно, ап. Павло говорить, що християнин має право їсти м'ясо посвячене ідолам, але деякі християни не почуваються свобідними користуватися тим правом. Тому-то, хто відчуває, що він може їсти, повинен обмежити свою волю з любові до іншого брата. Зауважте, що ОБИДВА — сильніший і слабший брат — стримуються їсти м'ясо, хоч кожен із іншої причини.

Любов'ю обмежена воля також виявить себе у відношенні до віруючого. Часто трапляється, що християнин приборкає свої дії, а проте може мати погане відношення до слабшого брата. Подібно слабший брат може виявити неправильне відношення, судячи сильнішого брата навіть за розуміння своєї вільності, незалежно від того, чи він проводить це у своєму житті, чи ні (Рим. 14:3). Обидва вони не мають рації.

Визволене життя є любов'ю обмежене життя, і в цьому правдива духовність. Ми вже попередньо зауважили, що одним із головних доказів духовності є хриstopодібність. Христос, маючи свободу, обмежену тільки природою самого Бога, добровільно прийняв на Себе

обмеження у вигляді слуги, щоб мати можливість нам служити. Його воля була обмежена Його великою любов'ю до нас, а ми повинні наше вільне становище у Христі виявляти у житті служіння. Бо тоді тільки ми наслідуємо приклад нашого Господа. „Ми, сильні, повинні нести слабості безсильних, а не собі догоджати. Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. Бо й Христос не собі догоджав” (Рим. 15:1-3а).

16. ЧИ Я ПОВИНЕН НАМАГАТИСЯ ГОВОРИТИ МОВАМИ?

Нема сумніву, що Біблія навчає, що мови дійсний духовний дар. Виходячи з цього, чимало християн твердять, що вони мають той дар і переживають його наслідки, здається, корисні для їхнього духовного життя. З поширенням таких тверджень, багато віруючих замислюються над питанням, чи й вони не повинні прагнути такого дару, щоб допомогти своєму духовному росту. Чи я дійсно отримав усе, що Бог бажає, щоб я мав, якщо я не прагну дару мов?

Звичайно, відповідь на ці й на всі питання про мови треба знайти в Біблії, а не що чийсь життєвий досвід доводить чи відкидає. Це не означає, що досвіди у наші дні не є дійсні; вони є дійсні. Однак, надзвичайно важливе питання постає: Чи ці досвіди є біблійні? Вповні можливо мати такий досвід, який, хоч не суперечить Писанню, не є біблійний. Єдиний спосіб, з допомогою якого можна визначити, чи певний досвід є біблійний, це випробувати його Біблією, а не навпаки.

Багато років тому я помагав у праці однієї Церкви, і там була пані, якій завжди снилися сни про мене та про двох інших „молодих проповідників”. Через сни вона передавала вістки від Бога для нас, і ті вістки завжди були приємні, мали в собі заспокоюючі слова та біблійні сентименти. Ніколи, наскільки я пригадую, у них не було нічого небіблійного; а все ж таки був поважний сумнів, чи ця дорога християнська пані мала дійсний біблійний досвід у передаванні Божого об’явлення через її сни. Досвід треба завжди перевірити Біблією, як нашим вирішальним авторитетом.

Чого ми можемо навчитися про мови з Біблії, що допоможе нам знати, яке місце цей дар займає у зрівноваженому духовному житті? Якщо ми підійдемо до цієї справи позитивно, то зможемо уникнути багато неплідної дискусії, що часто супроводить цей предмет. Ось п’ять речей, які ми можемо знати певно.

1. Ви можете бути охрещені Духом, а не говорити мовами. Як ми вже бачили, кожен християнин був охрещений Духом і, таким чином, приєднаний до тіла Христового. Це досвід, який відбувається тільки один раз у житті кожного віруючого. Натомість наповнення Духом може відбуватися повторно й давати нову силу в житті християнина. Але дар мов не є необхідним супроводом чи доказом хрещення Духом. Зауважте, як було у коринтян. Ап. Павло сказав (1 Кор. 14:5), що не всі вони

говорили мовами, а все ж таки він зазначив ясно, що всі вони були охрещені Духом (1 Кор. 12:13). Очевидно, деякі були охрещені, що не говорили мовами. До того ж, у двох посланнях до тієї церкви ап. Павло ні разу не нагадав тим, які не говорили мовами, що вони повинні говорити. Мови не є необхідною ознакою хрещення Духом, і кожне вчення, яке наполягає на цьому, не має основи у Писанні.

2. Розподіл духовних дарів є по-різному обмежений. Наприклад, не кожен християнин має всі дари. Справді, це сумнівно, якщо якомусь віруючому (можливо за винятком деяких апостолів) дано всі дари. Розподіл дарів полягає в тому, що чинить нас залежними один від одного для відповідного функціонування тіла Христового.

До того ж, не всі дари обов'язково дані для кожного покоління християн, хоч дехто говорить, що коли Бог дав певний дар для одного покоління, то Він мусить дати його для кожного покоління, бо Він є той самий. Це міркування часто вживається, щоб підтримувати бажання мати дари сьогодні. Та поза таким міркуванням є два неправильні висновки. Насамперед, зміна у Божій програмі не викликає зміни в проявленні Божої сили. Давати дар одному поколінню, а не мати його в другому, не означає, що дія Божої сили з якихось причин зменшена; це тільки вказує на зміну у Божій програмі. Або наведемо інший приклад: Якщо Бог вирішив послати землетрус, щоб звільнити ап. Павла й Силу з филипійської в'язниці, а пізніше вирішив не звільнити ап. Павла з римської смертної камери, то це не означає, що Він НЕ МІГ так зробити. Це показує, що з причин найкраще Богові знаних, за Його планом звільняють апостола в одному місці, а не звільняють у другому. Або ж знову, якщо Бог дав ап. Павлові дар uzдоровлення, і він міг вздоровляти інших, а не дозволив йому вжити того дару для усунення його власної колічки в тілі, то це не означає, що прояв Божої сили в діях апостолів не той самий. Подібно, якщо Бог бажав дати дар мов декому у першому сторіччі, але не дав нікому після того, то це зовсім не означає, що Він не є Той Самий.

Другий неправильний висновок у цьому міркуванні випливає з неспроможності зрозуміти, що кожен духовний дар, даний тільки один раз одній особі в усій історії Церкви, є даром для цілої Церкви. Дар апостольства, наприклад, був даний лише декільком, але хто сьогодні не має користі з того дару? Справді, апостольство й пророцтво, можна сказати, є обмежені дари, дані тільки декільком людям у періоді заснування Церкви (Ефес. 2:20). Так як ми вже не живемо у тому періоді історії Церкви, то не сподіваємося, аби Бог дав нам ті дари, які були

відповідні для тієї доби. Ми не потребуємо й не сподіваємося мати іншого Наріжного Каменя для Церкви, а також ми не потребуємо апостолів або пророків сьогодні. Вони належать до основи, а ми, у нашому двадцятому сторіччі, знаходимося зверху у надбудові.

А що ж можна сказати відносно мов? Чи цей дар також був призначений тільки для перших християн? Послання до євреїв 2:3-4 пропонує слідуюче: „То як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Господа, ствердилося нам через тих, хто почув, коли Бог був засвідчив ознаками й чудами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї.” Зауважте, що певні дари були дані тим, хто чув Господа („Бог був засвідчив...”), і НЕ БУЛИ дані другому поколінню християн, які жили у першому сторіччі. Мови могли бути одним із тих дарів, що були обмежені в розподілі навіть в часі першого сторіччя.

3. „Хоч мови існують, — замовкнуть”. Цей вірш (1 Кор. 13:8) констатує, що дар мов припиниться. Тільки не ясно сказано, коли це сталося чи станеться. Проте у тому самому вірші є певна провідна нитка, що показує, коли це станеться, Три дари згадані в цьому вірші — пророцтво, мови й знання (не загальне розуміння, а духовний дар; див. 1 Кор. 12:8), Це саме сказано про припинення цих двох дарів, пророцтва й знання, тобто що вони будуть скасовані. Точно те саме дієслово й точно той самий стан дієслова (пасивний, будуть скасовані кимсь) є ужитий про пророцтво й про знання. Однак, твердження відносно мов є зовсім інше. Дієслово є інше (припиняться) й стан дієслова є інший (середній). У нашій мові нема чогось цілком подібного до середнього стану. Найближчий вислів, що ми маємо, є зворотний займенник (себе, самого себе). На підставі цього можна зрозуміти, що мови припиняться чи перестануть існувати самі по собі. Іншими словами, Бог забере назад дари пророцтва й знання, але не так буде з мовами, бо до того часу вони перестануть існувати самі по собі. Якщо ми з’єднаємо це твердження із тим, що знаходиться у Посланні до ефесян 2:20, яке говорить, що пророцтво було дане разом із самим Христом, як Наріжним Каменем для заснування Церкви, тоді ми будемо змушені зробити висновок, що мови (цебто дійсний біблійний дар) припинились у тому ж першому віці християнства.

4. Існують важливіші дари, ніж мови, і їх ми повинні прагнути. Коли ап. Павло записав духовні дари за порядком їхньої важливості, то він поставив апостольство першим, пророцтво другим, навчання третім; тоді чуда, вздоровлення, допомоги, управління; а останнє на списку —

мови (1 Кор. 12:28). А тоді він сказав, щоб ми ревно дбали про ліпші дари (в. 31). Оце є відповідь на поставлене питання у заголовку цього розділу. Чи я повинен намагатися говорити мовами? Ні, я повинен прагнути уживати кращі дари. Наприклад, я повинен намагатися вживати дара допомоги, який розташований перед мовами у списку. Це знову підтверджує, що було сказано раніше про важливість установленної вірності, як першорядної маніфестації (вияву) правдивої духовності, а ніж про якесь захоплююче демонстрування, подібне до спалаху у сковороді. Якщо ви замислюєтесь, чи ви повинні, чи не повинні прагнути дару мов, то наслідуйте це просте й ясне навчання Святого Письма й прагніть кращого дара.

5. Хриstopодібність не залежить від говорення мовами. Метою кожного віруючого є хриstopодібність, а плід Духа є хриstopодібність. Той плід, згідно з Посланням до галат 5:22-23, не включає говорення мовами чи творення чуд. Крім того, наскільки нам відомо, наш Господь ніколи не говорив мовами, а тому ми можемо цілком наслідувати Його, не роблячи цього також. Ніхто не повинен почуватися під тиском, що в його житті є недостаток у чомусь тому, що він не говорив мовами, бо хриstopодібність не залежить від дару мов. Ота глибока й постійна спільність з Господом, якої ми всі бажаємо, плекається через поглиблення пізнання нашого Господа, а таке пізнання приходить через глибше розуміння Його Слова.

Чому сьогодні таке велике зацікавлення говорити мовами? На це питання не легко відповісти. Безсумнівно, в багатьох це стосується дійсного бажання мати глибокий досвід із Богом. У деяких випадках це, правдоподібно, пов'язане з сатанинською підробкою, бо ми знаємо, що він пробує підтримувати подібність ладу й побожності в його підробленому релігійному досвіді. Я сумніваюся, що сатана охоче чи з радістю є пов'язаний із фанатиками, але він може тішитися відверненням віруючих від важливішої діяльності, заводячи їх у справи, які ми обговорювали в цьому розділі. Той факт, що удаване благословення може супроводити деякі з цих досвідів, необов'язково доводить, що вони походять від Бога або що вони є джерелом благословення. Бог може увійти до будь-якої ситуації і винести з неї щось добре.

Іноді, коли студенти закінчують навчання у семінарії, вони не добачають Божого проводу, й сатана їх відвертає до іншого служіння. А все ж таки протягом років вони мають благословення у цьому служінні. Як можна пояснити, що, здається, є благословенням поза волею Божою?

З такою ситуацією пов'язано багато фактів. Сатана збив їх із дороги, Але Бог виручив їх із тієї ситуації і приніс благословення до їхнього служіння. Однак, таке благословення, навіть від Бога, не поправляє несправедливості, яку вони вчинили, коли розминулися із проводом Божим, у часі випуску.

Подібно деякі віруючі пропускають найкращі можливості для плекання їхнього духовного життя, а проте благословення, здається, приходить. Звичайно, це не виправдує вживання менших чи навіть підроблених засобів для духовної зрілості. Якщо є якийсь сумнів про щось так спірне й малозначне як мови, то чому не триматися тих основних і біблійно ясних засобів духовного росту? „Тож старайтесь горливо (ревно) про ліпші дари.”

17. ЧИ ХРИСТОС ПОВИНЕН БУТИ ГОСПОДОМ, ЩОБ СТАТИ СПАСИТЕЛЕМ?

Одне з питань, яке неминуче пов'язується з навчанням про духовне життя, стосується влади Христа. Іноді це пов'язання є випадкове, а іншим разом навмисне, в кожному разі це надзвичайно важливе питання.

ПИТАННЯ

Просто кажучи, питання таке: Чи необхідно доручити своє життя Христові, як Господеві, щоб спастися? Одні, які відповідають ствердно²³, говорять так: „Ті проповідники, які говорять грішникам, що вони можуть спастися не підкорившись владі Христа, так само помиляються і є небезпечні, як інші, які твердять, що спасіння є від діл.” Або відносно помилкового способу представлення Євангелії людям інший автор питає: „Чи це залишити їх припускати, що все, що їм потрібно зробити, це довіритися Христові, як жертві за гріх, не усвідомлюючи, що вони повинні відректися себе, а посадити Його на троні, як свого Господа (помилка, яку ми могли б назвати, тільки вірення)?” Інший, підтримуючи цю позицію, говорить: „Я кажу, отже, що це так небіблійно, як і нереально, відокремлювати владу від акту спасіння Ісуса Христа.” Іншими словами, якщо хтось не передасть керування своїм життям Господеві, коли він приймає Його, як Спасителя, то він не може бути спасений. Недавно була модифікація цього погляду, кажучи, що ГОТОВНІСТЬ бути керованим Господом у часі спасіння це все, що вимагається у додатку до віри, щоб спастися, в часі спасіння також повинна бути готовість доручити своє життя Господеві, хоч на практиці таке доручення може не виявитися повністю. Але в цих обох поглядах панування Христа над життям стає умовою для спасіння з вірою в Нього для прощення гріхів.

Важливість цього питання не може бути перецінена щодо спасіння та освячення. Проповідь „тільки вірою” і проповідь „вірою плюс добрі діла” не можуть обоє бути Євангелією; тому-то одна з них є

---

²³ Тут Райрі оновує до популярного у США вчення Lordship Salvation, тобто спасіння через учнівство або спасіння через панування, володарювання Христа. Прихильники цього вчення кажуть, що хоча спасіння не через діла, справжня віра завжди породжує слідування за Господом. На противагу Lordship Salvation існує Free Grace, тобто благодать безплатна, прихильники якої наполягають, що слідування за Христом є важливим у християнському житті, проте не є і не може бути умовою на спасіння (оправдання). Відомими захисниками Free Grace є Чарльз Райрі та Зейн Ходжес.

фальшивою Євангелією і попадає під прокляття за перекручення Євангелії чи проповідь іншої Євангелії (Гал. 1:6-9), а це є дуже важлива справа. Що стосується освячення, люди, що віддалися Богові, є спасенні люди, то де ж тоді місце для тілесних християн? Або якщо тільки готовість є обов'язкова в часі спасіння, то в якій мірі ця готовість необхідна? Чи може, наприклад, людина переконана в шкідливості куріння (не якраз із духовних причин, але просто з медичного погляду) бути неспасенною аж поки не буде готовою покинути своє куріння? Або яку посвяту треба людям проповідувати, якщо вони вже посвятили своє життя Господеві? Це дуже практичні питання про справу, яка має багато розгалужень.

ДЕЯКІ ПРИКЛАДИ НЕВІДДАНИХ ВІРУЮЧИХ

У Біблії є декілька ясних прикладів про віруючих (чиє правильне відношення до Бога не викликає сумніву) які проте не були непомильні при своїй відданості Господеві. Такі приклади, здається, повинні ясно показати, що тільки віра вимагається для отримання вічного життя. Це не означає, що від віруючих не очікується життя посвятити, але це означає, що воно не є однією з умов для спасіння. Розгляньмо цих людей.

Перші два служать прикладом віруючих, які мали певні падіння у їхньому повністю посвяченому житті. Це ап. Петро, який сказав: „Жодним способом, Господи” (Дії 10:14), і Варнава, який, після успішної місійної подорожі, увійшов у різку суперечку з ап. Павлом через те, чи брати, чи не брати Марка з собою у другу місійну подорож (Дії 15:39). Обидва ці мужі були спасенні й зайняті служінням (Петро визначне служіння в день П'ятдесятниці, а служіння Варнави під час першої місійної подорожі є доказом цього); але вони обидва відкинули володіння Христа в наступних випадках. Якщо Христос повинен бути Господом життя, щоб спастися, тоді напрошується висновок, що або ап. Петро й Варнава ніколи не були спасенні, або ж вони втратили своє спасіння, коли відкинули володіння Христа в цих особливих випадках. Тому що вони обидва довели досить ясно, що вони були досить здібні на відкритий бунт, то, можливо, ми повинні прийти до висновку, що вони ніколи дійсно не були спасенні.

Звичайно, багато віруючих не роблять такого висновку; вони звертають увагу, що відхід, відступництво, бунт, чи як би ви його не назвали, є можливе для віруючого. Але вони так само розуміють, що коли віруючий приймає Христа, то повинен у всьому слухатися Його,

хоч пізніше в християнському житті відступництво може з'явитися. Іншими словами, коли людина приймає Христа, вона повинна бути готовою повністю і без застережень доручити своє життя Йому, як Господеві й Панові свого життя. Моментальна готовість це що є необхідне, усвідомлюючи, що пізніше може трапитися відхід. Як довго ця моментальна готовість повинна тривати в розумі чи серці не є ясно, але вона повинна там бути. Третій приклад розглядає цього роду ситуацію.

Він стосується тих, що навернулися в Ефесі під час Павлової третьої місійної подорожі (Дії 19). Протягом перших трьох місяців його перебування там багато прийняли Христа, відділилися від синагогської громади й ап. Павло навчав їх у школі Тирана. Ці навернені колись поклонялися Артеміді (центром поклоніння якій був Ефес). Важлива частина цього поклоніння пов'язувалася із забобонним вживанням магічних слів, чарів та приказок. Вони основувалися на літерах, які були на вінку, поясі та ногах статуї Артеміди, що стояла в ефеському храмі. Магічні заклинання були впорядковані в книжки, а чари ефесяни носили, як амулети. Говорили, що борця не можна було перемогти, якщо він носив свої амулети, але як тільки він їх здіймав, то його перемагали. Ось від такого забобонного тла ефесяни навернулися до Христа.

У Діях Апостолів 19:18-19 говориться, що „Багато хто з тих, що ввірували, приходили, визнаючи та відкриваючи вчинки свої. І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм.” Важливо знати час дієслова „ввірували”. Це доконаний час, який показує, що ті, що попалили свої книги того дня, увірували перед тим часом, цебто протягом понад двох років Павлового перебування в Ефесі (вв. 8, 10). Іншими словами, вони не попалили своїх книг відразу, як тільки увірували. Вони, можливо, продовжували знаходитись під впливом забобонної магії. Можна уявити, що найперші навернені в Ефесі не усвідомлювали, що магія була несумісна з християнством. Але було б дуже тяжко, якщо не неможливо, сказати, аби хтось, хто навернувся дванадцять чи п'ятнадцять місяців після того, як ап. Павло служив і навчав там, не знав, що християнин повинен позбутися амулетів та книг магії. Справді, багато навернених стали дійсними віруючими у Христа, знаючи, що було неправильно продовжувати свої зв'язки з магією. Отже, наскільки нам відомо, спалення книг не було викликане виступом проти уживання таких книг віруючими, а скоріше

страхом суду над сімома юдейськими ворожбитами, які надуживали ім'я і силу Ісуса. Іншими словами, ці віруючі були свідомі, що триматися забобону було неправильно, й коли вони одержали добру дозу страху Божого, тоді виправили свою помилку.

Якби я не вияснив належно важливості цього прикладу, то дозвольте мені його повторити. В Ефесі були люди, які повірили у Христа, знаючи, що вони повинні позбутися магії, але вони її не позбулися, а дехто з них це вчинив два роки після того, як вони стали християнами. А все ж таки це не перешкодило їм стати віруючими. Їхнє спасіння не залежало від віри плюс бажання підкоритися пануванню Христа у справі вживання чарів. Їхнє спасіння прийшло тільки через віру, навіть коли місяці й роки пізніше деякі з них практикували те, що, вони знали було заборонене.

Четвертий приклад показує все життєве відхилення від панування Божого над життям, а це приклад Лота. Кожного разу, як ми спостерігаємо за ним у Біблії, він виявляв себелюбне й непіддатливе життя. Лот не був благородною людиною. З усіма своїми ранніми сприятливими можливостями, Лот не був і ніколи не став благородною людиною. Ми ніколи не знаходимо, в усім його житті, однієї добродушної, або однієї шляхетної, або однієї самозречної речі про Лота. Якби ми мали лише старозаповітний запис про Лота, то ми серйозно застановлялися б над його духовним відношенням до Бога. Але Новий Заповіт стверджує, що Лот був праведний чоловік у очах Божих, навіть коли він жив у Содомі (2 Петр. 2:7-8, де слово „праведний” уживається три рази про Лота). Отже, відхилення людини від суверенності Божої над її життям не перешкодило їй бути праведною у очах Божих.

Ці чотири приклади показали, що тимчасова непіддатливість (як із ап. Петром та Варнавою), відкидання в часі спасіння (як із ефеськими віруючими), і відхилення (як із Лотом) не стримують людини бути праведною перед Богом. Тому ми питаємо, як може панування Христа над чийсь життям бути вимогою, щоб стати дитиною Божою? Я повторюю, що підпорядкування пануванню Христа є дуже важливе для розвитку християнського життя. Але для того, щоб стати дитиною Божою і рости до зрілості, існують відмінні вимоги, а панування над життям не є вимогою, щоб увійти в родину Божу.

ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ ГОСПОДЬ

Але хтось може запитати, хіба Господь не означає Пан, і хіба

прийняття Ісуса, як Господа, не означає, як Пана життя? Зрозуміло, Господь означає Пан, але в Новому Заповіті також означає Бог (Дії 3:22), власник (Луки 19:33), пан (Ів. 4:11), створені руками людини ідоли (1 Кор. 8:5), а навіть чоловік (1 Петр. 3:6). Коли це слово вживається відносно Ісуса в Новому Заповіті, то воно може мати звичайне значення титула поваги (як у Ів. 4), але воно також мало незвичайно додаткове значення, що спонукало декого піддавати сумніву його дійсність. Іншими словами, коли Хтось, Хто виглядав звичайною людиною з бідної родини тесляра, а твердив, що він є Бог, і коли титул „Господь”, який означав „Єгова — Бог” для єврейського розуму, був даний Цій Людині Ісусові в проповіді апостолів, тоді настав поділ. Цей поділ не був би такий гострий, якби Господь Ісус означало лише „Пан Ісус” або „Учитель Ісус”; але якщо воно означало „Бог Ісус” або „Єгова Ісус”, тоді можна бачити причину поділу та дискутувати над цим твердженням.

Якщо Господь означає Бог, а Господь Ісус означає Бого-Людина, тоді зауважте деякі розгалуження цієї концепції. У Першому посланні до коринтян 12:3 ап. Павло сказав: „І не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь [дослівно — Господь Ісус], як тільки Духом Святим.” Господь в цьому розумінні повинно означати Єгова-Бог із тієї причини, що неспасенні можуть й говорять Господь, маючи на увазі Пан, у відношенні до Христа, навіть перед тим, ніж вони отримують Духа Божого. Крім того, як ап. Петро міг, ведений Духом, сказати: „Жодним способом, Господи” [Учителю] (Дії 10:14)? Чи Дух скерував його сказати таку суперечність? Але якщо Господь означало Бог у такому твердженні, то це робить сенс, бо можна визнати божество Ісуса, не маючи бажання визнати Його суверенність над певною справою, а це якраз ап. Петро зробив.

Чому Господь Ісус (маючи на увазі Бого-Людину) таке важливе твердження, що його може сказати тільки людина, ведена Духом Божим? Тому що це суть нашого спасіння, і тому, що воно зосереджується на унікальності Спасителя. Майже всі „спасителі” претендують на панування над життям своїх послідовників. Немає нічого унікального у відношенні Христа до Його послідовників, якщо це є все, що Ісус Учитель означає. Навіть вожді культів претендують на це. Але яка релігія, інша ніж християнство, має спасителя, який претендує бути Богом і Людиною у тій самій особі? Якщо Господь у вислові Господь Ісус означає „Учитель”, то претензія на унікальність відсутня. Якщо Господь у вислові Господь Ісус означає „Єгова-Бог”,

тоді Ісус є унікальний, і це є саме серце вістки спасіння у християнстві.

Коли пересічна особа спостерігала й прислухалася до Ісуса з Назарету, як Він проповідував і навчав, то вона не ображалася, уважаючи Його просто за ще одну людину, чи навіть за ще одного пророка. Також її не турбувало те, що цей Ісус претендував на відданість групи дванадцяти чи сімдесяти чи навіть більше учнів. Але що спричинило поділ між людьми, то це Його заява, що Він також є Бог. Не людина, яка претендувала бути учителем, але Людина, Яка заявила, що вона є Богом, викликала у них гнів. Євреї ясно сказали одного разу: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш” (Ів. 10:33). Образа є Бог-Людина, а не Учитель-Людина.

Чому це є така критична справа в нашому спасінні? З тієї простої причини, що жодного іншого роду спаситель не може спасти, крім Бога-Людини. Божество й людство (людська природа) повинні об'єднатися, щоб забезпечити необхідне спасіння. Спаситель повинен стати людиною, щоб бути спроможним умерти й понести на Собі прокляття людини. І Він повинен бути Богом, щоб та смерть була ефективною для всього роду людського. Коли ап. Павло писав про Євангелію до римлян, то він сказав, що це стосувалося Божого Сина, Ісуса Христа, а тоді детально вияснив два важливі факти про Ісуса Христа — Його людську природу („що тілом був із насіння Давидового”), і Його божество („об'явився Сином Божим у силі [Рим. 1:1-4]). Він не додавав нічого про Христове суверенне керування над життям тих, хто приймає Його, як необхідну частину Євангелії. Аж у дванадцятому розділі ап. Павло звернувся до віруючих відносно посвяти. Бог-Людина спасає: Учитель — керує й освячує.

Цю саму думку бачимо у Рим. 10:9: „Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа...то спасешся.” Це визнання Ісуса за Бога й, таким чином, віра в Бого-Людину, що спасає від гріха. Це та сама правда, яку ап. Петро доводив у день П'ятдесятниці, коли сказав: „Отож, нехай увесь Ізраїлів дім знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!” (Дії 2:36). Ісус-Людина довів Своїм воскресінням і вознесінням, що Він є Господь, Бог, Христос і Месія. Вони мали вірити в більшого від людини, вони мали вірити в Того, Хто був також Бог та обіцяний Месія Старого Заповіту.

Оце ап. Петро розумів під покаєнням, коли його запитали люди, що вони повинні робити у світлі його проповіді (Дії 2:38). Слово „покайтеся” означає, звичайно, змінити думку про щось. Але що те

„щось” є надзвичайно важливе для значення покаяння у будь-якому даному контексті. Злочинець може каятися в помилці, яку він учинив, маючи намір змінити думку не про свій загальний характер, а тільки про свою поведінку, щоб не допустити повторення тієї самої помилки. Християни повинні каятися у своїх особистих гріхах (2 Кор. 7:10). Суть покаяння, що веде до вічного життя, і те, що ап. Петро проповідував у день П'ятдесятниці, означає зміну думки про Ісуса Христа. Тоді як люди, що слухали проповідь апостола, перед тим думали про Ісуса, як про звичайну людину, то у проповіді апостол звернувся до них прийняти Ісуса, як Господа (Божество) й Христа (обіцяного Месію). Це визнання дало б їм спасіння. Так само покаяння у гріхах може спонукати неспасенну людину навернутися до Христа; але тільки жаліти над учиненими гріхами, або навіть змінити свою думку про них, не принесе САМЕ ПО СОБІ спасіння. Тут мусить також бути зміна думки про Ісуса Христа, щоб у Нього вірити та прийняти Його, як особистого Спасителя від гріха.

АНАЛОГІЯ

Чи ця вказівка на божество Ісуса означає, що вислів „Господь” не охоплює інших додаткових значень у терміні „Господь”? Зовсім ні, але це означає, що божество є головною думкою і центральним питанням віри, наскільки це стосується спасіння від гріха. Звичайно, термін „Господь” включає інші поняття.

Але позоставмо це тепер. Краще подивімося на ім'я Ісус. Всі погоджуються, що це не є людське ім'я нашого Господа, й воно підкреслює собою дійсну, але досконалу, Людину.

Так як Бог не може умерти, то віра в Ісуса, Людину, Яка могла і вмерла, є необхідна для спасіння. Спаситель повинен бути Людиною (тому що осуд тяжить на людині), а тією Людиною був Ісус. Таким чином, ім'я Ісус зосереджує увагу на людській Особі, Яка вмерла. Але, звичайно, людськість нашого Господа є важлива щодо інших справ. Наприклад, це Ісуса, як людську Особу, ставиться перед віруючим за приклада для його власного життя й служіння (1 Петр. 2:21; 1 Ів. 2:6). Ісусів приклад є важливий і необхідний; і він безпосередньо стосується Його людськості. Але це не є частиною для спасіння. Коли я запрошую людей прийняти Ісуса, як їхнього Спасителя, то я уживаючи Його ім'я, намагаюся, щоб вони зустрілися лицем в лице з Тим, Хто умер за них, а не з Тим, Хто є прикладом для життя. Концепція приклада не є висловлена прямо, як необхідна частина ім'я Ісуса, але це не проблема у

спасінні. Навіть проповідники, які є пропонентами (прихильниками, захисниками) панування, не ставлять це проблемою.

Крім того, людськість нашого Господа є важлива у другому приході: „Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!” (Дії 1:11). „І будуть дивитись на Мене, Кого прокололи” (Зах. 12:10). Людський Ісус є Той, Хто прийде знову, але чи людина повинна вірити в Того Ісуса, Який має прийти, щоб принести спасіння? Ні, бо вістка спасіння стосується Ісуса, Який умер.

Тепер, якщо уживаючи ім'я Ісуса в проповіді Євангелії, ми лише підкреслюємо Його людськість, як вона стосується Його смерті, але не підкреслюємо Його людськість, як приклад, або як вона стосується Його повернення, то хіба тоді є несправедливо твердити, що Господь, як це вживається у вістці Євангелії, підкреслює Його божество, а не багато інших аспектів чи характеристик Бога?

Наприклад, Господь Бог є також Творець. Чи це необхідно комусь вірити, що Господь є його особистий Творець, щоб спастися? Або ж знову, Господь є Суддя. Чи це є необхідно вірити у Христа, як Того, Хто судитиме світ, щоб спастися? Або ж знову, Господь є Володар усього. Щоб спастися, чи повинен хтось визнати Його, як Володаря свого особистого життя більше, ніж повинен визнати Його, як Володаря Ізраїля, чи світу, чи тисячолітнього царства? Іншими словами, якщо Євангелія Господа Ісуса включає владу над моїм життям, то вона також може включати потребу вірити, що Він є мій Творець, Суддя, прийдешній Цар, Приклад, Учитель і т.п., включаючи кожний атрибут Божества та кожний аспект досконалої людськості Господа Ісуса. Тоді як слова Господь Ісус не включають того, то наголос, який Біблія ставить на ці слова (як ми, наприклад, намагалися показати з Діїв Ап. 2-го розділу) полягає в тому, що Ісус є Бого-Людина, Людина, щоб умерти, і Бог, щоб зробити смерть ефективною для прощення гріхів. Де ж тоді зупинитися, якщо ви почнете додавати щось інше до Євангелії. Якщо ви додасте панування над життям, то яке ви маєте право включити тільки це? А якщо ви додасте до Євангелії інші поняття, включені в слові Господь, то чому не додати інших понять, включених в ім'я Ісус? І, звичайно, якщо ви щось подібне зробите, то ускладните Євангелію понад зрозуміння й ефективність.

ЗНАЧЕННЯ УЧНІВСТВА

Навчати, що Христос повинен бути Господом життя, щоб стати Спасителем, це змішувати певні окреслення учнівства. Хто є учень?

Учень є той, хто отримує навчання від іншого. У Новому Заповіті це слово вживається часто в Євангеліях, іноді (у порівнянні) в Діях Апостолів, але після цієї книги вже не вживається. Мойсей мав учнів (Ів. 9: 28), Іван Христитель (Ів. 3:25) і Христос. Деякі з Христових учнів були тимчасові й залишили Його (Ів. 6:66); деякі були ближчі до Нього (Петро, Яків та Іван); один був зрадником (Юда). Юда, звичайно, є прикладом неспасеного учня; таким чином, слово „учень” не обов’язково означає правдиве навернення. Однак, це слово вживається по відношенню до навернених, і в книзі Дії Апостолів воно стає синонімом до слова „віруючий”.

Мета Великого Доручення є робити учнів (Мтв. 28:19). Дві речі характеризують учнів — вони є охрещені (що є ясною ознакою їхньої віри в Христа), і вони постійно навчаються. Хрещення є одноразовою подією, але навчання є всежиттєвим процесом. Що засвідчується у хрещенні, того можна досягнути чином віри. Що навчається „зберігати все, що Я вам заповів”, того не можна повністю виконати протягом усього життя. Для хрещення є одна умова — віра (Дії 16:31-34); для росту є багато умов. Повстає замішання, коли ми намагаємося умови для росту робити умовами, щоб стати учнем, або коли ми характеристики життя учнівства робимо умовами для того, як стати учнем.

Господь розрізняв ці дві сторони учнівства — вступ до учнівства й до життя, — у двох рівнобіжних проповідях. В Євангелії від Луки 14:16-24 Він розповів притчу про велику вечерю, на яку вступ був необмежений і вільний для всіх. В Євангелії від Луки 14:25-33 Він навчав про обмежене життя, в якому наслідуються Христос в процесі учнівства. Зробити умови для життя учнівства вимогами, щоб стати учнем, означає змішувати Євангелію, каламутячи прозорі води благодаті Божої із учинками людини.

Між іншим, варто зауважити, що характеристики учнівства вимагають дії, а не лише готовності діяти. Тому варіацію навчання панування, згадану раніше, яка говорить, що для спасіння людина повинна прийняти Христа й принаймні тимчасово бути готовою покоритися Йому, не можна довести цими віршами. Якщо, наприклад, можна було б уявити, що в Євангелії від Луки 14:33 висловлено умови для спасіння, то вірш не говорить, що ми повинні лише бути готовими залишити все; він говорить, що ми повинні залишити все. Або ж знову, якщо в Євангелії від Матвія 19:21 говориться про спасіння, то Господь не говорив юнакові лише бути готовим продати все; Він сказав йому

зробити це.

ЛЕГКІСТЬ ДОВІР'Я

Як уже було сказано раніше, навчання, що спасіння є по благодаті лише через віру в Бого-Людину Спасителя, як нашу Заміну за гріх, отримало назву „легке вірування”. Це не є правильно, однак, що ті з нас, що вірять так заперечують, що це також важливо мати Христа на троні нашого життя. Ми говоримо, що мати Христа на троні нашого життя не є умовою до спасіння, а скоріше це має бути його наслідком. Але питання все-таки залишається, чи той ярлик „легке вірування” є правдивий? Чи не дійсно легко вірити? Розгляньмо щодо цього дві думки.

1. Об'єкт нашої віри включає неймовірні вимоги. Він є Хтось невидимий: Він жив у давньому минулому; існуючі записи про Нього були бережені Його друзями; сьогодні нема живих свідків які ствердили б правду Його науки. Хіба ж легко тут вірити? Кредит є великою справою по всьому світі сьогодні, але кредит дається людям тільки з певними гарантіями. Ми часто перевіряємо особу; збираємо інформації про неї; і в деяких випадках просимо інших поручитися за особу. Але жодних речових доказів не зберіглося для тих, кого ми просимо вірити в Ісуса. Звичайно, про Нього є дані, але дехто говорить, що вони не достовірні.

І є люди, які твердять, що вони були чудово відкуплені Ним, але вони могли помилитися. Чи дійсно легко вірити у невидимого Христа?

2. Суть нашої віри включає неймовірні вимоги. Ми просимо людей довіряти цій невидимій Особі відносно прощення гріхів і вічного життя на основі смерті Особи, що її називаємо заступницькою. Чи це є легко? Якби нас просили тільки довірити Христові керування справи цього життя, то це не було б так критично, бо ми могли б мати на вигляд і відносно щасливе та успішне життя без Його керування (хоч, звичайно, воно не може рівнятися із життям, яке проходить під Його керуванням). Але ми не наважуємося ризикувати втратити прощення гріхів; бо вічність, а не лише декілька років життя, в небезпеці. Коли це влите в суть нашої віри, то чи ми можемо сказати, що є легко вірити?

А тепер дозвольте мені закінчити ілюстрацією. Багато років тому я з одним студентом їхали поїздом із Атен²⁴ до Стамбулу. Згодом увійшов до вагону вродливий чоловік і розпочав зі мною розмову. Це була тяжка розмова, бо нашою єдиною спільною мовою була

²⁴ Афіни, столиця Греції — прим. упор.

французька мова; звичайно, я зрозумів, що він хотів обміняти турецькі гроші на американські долари. Це був час вільного валютного курсу, і тому грошовий обмін був цілком легальний, а на долар був усюди попит. Певна річ, я оберігався цього чужинця, але як година за годиною тяглися і ми наближались до Стамбулу то домовилися зустрітись того вечора в готелі, в якому мій друг і я мали перебувати. Напів комічна сцена „плаща й кинджала” тієї ночі в готелі була майже комічною, як я пригадую це. Мій друг і я сиділи на одному з двох залізних ліжок у малій кімнаті; чоловік із грішми привів свого брата (так він говорив), і вони сиділи на двох кріслах (єдині меблі в кімнаті). Після звичайної добродушної короткої розмови ми почали торгуватися. Звичайно, після обіду я перевірів розцінку, таким чином ми погодилися на обмін, який, як виявилось згодом, дав нам 25-ти відсоткову знижку на наше перебування в Туреччині. Ми обмінялися грішми, сказали до побачення, і на цьому, здавалося, був кінець.

Декілька тижнів пізніше, через непередбачені обставини, мій друг і я мушили розлучитися, і я був змушений повернутися до Шотландії сам. Через несподівану зміну планів я мусив купити квитка на літака з Стамбулу. Коли я туди прибув, то вирішив відшукати мого грошоміна (чию адресу я записав із невідомої причини) й довідатися, чи я не міг би також купити квитка з 25-ти відсотковою знижкою. П'ять вулиць від бульвару, на шостому поверсі я знайшов його квартиру і постукав до дверей. Брат з'явився (він справді був братом) і незабаром троє нас згадували про нашу попередню зустріч. Я сказав, що та сама проблема примусила мене повернутися до них тієї ночі — мені було потрібно більше турецьких грошей. Чи він, можливо, потребував більше доларів? Так, він потребував. І як його оповідання розгорталося, то виявилось, що він сам був втікачем із комуністичної Балканської країни. Але його дружина й родина були оселені в Канаді однією із світових допомогових агенств, бо вона була лікарем. Не маючи професії, він не міг їхати з ними, але його палким бажанням було спровадити свою родину до Туреччини, щоб вони могли бути разом. Щоб цього досягнути, потрібна була стійка валюта, як долари, але то не було легко переслати їх дружині. Він хотів би допомогти мені сам, він сказав, але...

Я мав пропозицію. Чи не зустрів би він мене вранці, й чи не купив би мені квитка, а тоді чи не довірив би мені написати моєму батькові у З'єднаних Стейтах Америки²⁵, щоб той вислав еквівалентну суму з мого рахунку для його дружини в Канаді? Чи ви уявляєте собі цю

²⁵ З'єднані Стейти Америки — назва Сполучених Штатів Америки серед української діаспори — прим. упор.

картину? Я просив його довірити мені (кого я дійсно не знав) повернути йому гроші з мого рахунку, яке, я твердив, мав у далекій країні через мого батька, якого він ніколи не бачив і чи його існування, не кажучи вже про його чесність, він не міг перевірити. Чи він зробив це? Чи він повірив мені? Його рішення не було легке, бо я ставив неймовірні вимоги його вірі.

Але він повірив, а я, звичайно, дотримав мою частину умови. Долари були вислані його дружині, й це допомогло родині у бажанному з'єднанні. Вдячні листи від чоловіка й його дружини є між моєю цінною власністю. Чи легко вірити?

Якщо ви колись маєте спокусу додати щось до неускладненої благодаті Божої, то перше постарайтеся вірити, Хто є Об'єктом віри, й що є її суттю. А тоді направляйте людей до Нього, Господа Ісуса, Бого-Людини Спасителя, Який пропонує вічне прощення усім, хто вірує.

18. ЗРІВНОВАЖЕНЕ ХРИСТИЯНСЬКЕ ЖИТТЯ

Якби я займався сенсацією, то дав би заголовок цьому останньому розділові „Таємниця успіху в духовному житті”, або „Формула для переможного життя”, або подібний до цього. Та, я підозріваю, що „формули” й „таємниці” сприяють створенню проблем, які люди сприймають скоріше, ніж виявляють розв’язання. „Спробуйте це”, — говорить хтось. „Спробуй те”, — говорить інший. Наслідок цих багатьох голосів і загальний брак згоди про дійсно біблійні засоби для християнської зрілості, здається, породжують дві категорії віруючих. Є такі, які не цілком певні, що вони навіть знаходяться на правильній колії нормального християнського життя; є інші, які цілком певні, що вони прибули на станцію!

У цьому розділі ми хочемо зробити три речі: (1). Підсумувати й накреслити деякі маршрути. (2). Посунути станцію трохи далі по колії, щоб ніхто не думав, що він приїхав. (3). Освітити колію, щоб усі побачили, які є біблійні засоби для зрілості, й щоб належно жити зрівноваженим християнським життям.

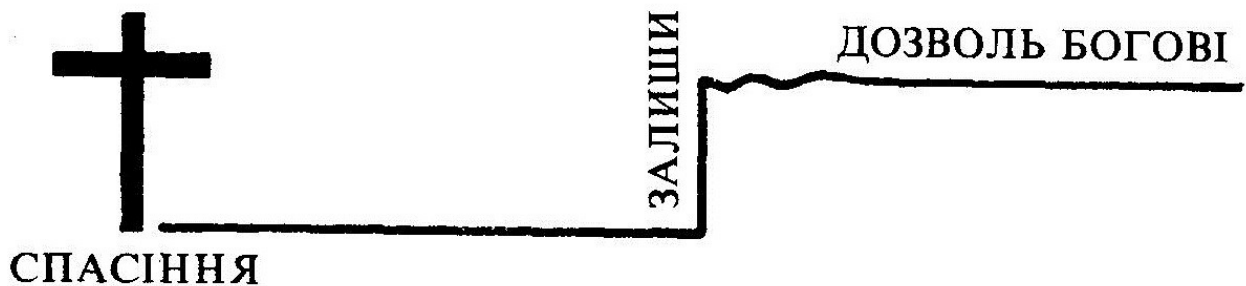
РІЗНІ ПОГЛЯДИ

Коли хтось намагається підсумовувати й накреслювати те, що стоїть на передньому плані між різними вченнями про духовне життя, то там завжди є небезпека надмірного спрощування. Проте, коли поставити річ поруч речі, то це допомагає зробити правильний висновок, а це й є нашою метою. Переглядаючи ці різні положення, я не вважаю, що все навчання є неправильне; воно містить, на мою думку, нестійкість, бо деяке окреслення духовного життя було наголошене непропорційно до місця, даного йому в Святому Письмі.

Перше, існує погляд, який підкреслює думку, що Бог робить все, що потрібно зробити для нас у духовному житті. Ми не тільки не можемо нічого робити, ми не повинні нічого робити, бо інакше ми перешкодимо праці Божій у нашому житті. Звичайно, рішення, щоб дозволити Богові, робити все, приходить як кризовий перелом у досвіді людини; це тоді ми вчимося „залиши й дозволь Богові”, що є таємницею переможного життя.

Ми не маємо наміру детально розглядати тепер труднощі, які випливають з такої науки, сподіваємось, що це вже зроблено в попередніх розділах. Досить сказати, що, звичайно, Бог повинен

виконувати працю у нас і через нас, але ми також повинні виконувати нам належну роллю у освяченні. Схематично це виглядає так:

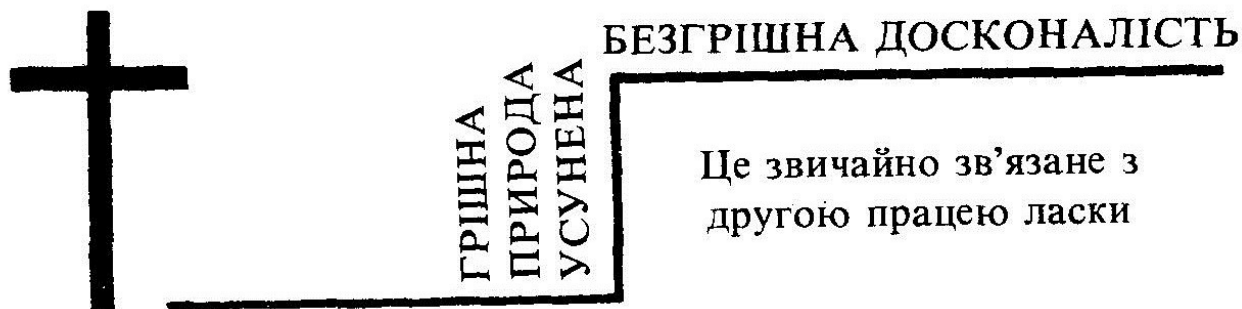
Безперечно, на вищому рівні духовного життя можуть бути піднесення й падіння, але вони порівняно малі після того, як людина пережила кризу піддатливості себе Богові.

Тоді як цей перший погляд підкреслює аспект кризи посвяченого духовного життя, і зменшує потребу боротьби, то другий варіант зосереджує увагу на безперервній боротьбі й виключає яке-будь навчання про новий розрив із гріхом у дій посвяти. Схематично це виглядає так:

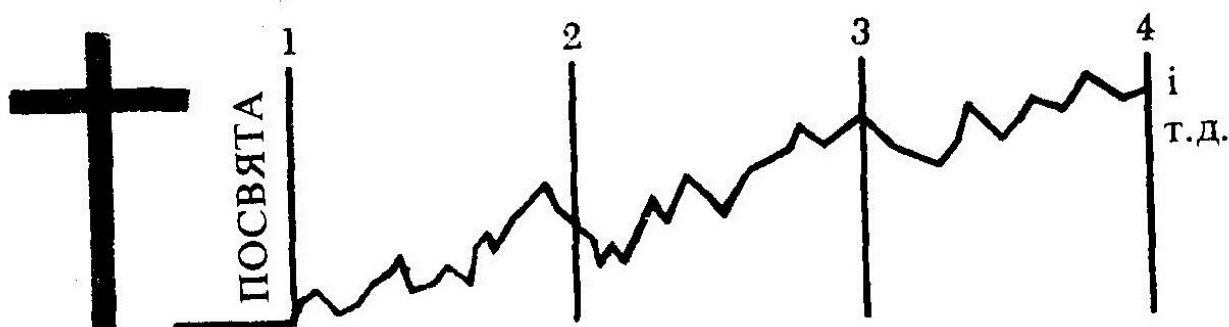
Успішна боротьба приведе до поступової, але певної перемоги над природою гріха, і в деяких варіантах цієї дії до її викорінення.

Звичайно, існує прямий погляд викорінення, який навчає, що грішна природа цілком усувається під час кризового досвіду, коли особа виконує умови такого вчення. Це є раптове викорінення, тоді як попередній варіант навчає, що успішне змагання ведеться до остаточного викорінення. Схематично погляд „раптового викорінення” виглядає так:

Це звичайно зв'язане з другою працею ласки

Інший погляд наголошує постійні або повторні посвячення, чи пробудження, як засіб піднесення духовності. Таке навчання не розуміє цілі часу дієслова, ужитого, наприклад, у Посланні до римлян 12:1 для слова „повіддавайте”. Воно має на увазі подію, а не безперервний ряд подій, як про це говориться у сьомому розділі. Звичайно, після вирішальної чи кризової дії посвячення можуть бути досвіди відступництва. Однак, виправленням цього є визнання і часто відновне ствердження того початкового посвячення. Назвіть це відновне посвячення, якщо ви бажаєте, хоч це не є відповідний термін передати біблійне навчання; але ви не розпочніть серію відновних посвячень, як порядок у християнському житті, або щось інше, що в якийсь спосіб припинює важливий початковий, вирішальний і повний чин посвячення. Схематично це виглядає так:

На останок, я повинен згадати ще один погляд, з яким людина іноді зустрічається. Полягає він у тому, що головним засобом для освячення є так звана відвертість. Сюди входить публічне й групове

визнання, як очищення і як спонуки до кращого життя. Ми вже говорили про визнання у 14-му розділі, а тому нема потреби його тут повторювати. Але сьогодні цей неправильний погляд набирає форми групової самоаналізи, звичайно, спрямованої тим, хто пройшов крізь цей процес успішно. Ці сесії „самовідкриття” (іноді навіть з перевіреними списками) повинні б привести до якоїсь зрілості. Я говорю „до якоїсь”, бо моє враження, що часто емоційна зрілість сприймається цими групами за дійсну духовну зрілість, а це не те саме. Це також видається, ніби ця мета є привчитися приймати себе з усіма вазами й слабостями через цей процес свобідно говорить про особисті справи перед групою.

Звичайно, є моменти, коли потрібно знати й шукати емоційної стійкості в житті, й групова взаємодія може допомогти. Але чого бракує в цьому русі — це об’єктивного мірила, до якого належить міряти себе, та сили Духа робити зміни, необхідні для бажаної хриstopодібності. Що ж справді досягнуто в напрямі біблійної духовності, якщо людина навчиться приймати тільки власні химери або навіть здобуває схвалення інших. Сам Бог, як це об’явлено через Його Слово, є мірилом, яким ми повинні міряти себе. Тоді зміни мусять прийти — зміни у нас особисто. Тільки тоді ми знаходимося на вірному шляху до духовної зрілості. (Здається, неможливо оповісти про цей погляд прихильно).

ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ

Досягнення мети християнського життя є безперервний і всежиттєвий процес. Просто кажучи, мета є хриstopодібність, але досягнення цієї мети пов’язане з нашим кінцевим прославленням (Рим. 8:29-30). Коли хтось обстоює, що він уже досягнув вершини християнського життя, той повинен бути спроможний сказати (й підтвердити постійним доказом), що він є хриstopодібний. Навіть якби хтось міг жити в цьому житті без гріха (що не так легко), то він також повинен виявляти характерні риси нашого Господа, бо хриstopодібність є більше, ніж відсутність гріха.

Але ми можемо йти до мети в цьому житті, хоч ми досягнемо її тоді, коли будемо забрані до Неба. Є багато напучувань у Новому Заповіті, які благають нас іти вперед. „Але зростаєте в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа”, — благав ап. Петро, й те слово „зростаєте” стоїть у теперішньому часі і вказує на безперервний прогрес росту. Для християнина нема такого періоду, коли йому вже більше не потрібно рости в християнському житті. Ап. Іван

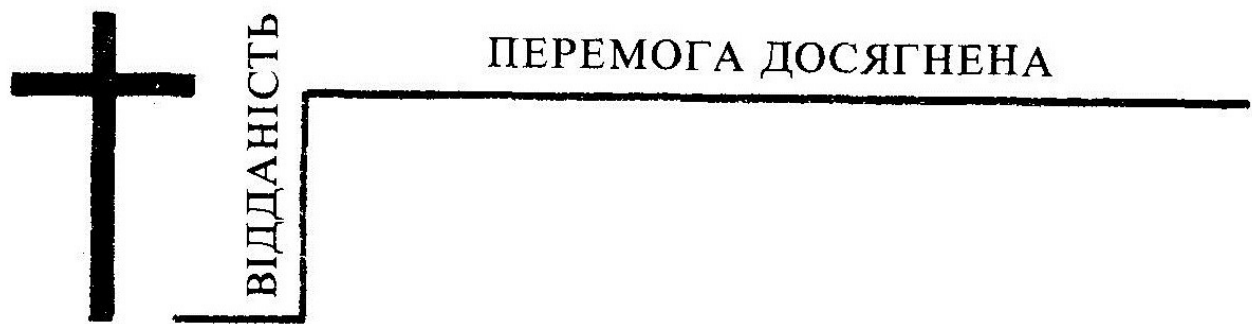
нагадує нам, що кров Христа „очищує нас від усякого гріха” (1 Ів. 1:7) — це інший теперішній час, що вказує на безперервність нашої потреби. Ап. Павло пише, що нова людина постійно відновлюється (інший теперішній час) протягом життя (Кол. 3:10). У світлі цих віршів досить ясно видно, що ніхто не досягнув вершини в християнському житті. У майбутньому ми всі це досягнемо з ласки Божої; тим часом ми продовжуємо йти до мети, яка зоріє перед нами.

ПРАВИЛЬНИЙ ШЛЯХ

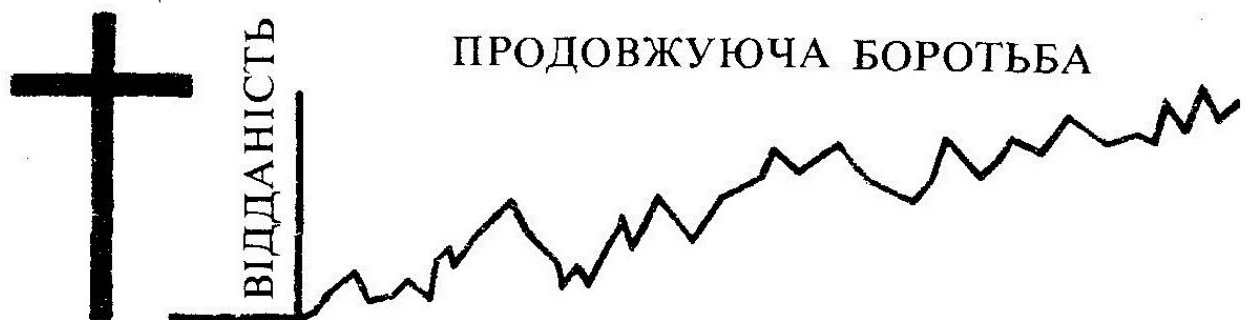
Що є правильним шляхом для дійсної духовності? Які є чинники, що складають зрівноважену формулу для християнського життя? На мою думку, є чотири, й хоч ми їх обговорювали в один чи другий спосіб у попередніх розділах цієї книжки, проте може бути корисно скласти їх в останню сумарну форму.

1. Відданість. Перед тим, ніж можна досягнути тривалого успіху на шляху духовного життя, віруючий повинен бути відданою особою. Хоч це не є вимогою для спасіння, проте воно є основним фундаментом для освячення. Як ми вже згадували, відданість є наше повне, кризове зобов'язання на всі роки нашого життя. Така відданість може бути приведена в рух якоюсь проблемою чи рішенням, якому треба дивитися прямо в вічі, але це стосується особи, дитини Божої, не діяльності чи амбіції, чи плану на майбутнє. Віддана особа матиме піддані плани й амбіції; але віддані плани не обов'язково вимагають чи гарантують відданості плановика.

Відданість є розрив із нашим власним керуванням своїм життям, і передання цього керування Господеві. Це не вирішує усіх проблем негайно чи автоматично, але воно дає основу для вирішення, росту й прогресу в християнському житті. Іншими словами, якщо хтось посвятить своє життя Господеві, скажімо, під час вечірнього Богослуження, то він не прокидається наступного ранку з усіма розв'язаними проблемами. Але він має тверду основу для розв'язання. Будь-яка „формула” для перемоги, що зображає відданість, яка негайно й автоматично підіймає до вищого рівня досвіду, є обманлива. Це не у цей спосіб:

У ЦЕЙ СПОСІБ

Бог може працювати з піддатливим життям, але праця тоді щойно починається. Інші речі є необхідні після відданості.

2. Другий елемент у зрівноваженому погляді духовного життя є дисципліна. Ап. Павло писав: „Коли духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити” (Рим. 8:13). Це дуже цікавий вірш, який приносить багато рівноваги до духовного життя. Насамперед, він заявляє, що ті, які уже розп’яли тіло (Гал. 5:24), ще повинні умертвити вчинки тіла. Час є теперішній, і означає, що потрібно це робити повторно, навіть коли ми вже були розп’яті (аорист час визначає доконану дію). По-друге, цей вірш заявляє, що МИ робимо це через Духа, але незважаючи на це, МИ приймаємо необхідну участь у цьому. „Ви” є підмет дієслова УМЕРТВЛЯЄТЕ, й це є у активному стані. Я роблю це. Якби це було у пасивному стані, тоді воно означало б, що хтось інший робить це для мене. Святий Дух уможлиблює, але я роблю це. Це не легко пояснити людині, яка уявляє, що Бог чинить усе для неї, але думка у вірші досить ясна, що Бог уможлиблює, але я повинен діяти.

Що ж означає „умертвляти”? Смерть завжди означає відділення, а ніколи зникнення. Отже, умертвляти вчинки тіла не може означати викорінювати їх. Це не стається у цьому житті. Але це означає відділення себе від цих речей. Смерть, я сказав, означає відділення.

Зауважте: фізична смерть є відділення матеріального і нематеріального, а не зникнення жодного з них. Духовна смерть є відділення від Бога, але не зникнення людини, яка є духовно мертва. Друга смерть теж є відділення від Бога, а не зникнення навіть в озері огнянім. Смерть для себе не є зникнення саможиття, а відділення від її сили. Таким чином, умертвляти вчинки тіла не означає, що ті вчинки не будуть більше частиною нашого існування, але може означати, що вони можуть не бути більше частиною нашого існування.

Які ж є „вчинки тіла”? Біблійна відповідь знаходиться у посланні до колосян у третьому розділі, де те саме слово „вчинки” (в. 9) є вжите й деякі з тих учинків перераховані. Зверніть вашу увагу на деякі з них. У вірші п'ятому перераховано декілька речей які попадають до категорії нечистих справ, що особливо стосується статі. Розпуста, нечисть, пристрасть й лихі пожадливісті — це є нечисті вчинки тіла, від яких духовний віруючий буде відділений. Певно, це означає, аби не брати участі в таких ділах. Чи це також означає відділення від того, що ми читаємо й на що ми дивимося?

Інший учинок тіла є зажерливість (в. 5); і тут, як і в інших місцях Нового Заповіту, називається тим чим вона дійсно є, — ідолопоклонство. Пригадайте восьмий розділ в цій книжці, де йде мова про гроші, й пам'ятайте, що зажерливість автоматично не зникає, коли хтось має більше грошей. Людина може бути зажерливою, коли вона має трохи, багато, або поміж цим, бо зажерливість походить від серця, не від обставин життя.

У вірші восьмому згадано гріхи мови: гнів, лютість, богозневага й зловживання. Вони так само вчинки тіла, від яких духовний віруючий буде відділений. Іноді ті, які, здається найдуховніші, не виявляють жодного контролю у своїй мові, і в той спосіб суперечать своїй уявній духовності.

Дисципліна щодо тіла, грошей і мови є необхідною частиною життя, і ту дисципліну я повинен дотримувати.

3. Третя частина зрівноваженого духовного життя є залежність. „Ходіть за Духом, — і не вчините пожадливісті тіла” (Гал. 5:16). Постійна залежність від сили Духа Божого є необхідна для духовного росту й перемоги. За своєю природою ходіння є послідовністю залежних дій. Коли підіймається одна нога, щоб поставити її спереду другої, то це робиться з вірою, що та нога, яка залишається на землі, утримає повну вагу тіла. Ви можете ходити тільки уживаючи віру. Ви можете жити християнським життям тільки в залежності від Святого

Духа. Така залежність закінчиться контролем Духа над учинками тіла (Гал. 5:17-21) й принесенням плоду Духа (вв. 22-23).

Залежність від сили Божої і спроба самого віруючого не є взаємно виключені. Самодисципліну й залежність від Духа потрібно й обов'язково практикувати в той самий час у зрівноваженому духовному житті. Сама залежність є відношення, але те відношення не приходить автоматично; воно вимагає культивування. Скільки є християн, які живуть з дня на день навіть не відчуваючи залежності від Нього. Досвід, рутину, гордість, самовпевненість мають нахил відтягати всіх нас від отієї свідомої залежності від Бога, яку ми повинні мати, щоб жити й діяти справедливо.

4. Нарешті, духовне життя повинно бути життям постійного розвитку. Жоден вірш не висловлює цього так гарно, як у Першому посланні ап. Івана 1:7 (хоч це здається неправдоподібним доказом на перший погляд): „Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха”. Стандартом для всякої християнської поведінки є Сам Бог (в. 5). Бог ніколи не понижує й не компроментує цього стандарту. Він є мірило, яким кожна поведінка, відношення і мета міряються. Ось чому гріх можна окреслити, як недосягнення слави (або маніфестації) Божої (Рим. 3:23). У цьому прагматичному поколінні й раціональному суспільстві добре це запам'ятати. Але ви говорите, що ми ніколи не можемо дорівняти цьому стандарту; то чи ж Бог не кепкує з нас ідеалом, якого ми не маємо можливості досягти? Відповідь є — ні; бо в той час, як Сам Бог є стандартом, то від кожного віруючого вимагається ходити в світлі (в. 7). Від нас не очікується, щоб ми стали світлом, але від нас очікується, щоб ми ходили в світлі. Отже, це вимога, яку всі можуть виконати, бо вона пристосована до рівня зрілості кожного християнина в усі часи. Стандарт, світло є постійні й незмінні; вимога реагувати на світло є відмінна й досяжна в кожному випадку. Ділянки життя, до яких світло Боже та Його Слово світять, завжди розширюються у процесі росту нормального християнського життя. Це є правдиво у фізичному рості, й це є правдиво у духовному рості.

Якщо ми ходимо в світлі, то буде два наслідки: Ми маємо спільність з іншими віруючими й кров Ісуса постійно очищує нас. Я досить довго несвідомо читав вірш у цей спосіб: Якщо ми ходимо в світлі, то ми маємо спільність один із одним, але якщо ми не ходимо в світлі, то кров Христа очищує нас. Але цей вірш цього не говорить. Він заявляє, що нам потрібно очищення, коли ми є в спільності з Господом,

а не коли ми не маємо спільності. Постійне очищення тому-то є наслідком ходіння у світлі.

Що ж це означає? Це означає просто ось що: Коли ми ходимо в спільності з Господом, то світло Божого Слова світить на додаткові ділянки нашого життя і відкриває наші гріхи й немочі, які тоді потребують очищуючої сили крові Христа, щоб ми могли продовжувати ходити в світлі. Це можуть бути ділянки, які розкриваються у нормальному курсі росту фізично й духовно. Наприклад, як християнська дитина, я не турбувався питанням, чи я буду, чи не буду служити Господеві; коли ж я віддав своє життя Господеві, то де я мав служити Йому не було проблемою; перед тим, ніж я мав дітей, питання — чи я віддав би їх Господеві, наскільки батько може це зробити, не було проблемою. Усі ці речі постали в нормальному прогресі життя, і як вони появлялися і я реагував позитивно на волю Божу, то кров Христа продовжувала очищувати мене від усякого гріха. Це є очищення, яке стосується росту, а не очищення, яке є наслідком визнання випадкового або навмисного гріха (1 Ів. 1:9).

Це є нормальний розвиток християнського життя. Ходіння у світлі приносить додаткове світло й очищення отих попередньо затемнених ділянок. Як ми тоді ходимо в світлі, яке включає оті додаткові ділянки, то більше ділянок життя потрапляють під освітлення Боже. Ходіння (нами), освітлення (Словом), очищення (кров'ю) — це є повторне коло християнського розвитку.

Оце є шлях духовного життя — посвячене життя, яке дисципліноване, залежне й розвивається. Це є „таємниця” духовного успіху; а проте це не є таємниця, бо це ясно об'явлено в Слові Божому. Труднощі, які стоять віч-на-віч із нами: тримати різні сторони правди у відповідній рівновазі, а тоді робити необхідне.

Сподіюсь, що ця книжка допомогла з першим. Нехай Господь допоможе нам усім із другим.